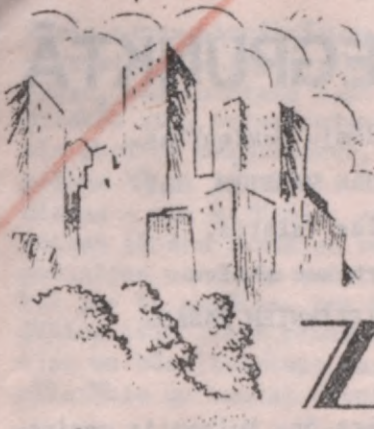

LATVIJAS VALSTS
BIBLIOTEKA

4p

Montreālas Latviešu
Biedrības

ZIŅOTĀJS

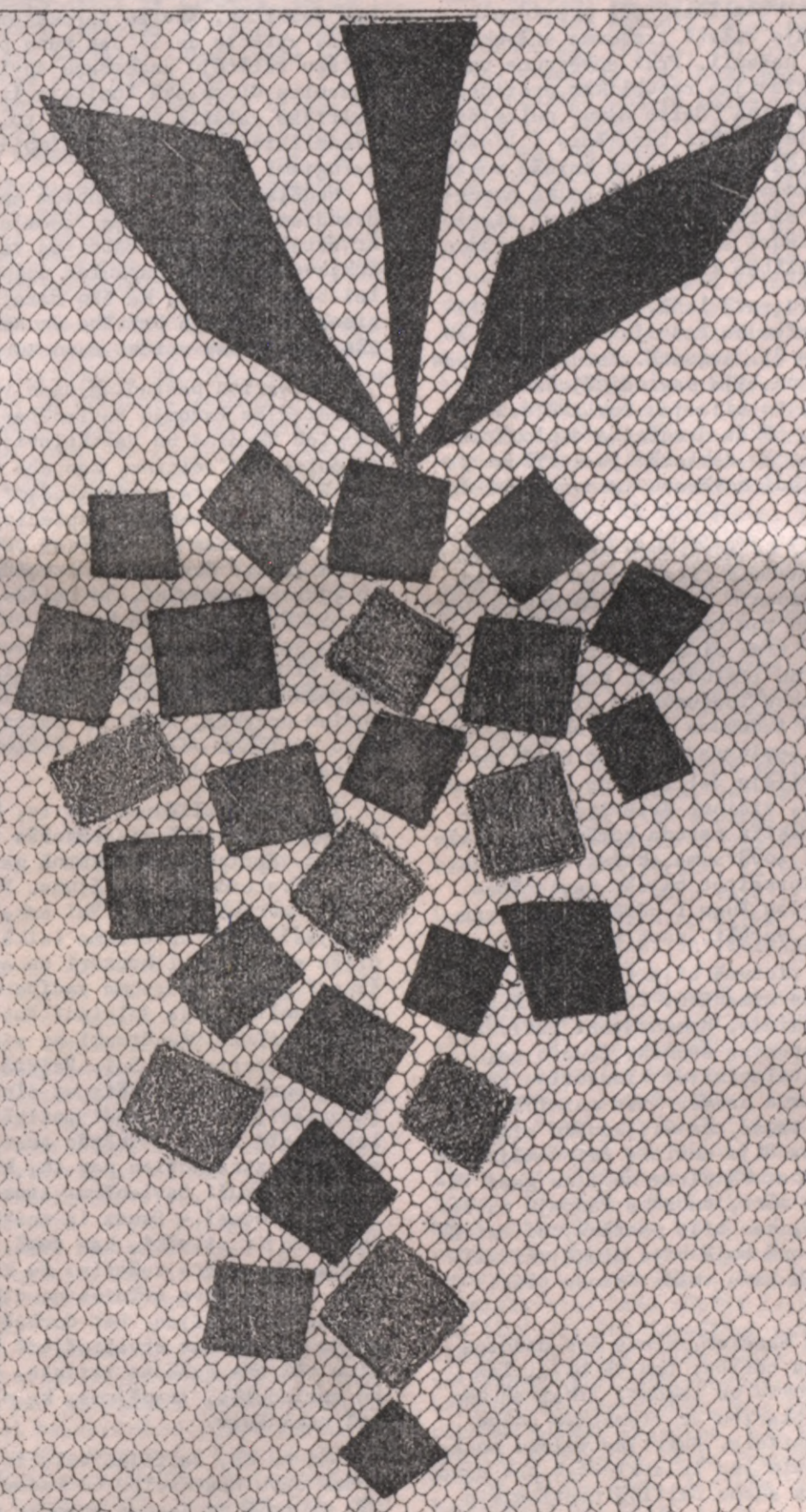
ISSN 0227 - 2423

1991. GADA SEPTEMBRIS

MONTREALA, KVEBEKĀ

43. GADA GĀJUMS

Nr. 9. (510.)

BALTIJAS VALSTIS PASAULES DEGPUNKTĀ

LATVIJA UN IGAUNIJA blakus LIETUVAI pasludina pilnīgu neatkarību no Padomju Savienības.

KANADA kā pirmā no lielvalstīm uzsāk diplomātiskās attiecības ar BALTIJAS VALSTĪM. Tai seko LIELBRITĀNIJA, FRANCIJA, VĀCIJA, ARGENTĪNA un daudzas citas pasaules valstis.

Pēc nesekmīga apvērsuma PADOMJU SAVIENĪBA sabrukuma priekšā un tajā pārtrauc aktīvu darbību KOMŪNISTU PARTIJA, NOTICIS VIENS NO LIELĀKIEM POLĪTISKIEM PAGRIEZIENIEM PASAULES VĒSTURĒ.

Kopš šā gada 19. augusta pasaule gandrīz ik stundu piedzīvo jaunas un pārsteidzošas pārmaiņas Austrumeiropā. Lielie politiskie notikumi sākās ar it kā neizdomāto apvērsumu Padomju Savienībā, kur iepriekšējās dienās Maskavā izveidojās "vecās komunistu gvardes" vadīta Ārkārtas komiteja, kas atvaļināja no amata "vājas veselības" dēļ prezidentu Gorbačevu un izsludināja valstī izpēsmuma stāvokli. Ziņa satricināja visu pasauli. Pret apvērsuma vadītājiem asi nostājās Krievijas republikas prezidents B. Jeļcins. Maskavā ap viņa "Balto namu" pulcējās desmitiem tūkstošu krievu, cēla barikādes (līdzīgi janvāra notikumiem Viļņā un Rīgā) un kailām rokām pretojās tanku uzbrukumam. Trīs dienu laikā apvērsums tikpat negaidīti sabruka, un Gorbačevs atgriezās no Krimas, ticis cauri ar izbīlēm un neuzrādot nekādas nopietnas veselības kaites.

Izmantojot situāciju savā labā, Igaunija pasludināja pilnīgu neatkarību no Padomju Savienības 20. augustā, bet Latvija - 21. augustā. Rezultātā visas trīs Baltijas valstis nu bija pasludinājušas savu neatkarību, jo Lietuva to bija jau deklarējusi pagājušā gada 11. martā. Sākās drudžaina diplomātiska aktivitāte, lai panāktu šo deklarāciju atzīšanu pasaules forumā un tādējādi novērstu jaunas apspiešanas Baltijas valstīs.

Drīz vien izrādījās, ka apvērsumu savienībā bija izdarījuši Gorbačeva tuvākie līdzgaitnieki - viņa izraudzītās personas padomju valdībā. Apvērsuma pieļaušana zaudēja visu un tos tiesās par nodevību. Zaudētāji nebija tikai viņi vien, bet reizē visa komunistu partija, ko nu izsludināja par nelegālu un kuņai atsavināja visus īpašumus un līdzekļus. Pārtrauca tās oficiālā izdevuma - laikraksta PRAVDA izdošanu. Maskavas un Ļeņingradas ielas pildījās ļaunām masām, kas uzgavilēja Jeļcinam un kas atzīmēja padomju režīma galu, vicinot Krievijas sarkan-zili-baltos karogus. Naktīs pazuda komunistu dižvīru pieminekļi. Vairāki apvērsuma aktīvi dalībnieki izdarīja pašnāvības, ieskaitot bijušo savienības iekšlietu ministru Borisu Pugo (pēdējā laikā gan ir arī ziņas, ka viņš, varbūt, esot nonāvēts).

Eksplozija padomju cietumā bija tik liela, ka tā pievērsa visas pasaules uzmanību. Ziņu aģentūras sniedza nemitīgas pārraides. Komentātori iztirzāja jaunās situācijas no stundas stundā. Ļaudis sekoja notikumiem, skatoties televīziju, klausoties radio un lasot plašos ziņojumus presē. Viss mainījās tik strauji un mainās vēl tagad, ka visjaunāko ziņu īsā laikā nomaina cita. Bija noticis neiedomājams - mūsu acu priekšā, tāpat kā pirms nepilna gada Vācijā noārdīja Berlīnes mūri, sabruka Padomju Savienības sarkanā impērija, kas bija pastāvējusi vairāk kā 70 gadu, kuņas terrorā bojā bija aizgājuši miljoni un kas arvien bija sava veida drauds visai brīvajai pasaulei.

Ja nu mums, brīvībā esošiem, visus šos daudzus gadus bija kāda patiesa cerība, tad tā bija, lai Padomju Savienība sabruktu no iekšas. Tikai tā mēs varēsīm atgūt savu neatkarību ar vismazāko asiņu zaudējumu. Tas nu ir noticis. Baltijas valsts neatkarības deklarācijas nule jau ir atzinušas tik daudz valsts, ka par brīvības ausmu Baltijā nedrīkstētu būt ne mazāko šaubu.

Ja sākumā diplomātiskās saites ar atjaunotajām valstīm uzņēma tikai mazās valstis - Īslande, Dānija un Norvēģija, pagriezieni šajā notikumu gaitā

deva. Kanadas premjera Br. Mulronija paziņojums 26. augustā, ka Kanada atzīst visu trīs Baltijas valsts neatkarību un uzsāks diplomātisko attiecību atjaunošanu. Drīz sekoja Lielbritānija, Francija un Eiropas savienības 12 valstis. Tagad kopskaits jau sniedzas vairākos desmitos. Arvien sarakstam pievienojas citas valstis un ir pat runa par Baltijas valsts tūlītēju uzņemšanu Apvienotās Nācijās. Pasaules Olimpiskā Komiteja ir gatava uzņemt Baltijas valstis un atļaut to sportistiem piedalīties 1992. gada olimpiādē zem saviem karogiem!

Nedēļas laikā no jauniem apspiestības draudiem, kādus solīja Padomju Savienības Ārjartas komiteja, Baltijas valstis bija nokļuvušas visas pasaules degpunktā. Pasaulē bija skaidrs, ka šīm mazajām valstīm pienākas prasītā brīvība un neatkarība, ka tās spēs pašas veidot savu turpmāko likteni.

Neatkarību pasludinājušas vēl vismaz 6 patreizējās Padomju Savienības republikas, to vidū Ukraina un Baltkrievija. Gorbačevs un pa daļai arī Jeļcins, kas abi nule kļuvuši it kā viens otram nepieciešami, iestājas par sava veida Savienības nepieciešamību un brīdina republikas no pilnīgas saišu saraušanas. Prasa jaunas Savienības izveidošanu. Rietumi ir ļoti piesardzīgi, jo baidās no nepārvaldāmām jukām un pilsoņu kaķa.

Un pavisam piesardzīgu lomu visā sarežģītajā situācijā iepēmis ASV valsts prezidents Džordžs Bušs. Viņš nevēlas aizsteigties notikumiem priekšā, kādēļ ar Baltijas valsts formālo atzīšanu vilcinājās (Zinātāji, saka, ka tā varot nākt drīz.).

Ir visādi zīlējumi par to, kāpēc lietas Padomju Savienībā risinājušās tā un ne citādi. Nebūtu jābrīnās, ja nākotnē gaismā nāks viens otrs pārsteidzošs atklājums. Piemēram, kāpēc tanki Maskavā nešāva? Vai apkalpei nebija municijas? Kāpēc apvērsuma laikā nekur neparādījās armijas helikopteri un aviācijas lidmašīnas? Kāpēc apvērsuma vadība neapcietināja vai nenolikvidēja Jeļcinu? Pat prezidenta Buša piezīme: "Apvērsumi ne vienmēr izdodas" skanēja mazliet savādi. Vai tā bija pareģojums, spriedums, bazēts uz slepeni vai tieši informāciju, vai citādi motivēts? - Kas to lai šobrīd zina! Un kāpēc amerikāņi nebija sevišķi uztraukušies par to, ka buntavnieki bija pievākuši Savienības atomieroču aktivitēšanas kōdas? - Daudz ir neatbildētu jautājumu. Un ir cilvēki, kas domā, ka viss esot bijis orķestrēts teātris. Nu kaut vai tas vien - Jakovļevs brīdina no diktatūras un izstājas no partijas, bet Gorbačevs pilnā mierā dzīvo un atpūšas atvaļinājumā Krimā. Par to visu vēl būs dažādas izziņas, daudz rakstīs un spriedelēs. Iespējams, ka nākotnē šo to arī uzzināsim.

Lai nu kā, Baltijas valstis ir pasludinājušas savu neatkarību no Padomju Savienības. Tās ir ceļā uz jaunas atmodas piepildījumu. Tautas, kas komūnisma terora žņaugos bija iedzītas izmisuma stāvoklī, nu varēs pašas darboties Eiropas un pasaules jomās. Viņu vārdā vairs nerunās citi. Tas taču ir kāda

liela sapa piepildījums. Tomēr - viss līdz šim paveiktais ir bijis tikai priekšdarbi nākotnei. Tagad, kad lolotais sapnis kļuvis īstenība, priekšā stāv neizmērojams darba lauks, kas prasīs aktīvus darbiniekus, degsmi, prasmi un kalpošanu Mātei Latvijai. Priekšā stāv dažādas dienas - gan sajūsmas, gan grūtu brīžu. Nekavējoties jāpārorientējas no cīņas pret naidnieku pozīcijas uz savas valsts veidošanu un celšanu, kas jau ir pasākts, bet kas reizē varētu izrādīties itin ciets rieksts, jo būs jāmaina pieejas un būs jāsakārto darbs, lai panākumi būtu vēlāmākie un tautai vispieņemamākie.

Mums ne tikai jānolīdzina ceļš, jānovāc un jānovērš šķēršļi, bet reizē katram jāatrod tas ķieģelis, ar ko mēs iecementēsim sevi Latvijas neatkarības ēkā, kurai pamatus liek tauta Latvijā un visā plašajā pasaulē. Nav šaubu, ka latvju tautas spēka avoti ir Latvijā, un no tiem veldzīga dzīra jāsmēlas ikvienam, kas darbojas un darbosies Latvijas labad. Mums priekšā nākotnes ceļš, kas sola tik daudz.

Nākotni kaldami, būsīm pateicīgi visiem tiem, kas ar neatlaidību un degsmi piedalījās priekšdarbu veikšana, zemes sagatavošanā, bet kas jau devušies citā saulē, šo vienreizējo momentu mūsu tautas vēsturē paši nepiedzīvodami. Viņu nesalaužamā ticība, lai stiprina arī mūs. Tautas spēka avoti ir neizsmējami tiem, kas tajos sakata nemitīgas atjaunošanās spējas.

Pasaule šobrīd mūs ir uzklauzījusi. Eiropa grib Baltijas valstis paturēt savā saimē. Brīvajā pasaulē un Apvienotās Nācijās mums arvienu vēl ir liecinieku un nākotnes veidotāju loma. Uz austrumiem mums, droši vien, pavērsies jaunas tirdzniecības jomas un sadarbības iespējas ar krievu tautu, kas pirmo reiz savā vēsturē sāk apjaust brīvības jēgu.

Brīvības ausma ir klāt. Piedalīsimies tās sagaidīšanā un īstenošanā, lai kur pasaules telpā mēs arī neatrastos. Un teiksim paldies Kanadai, ka tā mūs uzklauzījusi un palīdzējusi.

M. ŠTAUVERS.

SĀTANA IMPĒRIJAS GALS.

Bet reizi pērkondēli
Tai kalnā lodes spers.
Tad bēdzīs visi jodī,
Pēc zobena tas ķers.

Andrejs Pumpurs (1841-
1902), "Imanta".

Sarkanais karogs ar velna zīmi stūrī vairs neplandās virs "Tālavas biežajiem siliem", pār Latvijas, Lietuvas un Igaunijas kalniem un leņķiem. Gaīļi baznīcu torņos ir trīsreiz nodziedājuši, jodiem, murkšķiem un mošķiem jāpazūd. Ja kādreiz pienāks pastardiena un debess pulki sagūstīs Sātanu, tad viņš būtu ietinams šinī karogā un iemetams smirdošajā degšas zēveles zapķī - tur tam ir īstā vieta. Ja man jautātu, ko es uzskatu par visbriknāko lietu pasaulē, mana nešaubīga atbilde būtu - PSRS karogs. Simt miljonu cilvēku, to vidū simttūkstošiem latviešu bija jālej savas asinis, lai to uzturētu koši sarkanu. Ja tagad beidzot brīve nāks, par to būs dārgi maksāts.

Dārgi maksāts, jo padomju vara un sistēma ir grozījusi gan Latvijas fizisko ģeogrāfiju, gan apstādīnājusi un par piecdesmit gadiem novilcinājusi, pagriezusi nepareizā virzienā tautas materiālo un kultūrálo progresu. 1944. gada augustā, tikko sarkanā armija tika pāri robežai atpakaļ Latvijas teritorijā, nodevīgā Viļa Lāča, septiņu leņģina ordeņu kavaliera, valdība pasteidzās atdot Krievijai Abrenes pilsētu ar sešiem pagastiem. Abrenes vairs nav, tās vietā

ir Pitalova, bet tā ir Jeļcina valsts sastāvdaļa, un nekad nevar cerēt, ka mēs to dabūsim atpakaļ.

Un tad padomju chordas apsmēla mūsu zemi, latviešu cilvēkam piešķīra meža zvēra tiesības. Viņš dabūja slapstīties pats savos laukos un mežos, un tomēr viņu saķēra, iekrāva preču vagonā un aizveda vergot Kolimā, Igarkā vai Noriļskā. Tur, Noriļskā, izbeidzās arī mana svaiga, sievas brāļa dzīvība; turp viņu 1945. gada maijā, pēc Kurzemes cietokšņa krišanas, nosūtīja rakt vaļu, un tur viņš 1948. gada martā dabūja "žēlastības sietienu" ar rungu pa pieri, jo bija tik slims, nodzīts un novārdzināts, ka vairs nespēja strādāt. Gadus vēlāk tur Kanadas pirmais ministrs - Pjērs Elliots Trudo, PM, stāvēja uz šīs nolādētās zemes un izteica apbrīnojumu padomju sasniegumiem, spējot nodibināt tik skaistu pilsētu subarktiskā... Viņš, varbūt, nezināja, bet viņš arī negribēja zināt, ka stāv uz cilvēku kauliem un asinīm.

Es, mana paaudze, esam pieredzējuši Padomijas dzimšanu un, cerams, vēl piedzīvosim tās pēdējos nāves krampjus. Par kādu nekam nederīgu cilvēku mana nelaiķa māmuļa mēdza teikt, ka "tas tāds komūnists". Ar to bija izteikts viņas dziļākais nicinājums, un viņas spriedums ir tikpat derīgs šodien kā toreiz. Kā citādi izskaidrot, kad vislielākā pasaules valsts ar neapjaužamām dabas bagātībām pēc septiņdesmit gadu pastāvīgas "iešanas uz augšu" pēkšņi attopas, ka tā nekad nav bijusi iešana uz augšu, bet gan grīmšana arvienu dziļāk un dziļāk purvā? Ka tās pilsoņi gandrīz vai spiesti kārt zobus vadzī? - Atbilde nav tālu jāmeklē: tā ir sistēma, sistēmas vaina. Gorbačevs pats, ticīgs komūnists, līdz pat pēdējam brīdim tiepās, ka visu varot darīt, tikai ne mainīt sistēmu. Komūnistu partijas večus, aģentus, aktivistus vajagot tikai sapurināt, tad šie pamudināšot badā un nabadzībā novārdzināto tautu strādāt vairāk un labāk. Tātad pat tāds vīrs kā Gorbačevs, izcils padomju cilvēks, pat Nobela prēmijas laureāts, ir tik naivs vai aprobežots, ka nespēj saskatīt komūnisma balķi savā acī. Tas viņu darīja tuvedzīgu un viņam dārgi maksāja. Puikas gados lasīju žurnālu "Cīruļītis"; tur vienā numurā bija smieklīgs stāstiņš, ar bildēm, nosaukts "Puplaksts un cūka, jeb mainītās lomās". Bilde rāda Puplakstu, kas uzsējis dzīvu cūku sev uz muguras un kāpj pa kāpnēm uz augšu. Kas notiek:

Uz augšu ne Puplaksts cūku, kas smaga -
Netur vairs svāra, nav tam vairs naga...

Cūka atgāž viņu atpakaļ zemē, un nu lomas ir mainītas: Puplaksts ir uzsiets cūkai uz muguras, kas nu jož tādā ātrumā, ka vējš svilpo gar ausīm.

Tā Gorbačevs būtu varējis tagad būt lielais kungs un ģemt Jeļcinu talkā par palīgu. Bet tagad lomas ir mainītas, un jāšaubās, vai viņš Jeļcinam ilgi būs vajadzīgs.

Jāpieņem, ka turpmāk Latvijai būs vislielākā darīšana ar Jeļcina valsti. Cik tā būs liela un stipra, vēl nevar zināt, bet arī tagad tā ir vislielākā pasaules valsts ar 17,1 milj. km² platību un 147 milj. iedzīvotāju. Dzīvot blakām tādām milzīm nav viegla un droša lieta. Tūkstoš gadu gaitā Krievija nekad nav bijusi miermīlīga un demokrātiska, vienlīdzības jēdziens tās kultūrālajā mantojumā ir svešs. Bolševisms, tā sauktās, "šķīriskās" attiecības ir tikai saasinājis: cilvēki neuzticas ne tikai viens otram, bet pat tēvs nevar paļauties uz savu dēlu; Gorbačevu taču mēģināja nomaitāt viņa paša rūpīgi izraudzītie ministri. Cik ilgi Jeļcins labvēlīgi uzlūkos Latvijas centienus, to tikai laiks rādīs. Viņš nav izteicis vēlēšanos pārtaisīt robežas; bet viņš arī izteica brīdinājumu republikām, kas grib atšķīrties, ka robežas tikšot grozītas, kur krievu iedzīvotāju skaits to prasot. Tā ir draudīga zīme: Latvija ir krievu pilna, pašu latviešu vairs tikai 52 %, un Daugavpilī pat tikai 12 %.

Atjaunotās Latvijas valdībai būs jābūt ārkārtīgi uzmanīgai, diplomātiskai un gudrai. Būs, piemēram, jāslēdz tālejoši līgumi par Rīgas, Vents-

pils un Liepājas ostu lietošanu, jo maz ticams, ka milzīgā Krievija gribēs iztikt bez reiz izcirstā loga uz Eiropu. Latvija var kļūt par transitvalsti starp Vakareiropu un Krieviju - stāvoklis, ko var apskaut, ja ir gudras galvas. Cerēsim, ka tādu Latvijā nebūs trūkums.

OSĀNU KĀRLIS.

KAS NOTIKA RĪGĀ.

Rīdzinieka ziņojums pa elektronisko pastu.

Rīgā, 1991. 21. 8., plkst. 20:17

Rīgas tālrunu centrāle, kas tika atslēgta 20.8., 4:50, sakarā ar karaspēka ieiešanu tajā, atsāka darbu ap 19:00 šodien.

Sodien ir vispārējs streiks, protestam pret huntas nestrādā, tāpēc pagāja laiks atnākot. Nupat nestrādā arī būs beidzies. Zaldātu pie tiltiem vairs nav. Latvijas radio atsāk darbu no Doma laukuma. TV Rīgā jau translē Latgales televīziju, kas visas šīs dienas informēja parējo Latviju. Iepriekšējās dienas pagāja ārēji mierīgi, ja neskaita vienu nošautu šoferi un kādus piecus ievainotos.

Ar šo ziņojumu, ka elektroniskais pasts atsāk darbu pēc gandrīz divu dienu pārtraukuma.

Man būs vajadzīgs laiks visa uzkrātā šķirošanai, tāpēc iepriekš atvainojos, ja nebūšu paspējis sastrēguma dēļ.

Cerot, ka viss notikušais rezultātā tomēr strādās tikai par labu mūsu visu kopējai lietai.

1991. 22. 8., plkst. 9:10

Vakar vakarā vēl papildus sabojājās vietējais telefons, tāpēc reāli darbu atsāku tikai šorīt.

1991. 23. 8., plkst. 14:15

Tā kā esmu saņēmis vairākus lūgumus pēc sīkākās informācijas par šeit notikušo, nolēmu uzrakstīt, kā es to redzēju.

Sakarā ar atvaļinājumu, 18. 8. atrados uz laukiem - Trapenē (Alūksnes apriņķī), kur biju nodomājis pavadīt vairākas dienas.

Pirmo ziņu saņēmu pa telefonu 19. 8. ap plkst. 9:00, bet daudz skaidrības netika. Tāpēc tika turēts ieslēgts radio, līdz dzirdējam pirmo oficiālo ziņojumu. TV sāka strādāt ap 13:00 (parasti darbdiens no 18:00) un jau sākumā paziņoja, ka Baltijas kara apgabala virspavēlnieks Fjodors Kuzmins esot paziņojis, ka Latvijā arī ir nodarbojas ar tā realizāciju. To pašu preses konferencē teica Rubiks.

Kuzmins bija solījis uzstāties TV, vēlāk solījumu atkārtojis, bet uz TV neatbrauca.

TV pirmdien, pa dienu raidīja, galvenokārt, CNN ziņas, kuras pārtrauca tikai dažas vietējo jaunu-
mu paziņošanai. Ap plkst. 19:00 pie TV izsēdās desantnieki ar helikopteri un TV darbu pārtrauca. Kādu stundu vēlāk sāka strādāt Latgales TV, kas raidīja vietējo informāciju, un, liekas, to varēja uztvert caur retranslācijas tīklu visa pārējā Latvijā, izņemot Rīgu.

Radio brīdināja, ka pēc stacijas ieņemšanas Latvijas radio jāmeklē ap 200 metru viļņos.

Pa nakti uz maiņām dežurējām pie radio. 2:10 paziņoja, ka pie Ulbrokas raidītāja parādās armija un drīz pārtrūka raidījumi 520 m. viļņos. Tūlīt pēc tam izdevās atrast Latvijas radio ap 200 m. viļņos, kur visas laiku raidīja latviešu mūziku un regulāri - ziņas. Ārpus Rīgas to varēja labi uztvert visas dienas. Vienīgi Rīgā raidījums bija slikti dzirdams.

4:50 ziņojumu, ka pie Radio mājas Doma laukumā dzirdami šāvieni un cilvēku kliegieni, jo laukumā visu laiku dežurēja cilvēki. Radio diktori atvadījās latviski un krieviski. Skanēja "Dievs, svētī Latviju!", ko pārtrauca pie pēdējiem akordiem. Pēc neilga laika Latvijas radio atsāka dar-

bu no "alternatīvās studijas", un informācija mums bija par visu. Kā vēlāk tika paskaidrots, šāda studija un neatkarīga pārraides sistēma tika gatavota jau no janvāra.

Otrdien no rīta nolēmām braukt pa dienu uz Rīgu. Ap 18:00 tikām mājās. Viss transports mūsu ceļā gāja pēc sarakstiem. Pie Rīgas varēja redzēt divus tankus un militāristi turēja ciet un pārbaudīja smagās mašīnas. Domājams, ka viņu uzdevums bija tikai novērst barikāžu būvi. Tautas Fronte gan jau pašā sākumā bija paziņojusi, ka šoreiz ar to Rīgā nenodarbosies.

Tātad ieņemti bija TV, Radio un Starppilsētu telefonu centrāle un arī Iekšlietu ministrija. Visās vietās pirmie bija ieradušies desantnieki. Tie esot bijuši samērā pieklājīgi un atturīgi. Pēc tam OMONieši, kuŗi terorizēja cilvēkus, un beigās apsardzi nodeva armijai, kas tika nepār-
sniegt pilnvaras.

Tas ir mans iespaids no dzirdētā, bet var gadīties, ka tas ir kļūdains.

Otrdienas vakarā Rīgas centrā liela kompānija krievu jauniešu izklaidējusies, apsaukājot OMONiešus pie Iekšlietu ministrijas un LR Prokuratūras. Satracinājuši tos tik tālu, ka tie sākuši šaut un sašāvuši garāmbraucošo mikroautobusu.

Trešdien izsludināja vispārēju streiku, protestam pret huntas un armijas izdarībām Rīgā. No rīta gāju uz Institūtu, lai meklētu ceļus sakaru atjaunošanai. Pastāvēja teorētiska iespēja tikt līdz Maskavas telefonu tīklam caur "Latvergo", jo pa augstsprieguma līnijām pastāv neatkarīga sakaru sistēma enerģētiķiem.

Tomēr līdz galam netiku, jo tur jāiet caur vairākiem komutatoriem un visur jāpierunā cilvēki izlīdzēt. Maskavā pagadījās telefoniste, kas atteicās palīdzēt. Ap 14:00 Krievijas radio ziņoja, ka hunta bēg uz lidostu. Kļuva skaidrs, ka nez' vai ir vērts pūlēties, jo drīz jau viss atgriezīsies savās vietās.

Ap to pašu laiku vai agrāk Latvijas Augstākā Padome pieņēma lēmumu par pilnīgu neatkarību. Laikam tāpēc Doma laukumā desantnieki un OMON atkal rīkoja sadursmes ar cilvēkiem, mēģinot ar asaru gāzi izklīdināt tur sapulcējušos, bet, varbūt, tas bija mēģinājums šturmet AP ēku. Tomēr AP sēdes tūlīt pēc tam sāka translēt pa Rīgas radiotranslācijas tīklu. Tas radīja lielu atbalstu tautā, ka tūlīt viss būs kārtībā.

Vakarā visi objekti tika atbrīvoti.

Pirmajā ziņojumā teicu, ka Rīgas radio atsāk darbu no Doma laukuma. Tā bija kļūda. Viņi tika atpakaļ savās telpās, bet tās esot izdemolētas un daudz kur kabeli norauti. Techniskajam personālam vēl būs daudz darba.

Ceturtdien ziņoja, ka panākta vienošanās ar PSRS Iekšlietu ministriju, ka OMON Rīgā neatstās savas kazarmes. Ar Kuzminu runājis Gorbunovs, ka karaspēks netraucēsot Baltijas ceļu un citus pasākumus. Lietuvā esot atgūta Viļņas TV.

Latvijas Ministru Padome pieņēma lēmumu atbrīvot no darba visus vadošos darbiniekus, kas atbalstīja puču. Tas varētu nozīmēt, ka beidzot izdošanās Interfrontes perēkļus.

Sodien Latvijas AP atzina kompartijas darbību par antikonstitucionālu.

Pagaidām nevienam Rīgā nav arestēts par puču atbalstīšanu.

Nupat radio ziņoja, ka atbrīvots Preses nams. Ienāca kolēģis un stāsta, ka uz LKP CK ēkas plīvojot Latvijas karogs!?

Sodien pietiks.

24. 8., plkst. 10:45.

Vakar, kad beidzu rakstīt un citus steidzamus darbus, devos kopā ar Baibu uz Vangažiem, t. i., ap 30 km. no Rīgas pa Pleskavas šoseju, lai piedalītos Liesmojošā Baltijas ceļa pasākumos. Vietas izvēle tāda pati kā pirms 2 gadiem.

Pa ceļam autobusā un vēlāk klausījamies Augs-

tākās padomes sesiju par Valsts Drošības Komitejas darbības turpmāko statusu un deputāta imunitātes atņemšanu Rubikam. Pēdējais tika izdarīts un Rubiks ir apcietināts. Pēc tam radio intervijā deputāts Tālav Jundzis stāstīja, ka Rubiku saticis ap 12:00, kad kopā ar Pašaizsardzības spēkiem un miliciju pārņēmuši LKP CK māju. Rubiks bijis savā kabinetā un kopā ar Ojāru Potreki lūguši neizdot viņus pūlim, kas salasījies uz ielas. Tā viņi tur apsargāti pēc pašu lūguma līdz brīdim, kamēr AP izdebatēja Rubika imunitāti.

Ar VDK tik vienkārši negāja, jo VDK ietilpst arī robežsargi, kas nav VDK Latvijas filiālei pakļauti. Tāpēc debātes turpināsies šodien, t. i., arī sestdienā notiek AP plenārsēde, lai paspētu vairāk padarīt savlaicīgi.

Cilvēku vakarā nebija mazāk kā pirms 2 gadiem. Jāpiebilst, ka Vangaži ir vairāk migrantu ciems, jo tur ir liela būvmateriālu rūpnīca. Man liekas, ka pagājušo reizi uz ceļa krievu valoda bija vairāk dzirdama nekā šoreiz. Bet, varbūt, tas bija lokāls efekts.

Atpakaļ braucām pēc 21:00 ar autobusu un varējām apskatīt līdz Rīgai ugunsurus un to atliekas, bet jāsap, ka cilvēki jau daudz kur bija izkļūduši un pasākums likās mazāk emocionāls nekā pirmais. Tas ir mans subjektīvais viedoklis.

Man nekā būtisks vairāk prātā nenāk ko Jums pastāstīt, tāpēc pašreiz beigšu.

Visu labāko vēlot un Jūs visus brīvē LATVIJĀ gaidot,

ANDREJS.

PATEICĪBAS PARĀDE.

Pateicības parādi Kanadai 31. augustā Montrealā rīkoja Baltiešu federācijas Kanadā Montrealas nodaļa. Automašīnu karavāna ar Igaunijas, Latvijas un Lietuvas karogiem pusdienas laikā vijās cauri pilsētas centram un pievērsā televīzijas, preses, citu autobrocēju un gājēju uzmanību.

Turklāt latviešu grupiņa, kas izveidojās pie Latviešu centra, uz pulcēšanās vietu - Kanadas laukuma apkārtni, devās cauri Lašīnai, Lasalei un Verdanei un tā iepazīstināja ar šo parādi vēl citus pirms tās oficiālā sākuma.

Parādē piedalījās gandrīz 100 auto mašīnas ar, apmēram, 300 dalībniekiem. Visvairāk bija lietuviešu - ap 50 mašīnu (150), sekoja igauņi - līdz 30 mašīnu (90) un tad latvieši - 20 (60).

Parādē baltieši teica sevišķu paldies Kanadas valdībai par diplomātisko attieksmju atjaunošanu ar Baltijas valstīm un pauda savu sajūsmu par brīvības atjaunošanu tajās. Tā virzījās pa Levesqué bulvāri līdz Berri ielai, tad pa Serbrukas un Forta ielām atpakaļ uz Levesqué bulvāri. Brauciens, ko uzņēma televīzijā, kurā intervēja daudz parādes dalībnieku, ilga gandrīz pusotras stundas. Daudz skatītāju sirsnīgi sveicināja baltiešus, rādīja uzvaras zīmi un aprunājās, vēlēdami labu.

Parādei izklīstot, visi devās uz Latviešu centru Lašīnā, kur federācijas pārstāvji oficiāli parakstīja pateicības vēstuli, kas bija adresēta Kanadas ministru prezidentam Br. Mulronijam. Sakarā ar to, ka Kanadā patlaban ir pasta darbinieku streiks, vēstuli tālāk nodošanai saņēma Lašīnas vēlēšanu iecirkņa Kanadas parlamenta loceklis R. Layton. Viņš īsā uzrunā izteica savas simpātijas baltiešiem un vēlēja tiem vislabākos panākumus. Viņš parlamentā pārstāv konservatīvo partiju.

Pulcējušos vēl uzrunāja Montrealas latviešu organizāciju padomes priekšsēdis Andris Spura, Montrealas igauņu biedrības priekšnieks Ričards Leitham, Lietuvju Kanadas Komitejas Montrealas nodaļas priekšnieks Arunas Staskevičius, Baltiešu federācijas Montrealas nodaļas priekšnieks Pēteris Moldre, Latviešu centra valdes priekšsēdētājs Jānis Tērauds un rumāņu pārstāve Rīga. Uzdzēra tōstu visu trīs Baltijas valēju labākai nākotnei un

dziedāja visas himnas, nobeidzot ar O, Canada.

Saīetā piedalījās tuvu pie 200 dalībnieku, kuriem federācijas nodaļa par brīvu bija sagādājusi vīnu, kafiju, sieru un cepumus. Telpas un ēdienu sagatavoja centra dāmas. Valdīja pacīlāta gaisotne, pēc oficiālās daļas dalībnieku starpā bija sirenīgas sarunas un jaunas iepazīšanās.

Kamīna zālē kanadiešu preses ļaudis intervēja baltiešu pārstāvjus. Intervijas deva A. Spura, Imants Freibergs, Dr. Vaira Viķe-Freiberga, A. Staskevičius, R. Leitham un M. Stauvers. Vairāki operatori filmēja notikumu norisi video lentās.

Vakara ziņās plašu pārraidi, kurā bija intervijas ar Vairu Viķi-Freibergu un Alvi Krauli, pārraidīja 12. kanāla CFCF televīzija. Savā kārtējo ziņu segmentā CJAD radio bija ietilpinājis daļu no intervijas ar M. Stauveru. Nākamajā dienā angļu valodas laikrakstā Gazette bija plašs apraksts 3. lappusē, t. s., Center Piece nodaļā ar pievienotu foto attēlu. Bija arī ziņojumi franču radio un presē. Šī bija vieno no tām nedaudzajām reizēm, kad šejienes prese pie mums nāca pati! Mums tā nebija jāmeklē.

Aizvadītajās augusta pēdējās divi nedēļās montrealiešiem bija jāsniedz daudz interviju un ziņojumu. Pirmā izvaicāšana sākās 19. augustā, kad žurnālisti mērija mūsu sašutumu par apvērsumu un izsludināto ārkārtas stāvokli Padomju Savienībā. 21. augustā tie vēlējās uztvert sajūsmu par neatkarības paziņojumiem Igaunijā un Latvijā un apvērsuma galu Maskavā. 26. augustā uzzināt, kā mēs novērtējam Kanadas oficiālo paziņojumu, ka tā atjaunos diplomātiskās attiecības ar Baltijas valstīm.

Vairākas intervijas no latviešu puses sniedza A. Spura un M. Stauvers, no igauņiem M. Puhvel un lietuvjiem - B. Nagys un A. Staskevičius. A. Spuru 27. augustā intervēja CBC TV savā MIDDAY programmā, ko pārraida no krasta līdz krastam. Plašāka (20 minūšu) saruna CBC radio žurnālistei L. Penney RADIO NOON programmā bija ar lietuvieti B. Nagys un M. Stauveru, abiem kā Montrealas baltiešu preses izdevumu redaktoriem. Divas citas M. Stauvera intervijas pārraidīja CBC internacionālais radio raidītājs. Viņu intervēja M. Brockis.

Tā nu blakus plašajam pasaules ziņu aģentūru apskatam par notikumiem Padomju Savienībā un Baltijas valstīs pievienojās mūsu sabiedrisko darbinieku sniegtā informācija un vērtējumi. Šķiet, ka ar to šis darba lauks tiem neapsīks, jo aktuāli notikumi arvien saista preses uzmanību.

Š.

GRĀMATAS:

GUNĀRA FREIMAŅA JAUNĀ GRĀMATA.

DV apgāds Kanadā izdevis vairākas jaunas grāmatas. Zinot, cik grūti grāmatas ir tagad iespiest, tām nepiemaksājot, jāpateicas par katru DV izdoto grāmatu, kas arī ieskaitāms šīs organizācijas palīdzības darba kontā. Gunāra Freimaņas prozas un dzejoļu izlase "Ņem, tēvzeme, mani" iznākusi tikai nesen. Šis vidējās paaudzes ražīgais dzejnieks mums kļuvis pazīstams, kad no Latvijas sākās plaši ārzemju apmeklējumi, dzimtenes un trimdas ciešāki sakari. Gunāra Freimaņa darbi tagad pārādījušies gandrīz visos trimdas izdevumos. Dzejnieks bieži redzēts, viesojoties trimdas sarīkojumos un sanāksmēs, kur ir lasījis savus darbus.

Grāmatā ievietotās biografiskās ziņas lasāms, ka G. Freimanis dzimis 1927. gada 3. oktobrī, Vaiņodē, bet uzaudzis Rīgā un Vilzēnu pagastā pie savas vecmāmiņas, kurā 87 gadu vecumā 1949. gada deportācijās izvesta uz Sibīriju, kur mirusi. Viņas mazdēls Gunārs ar Sibīriju dabūjis iepazīties jau trīs gadus agrāk, kad bijis 18 gadus vecs un notiesāts par kādu savu ierakstu

dienas grāmatā, nosaucot Sibīriju par latviešu tautas kapu. Pēc 10 gadu soda izciešanas un atgriešanās Latvijā, par Kolīmas piedzīvojumu aprakstīšanas dzejoļos vēl 5 gadus pavadījis Mordavijā, bet pēc tam par kādu sarakstītu poēmu notiesāts vēl uz 6 gaidem. Freimanis bijusi "apsēstība" uz rakstīšanu, kas to novedusi no soda uz sodu.

Grāmatā ievietoti divi garāki G. Freimaņa prozas darbi - Nāves kuģis un Vēstījums par Kolīmu, aprakstot braucienu uz šo soda nometni, kur autors pavadījis 10 gadus. Pārdzīvojums aprakstīts prozā un dzejā, kur izlaužas rūgtums par nodarītām ciešanām. G. Freimanis sarūgtināts arī par to, ka esam bijuši nevērīgi pret briesmām no austrumiem, un pārmet, ka skolās nav audzināts apzināties šīs briesmas. Par austrumu kaimiņu tikpat kā noklusēts. Ja toreiz mums būtu bijusi līdzīga pretestība, kādu izrādījuši somi, "kas tā būtu par neizdzēšamu leģendu visām turpmākām paaudzēm!" izsaucas G. Freimanis (31. lpp.). Solījums aizstāvēt neatkarību tā arī palicis tikai dziesmās: "Tev, Latvija, nav jābaidās, Stāv stiprs sargs pie Daugavas!" - "Par zemi šo mums galva jānoliek!" - "Sauc, tēvija, sauc mūs, mēs steigsim tūlīt, Pret arklu un izkapti zobenu mīt!" - "Par zemi, ko mīlam vissvētākām jūtām, Mēs gribam vislielākos upurus nest" - "un vēl un vēl..." (31.). Šos citātus vēl varētu papildināt ar lielīgo "Labāk stāvus mirt, nekā uz ceļiem dzīvot", vai naivo aicinājumu: "Es palieku savā vietā, jūs palieciet savā!"... Autors lēš, ka no 1941. gada 14. jūnijā aizvestajiem nomiruši 95 procenti (37. lpp.).

Grāmatā ievietoti pavisam 60 dzejoļi, vairums pēdējos gados rakstītie, kuŗos izpaužas dzimtenes ilgas un sāpes: "Viss, viss man sāp, Kā sevi tevi jūtu. ļauj pusi sava smaguma man nest." (54.) Vairāki dzejoļi veltīti dažādām personām ar viena likteņa audiem, tāpat vecmāmiņai, Priekules skolniekiem, Budapeštas cīnītājiem. Garāks dziedājums veltīts arī leģionāriem 8. maijā, latviešu partizāniem un citiem, kas cīnījušies un cietuši.

Jaunākā laika dzejoļos atspoguļojas Latvijas neatkarības cīņas un solījumi tēvzemei, piemēram: "Ņem, tēvzeme, mani - par strautu... saules gaišumu... par cīņā saucēju... ņem mani un topi mūžīga" (51.). Lielas pārliecības un varēšanas spēka izpausme! Šī dzejoļa pirmā rinda likta arī grāmatas nosaukumā. "Uz manas tēvzemes sāpju fona ir radīts viss mans uzrakstītais," saka G. Freimanis savos ievadvārdos. Dzejnieks solās "senču spītā tverties spēkā" un "savu mūžu atdot tautai" (47.). Vairākās lappusēs uzrakstīta balāde Volchovas cīnītājiem, kas stāv kā Staburaga klints (79.). Balāde beidzas ar rindām: "Pienāks laiks un savā zemē ars Zemnieks tā kā senāk dziļas vagas." Šos vārdus dzejnieks rakstījis jau 1955. gadā. Vai ar īpašumu atdošanu vecajiem zemes kopējiem 1991. gadā tas nenotiek? No citiem garākajiem dzejojumiem mināma Kolīmas etiķe, vēsturiskā Saules kauja un trīs Ziemsvētku kaujas: pirmā 1916. gadā Tīrelpurvā, otrā 1944. gadā Kurzemē un trešā 1945. gadā pie Kabiles, kad pēc pilsētas atbrīvošanas Ziemsvētkos partizānu nometnei uzbrukušas lielas čekas karaspēka formācijas.

Garajā dzejījumā, 12 lappusēs, Tēvs stāsta dēlam, kas veltīts Albertam Ņikaukam un viņa cīņu biedriem Krustpils apkārtnē, tēvs atgriežas pie somu varonības un runā par mūsu "nenomazgāto kaulu", ka Lāčplēšiem kā vergiem lika nomirt (104.).

Grāmatas pēdējā daļā ievietoti 1989. un 1990. gadā rakstītie dzejoļi, kad G. Freimanis daudz ceļoja pa ārzemēm, uzmeklējams trīdās latviešu mītnu vietas. Tādi dzejoļi radušies ceļā no Vašingtonas uz Klīvlāndi, Diseldorfā, no Diseldorfas uz Ņujorku, no Ņelnes uz Mincheni un 1990. gadā ceļā uz Ņelni, Braunšveigā un citur. Gandrīz kā "Skrejjošais holandiešis".

Dzejoļi un garie dziedājumi rakstīti četrriņdu pantos un atskatām. Tie ir mūsu vēsturisko notiku-

mu retoriski stāstījumi, mudinājumi un aicinājumi bez emocionālas satura. Vāku un ilustrācijas zīmējis Imants Lapiņš. Izdevuma sakārtotāja Inta Purva ievadā raksta, ka Gunārs Freimanis ir sava laikmeta apliecinātājs, uz viņa rakstīto vārdu jāraugoties caur latviešu tautas vēstures prizmu. Grāmata iesieta iesartos brūnos Latvijas karogkrāsas vākos ar dzelonaipu viļeti un autora vārdu zeltā. Glīts latviešu spiestuves "Amber Printers" dzimtenes dzejnieka grāmatas izlaidums trimdā.

K. SIDARS.

JAUNATNES UZDEVUMI.

Eiropas Latviešu Jaunatnes Apvienības (ELJA) loma trīdās politiskā dzīvē ir manāmi mainījies. Agrāk tik radikālie studenti ir izauguši no ELJA vecuma un ieņēmuši nopietnus amatus citās organizācijās, vai personīgā dzīvē, bet jaunie viņu vietā līdz šim nav parādījušies. Ko tur vainot? Pasaules politiskos apstākļus? Taču, jo "give peace a chance" paaudze savas pēdas ir atstājusi. Šodien Eiropa un pasaule "vārās", un visi ceram, ka tik "nepārvērtīsies". Diemžēl, cilvēks ir pierādījis to, ka divi sadzīvot parasti nevar - tas mums liek apskatīt jauno situāciju drusku tuvāk.

Politiskā situācija Baltijā izraisa problēmas un nesaskaņas latviešu sabiedrībā. Pirms (tikai) četriem gadiem mūsu kopējais ienaidnieks bija viens un vienā balsī blāvām kritiskus, nosodošus saukļus. Šodien, kad okupētajā Latvijā valda (uz papīra) Augstākā Padome un Ministru Padome, daļa latviešu ieģrimuši miglu tītā pasaku miegā, kas, savukārt, izraisa jaunus sarežģījumus. Savu politisko pretinieku šodien varam atrast ne tikai Latvijā, bet arī brīvībā dzīvojošā trīdās sabiedrībā, kas nenoliedzami traucē konstruktīvu darbību.

Jautājumi, kā: okupācijas armijas izvākšana no Latvijas, pilsonība un latviešu tautas izdzīvošana ir nonākuši aizvārtē. Viskutelīgāko jautājumu risināšana pēc iespējas tiek kavēta un vienlaikus naivi cer uz lielām pārmaiņām bez pilnīgas sistēmas pārbūves. Trīdās organizācijas ir sākušas rūpēties par minoritāšu tiesībām Latvijā, lai rietumu lielvalstis mūs nepamestu. Latvju tautas mocīšana un pazemošana ir kļuvusi par sekundāru jautājumu. PSRS KP pus gadsimta laikā ir "izgatavojusi" būtni "Homo soveticus", kam saknes ar dzimteni nocirstas, un šodien par tādu uzskata Padomju Savienību, kuŗā runā vienā - krievu - mēlē. Šinī latviešiem traģiskā brīdī nosaukt 48 % nelatviešus par apdraudētu minoritāti būtu, maigi izsakoties, neapdomāti. Latviešu (ne Latvijas) tautai ir jāatrisina daudzi sāpīgi jautājumi, kas skar tieši latviešus, pirms ķerās pie minoritāšu problēmām. Dzīvokļus, kuŗus būtu jāpiešķir jaunām ģimenēm, piešķir okupācijas armijas virsniekiem un to ģimenēm - vēl arvien. Šāda rīcība (vai nerīcība) noved pie astronomiskā šķiršanās procenta un abortu skaita, kas, savukārt, visiem saprotami, ved uz latviešu tautas iznīkšanas sliekšņa.

Latvijā studentus vēl arvien apmāca vecie stagnāti, kuŗi joprojām vada arī administrāciju. Studentu mācību literatūra ir ārkārtīgi novecojusi, bet atbildīgās aprindas reizē cer, ka studenti varēs celt jauno Latviju un ievest to kopējā Eiropā. Lielie "biznismēģi" Latvijā burtiski tiek aplaupīti no rietumu "godīgiem uzņēmumiem" zināšanu trūkuma dēļ. Dažādi stāsti pierāda to drausmīgo chaosu, kas valda latviešu ekonomu nezinīgā un drudžainā rīcībā. Šodien (vēl) nelielas summas tiek izzagas no Latvijas, un to dara mūsu lielie Rietumu "atbalstītāji". Maskava veic savu daļu. Nedrīkst aizmirst, ka ekonomija stūrē politiku - ne otrādi. Tai pašā laikā bruņotas bandas rīkojās pēc savas patikas Latvijā. Daudz kas rāda, ka janvāra notikumi

tikai bija nepatīkams sākums jaunām ciešanām un pazemojumiem, par ko liecina slepkavības Lietuvā jūlija mēneša beigās.

Domāju, ka ir nepieciešami kritiski vērtēt katru notikumu Baltijā un vajadzības brīdī sacelt traci. Diemžēl, studentos Baltijā valda politiska apātija. Studentiem ir jābūt tiem, kuŗi izsaka to, ko grib, un šo asuma piedevu jādod tieši Latvijas un trimdas (ELJA, ALJA, DALJA, LJAA, LNJAK) studentiem.

Būsim gatavi jaunām traģiskām ainām. Mēģināsim sagatavot studentus kritiskai, reālai domāšanai, un būsim gatavi aizstāvēties - jo, mānot sevi, neko pozitīvu nepanāksim.

JĀNIS PĀVULS,
ELJA priekšsēdis.

ATJAUNOTA AKADEMISKO VIENĪBU SAVIENĪBAS DARBĪBA LATVIJĀ.

Akadēmiskās un profesionālās organizācijas bija tās, pie kuŗu iznīcināšanas komunistu režīms 1940. gadā ķērās vispirms. Latviešu radošās kultūras laukos viņu postošais darbs atstāja dziļas rētas.

Pēc gaŗiem okupācijas gadiem, 1991. gada jūlijā, Rīgā, atkal pulcējās latviešu inteliģence gan no trimdas, gan dzimtenē izaugušie un tie, kas pārdzīvoja, lai visai pasaulei apliecinātu, ka mēs neesam iznīcināti, ka esam dzīvospējīgi un ka mums ir tiesības uz pašnoteikšanos un uz savu brīvu demokrātisku valsti. Kongresa noslēgums kulminējās akadēmisko organizāciju gājienā no Dailes teātra uz Brīvības pieminekli. Sajā gājienā dalībnieki sekoja Latvijas, augstskolu un akadēmisko organizāciju karogiem, kuŗi bija organizējušies vecuma kārtībā.

Kupls bija dažādo atjaunoto un saglabāto karogu skaits. Karogiem sekoja organizāciju dalībnieki gan jau atjaunotajās, gan vēl tikai iecerētajās organizācijās. Lielākais karogu skaits bija korporācijām. Akadēmisko Vienību savienībā organizētām vienībām karogi bija Austrumam un Līdumam, bet gājienā piedalījās lielāks skaits latviešu un citu sieviešu un vīriešu vienības.

Vienību savienības atjaunošanas sanāksme sanāca 1990. gada 23. aprīlī, Rīgā. Sanāksmē piedalījās Austruma, Līduma un Zelmeņa pārstāvji. Nolēma apzināt arī citas vienības un rīkot darba svētkus ar piemērotu programmu vai projektu. Uz vienības Latvieti ierosinājumu pirmos darba svētkus noturēja 1991. gada 9. jūnijā, kad pie nama Kuldīgas ielā 50, kuŗā līdz 1944. gadam dzīvoja un strādāja latviešu kultūras darbiniece Zenta Mauriņa, piestiprināja un atklāja piemīņas plāksni. Šī darba veikšanā un organizēšanā, kā arī mājas un apkārtnes uzkopšanā piedalījās pārstāvji no "Latvietes", "Austrums" un "Līdums". Lielu palīdzību darbos izrādīja L. U. un R. T. U. studenti. Piemīņas plāksnes atklāšanas runu teica Imants Ziedonis. Plāksni iesvētīja mācītājs Akmentipš. Tad uzstājās filoloģe A. Blinkene un profesors J. Stradiņš. No "Latvietes" runāja Zenta Skrabane, no "Austrums" - J. Bagātais un no "Līdums" F. Mīlts. Izjustu piemīņas runu teica bijušais Z. Mauriņas skolnieks, mūzikologs Kārlis Mūriņš.

Dalībnieki šķīrās ar apņemšanos strādāt latviešu kultūras druvā, lai celtu valsti.

H. VILKS.

BALTIJAS ZELTS LIELBRITĀNIJĀ.

Pirms Latvijas, Lietuvas un Iganijas piespīstās inkorporācijas Padomju Savienībā 1940. gada republiku valdības ieguldīja 460.220 unces zelta Lielbritānijā. Tagad šī zelta vērtība lēsta uz \$ 160 miljoni. Briti zeltu pārdeva sešdesmito gadu beigās, lai segtu parādus par pirms II pasaules kara izsniegtajām obligācijām (bonds).

Lielbritānijas valdība pēc Baltijas valšķu neatkarības atzīšanas tagad esot gatava apsvērt kompensāciju par šo zelta ieguldījumu. Lēmumu apspriedīšot tiklīdz būšot saņemts formāls atmaksas pieprasījums.

Līdzīgā gadījumā Francija jau ir solījusi atmaksāt tās kasē noguldīto zeltu.

Šis ievērojamās summas varētu daudz palīdzēt pārvarēt vienu otru ekonomisku problēmu, kādas jaunajām Baltijas valstīm pēc 50 gadu okupācijas būs jārisina. Cerēsim, ka kompensāciju izmaksas izlems drīz.

I.

AR VIEGLU SOLI UN SMAIDU.

apvārķa vipejā pusē Irēne Ēberšteina pārkāpj dzīves 80. gada sliekšni.

Zvana. - "Vai jūs "Laikam" vēl rakstāt?" līnijas otrā galā jautā Karakasas latviešu draudzes sekretāre.

"Nu, protams", maliet sastostos. Ja vien rodas attiecīga tema, kas trimdas latviešu pasauli varētu interesēt. Balsī pēdējo gan nepasaku.

"Irēne, mūsu baznīcas ērģeliece, 6. jūlijā sasniegs 80 mūža gadus. Svētdien, 7. jūlijā, būs kopējs dievkalpojums un pēc tam saviesīgs brīdis". Tālsaruna ir lakoniska, jo arī tās Isās reizēm (praksē ļoti bieži) pārtrūkst nevietā. Tās pašas piektdienas vakarā, jūnijs jau ieskrējis mēneša otrajā pusē, ar Irēnu mēģinu sazināties. Laimējas. Caur naksnīgo, pietvīkušo tropu atmosfēru dzirdu dziedāšanas profesores nepārprotamo balsi klausulē. Pēc Īsa ievada jautāju: "Kādā mēnesī tu esi dzimusi, jūnijā vai jūlijā?"

"Sestā jūlijā..."

"Bet Latvju Enciklopēdijā skaidri minēts 6. jūnijs - VI mēnesis nepārprotamos romiešu ciparos."

"Tā tava latviešu enciklopēdija nekur neder. Vajaga steidzīgi izdot jaunu. Iedomājies, Kārlī, viņi mani grib par veselu mēnesi pataisīt vecāku." Silti, ne mirkli neapmulsdama, nopietni protestē baznīcas ērģeliece. Vienojamies, ka mums nepieciešama jauna, precīza enciklopēdija, kas Irēni nepadarītu vecāku par viņas tā strauji tekošiem gadiem. Tālākā sarunā Irēna apstiprina, ko man šorīt jau teikusi draudzes sekretāre. Pēc 37 gadu nepārtraukta darba, ar jūlija mēnesi kopdraudze mūsu prasmīgai ērģeliecei apstiprinājusi pensiju - nelielu ikmēneša izmaksu. Ierosinājums šoreiz nācis no vācu valodas draudzes."

"Vai tas no pēdējā laika jaunumiem būtu viss? Jautāju kā gaišreģis, kas sagaida kāda iepriekšējā pareģojuma apstiprinājumu. Pēc jūtamas vilcināšanās, kas klausulē iemet asu, kontrastainu klusumu, Irēne turpina:

"Man piešķirts pirmās šķīras nopelnu ordenis. Tas pagaidām tikai uz papīra. To, laikam, kādā aktā izsniegs Darba ministrijā. Datumu un stundu paziņošot."

"Tu jau esi nenogurdināma," nosaku kāda laba, atzinīga vārda vietā, ko man šoreiz tiešām ļoti gribējās pateikt.

"Veicu tikai savu pienākumu, kā neievērojama skudrīte dara savu ierasto dienas darbu. Un vaļšas brīžos izklaidējos krāsodama."

Venecuēlas latvieši zinām, ka tās nav Lieldienu olas, bet Irēnes kvēlās puķes un speciālie sižeti, kuŗus viņa savā nodabā glezno. Iesāka uz smalka zīda auduma, meklēdama savas krāsu tehnikas izteiksmi un savām jūtām atbilstošu saskaņas kopību.

"Irēne, tu ar visu pasauli esi labos draugos", man pēkšņi iekrīt prātā šī viņas vienreizējā rakstura īpašība. Saklausu vispirms Irēnes silto apakštoni - lauku kamenes klusu sanēšanu, kam seko nestaidzīgi vārdi: "Mans kurpnieks ir labs draugs, tāpat mans draugs ir dārznieks... No rīta sveicinu ielas slaucītāju, un viņš man pasaka pāris jaukus vārdus, ka visa turpmākā

dienas daļa man gaiša." Vairāki jautājumi deg uz mēles, tādēļ aprasos:

"Vai tevi ar negaidīto sarunu netraucēju?"

"Man te vēl ir divas itāļu skolnieces. Klasi jau beidzām. Aprunājāties. Vienkāršas sarunas. Tām nav nekādas steigas," gandrīz vai jūtu "bello canto" pieskārienu līnijas vadam. Profesore pacietīgi nogaida, ko tālāk teikšu. Ātri apdomājos, ka vislabāki būtu parunāties vēl tanī svētdienā, pirms vai pēc dievkalpojuma.

Tāda ir Irēne EBERSTEINA - profesora Luža Bērziņa lielā, pieaugušā meita - uz dzīves 80. gada sliekšņa, vienmēr aizņemta savā dienišķā darbā. Bet vienmēr, arī vislielākā steigā, viņai atliek pāris mirkli, lai garšmelnot pateiktu viņus vārdus. Pirms gadiem, laikraksta Universāla svētdienas pielikumā Estampas, bija ievietota gara intervija, bet arī tā tikai daļēji raksturoja Irēnes Eberšteinas daudzpusīgo personību, kuŗa savas studijas un mākslinieces gaitas sākusi tālajā ziemeļu zemē - Latvijā. Šī zemīte - viņas lielākais dārgums! Toreiz, kad tanī pašā baznīcā mani ar sievu laulāja, Irēne mūsu solim deva mūzikālu takti un ceremonijas laikā nodziedāja izteiksmīgu solo gabalu. Jā, toreiz, viņa ne tikai skoloja un apmācīja jaunās balsis, bet pati arī dziedāja.

Jau iepriekšējā dienā visu izkārtāju, lai svētdien laikus varētu būt baznīcā. No patālās Karakas kalna mājas līdz draudzes centram mani savos spēkratos aizved Edgars Rutkis. Uz pāris nedēļām būšu viņa saimniecības, kalna mājas un visa orķestru biezokņa atbildīgais pārzinis. Jau pirmdienas rītā, 8. jūlijā, ar Ernestu Foldātu abi dosies uz Maiketijas lidlauku, lai piedalītos Vispasaules Latviešu Zinātnieku Kongresā Rīgā. Pa ceļam abi Venecuēlas Centrālās Universitātes ekoloģijas-botānikas fakultātes pārstāvji atstās Elvīru Rutki pie mājas Savienotās Valstīs. Tā arī vecajai profesora kundzei, visai ierobežotai savās kustībās, tiks negaidīts, sen nopelnīts vasaras atvaļinājums.

Pa to laiku senajā kalna "Puku cietoksnī", kas visumā izolēts no trimdas pasaules svešā ikdienas, pārskatīšu lielā skapja latviešu grāmatas, paklabināšu uz Olivetti biroja formāta rakstammašīnas dažus pašam lāga nesaprotamus teikumus, jo domās šoreiz nebūšu pie iecerētā darba. Parunāšos ar zinātnieka ģimenes abiem sunīšiem. Protams, tos arī pabarošu. Ja lietus nelīs kā vajaga, katru dienu kārtīgi aplaistīšu orchidejas un pārējos ziedaugus, dilles un nīkuļojošu Indijas palmu - sagū, kuŗai pat nav kārtīga stumbra. Reizē ar to stipri vien aizkavēšies paredzētā reportāža par mūsu latviskā gara misionāri - Irēni Eberšteini, jo fotogrāfijas, aiz ekonomiskiem aprēķiniem, nodošu attīstīt Kaguā. Jūtu, ka arī fiziski šiem daudzajiem uzdevumiem neesmu vēl pienācīgi sagatavojies.

Arī lielpilsētās ir klusas miera salīgas. Turpat savrup ieliņas ārējā stūrī paceļas balts dievnams ar zvanu torni tam līdzās. Turpinājumā seko vairākām Eiropas tautām kopējs draudzes centrs un vācu internāts ar skolu, kas kopskatā aizņem visu ieliņas vienu pusi. Zeķes veidīgā cementa salīpa pamazām pildās ar stacionētiem spēkratu modeļiem. 9:15 sākas ungāru dievkalpojums.

"Vai Irēne spēlē?" jautāju ungāru tautības mācītājam Puky, kuŗš ar sudraba altāra kausiem steidzas man garām.

"Irēne spēlē", viņš lakoniski atbild, un sacīto apstiprina ar atbilstošu galvas kustību. 10:30 sākas nākošie dievkalpojumi abās baznīcu telpās reizē. Lielajā - vācu valodā. Noskaidrojas, ka mēs, latvieši, esam ielūgti ar "Wilkommen y bienvenidos" uz abiem, jo Irēnei šodien ir lielā goda diena.

Baznīcēni dalās divās straumēs: latvieši sanākam mazajā baznīcā, jo tur mācītājs Puki noturēs dievkalpojumu spēļu valodā. Bez latviešiem šodien piedalās arī skandināvu valodas grupa un citi. Pēdējiem ienācējiem jau trūkst sēdvietu. Esam te, jo spēļu valodas dievkalpojumus uz ērģelēm parasti pavada Irēne.

Pēc dievkalpojuma pulcējamies vācu internāta uz "Irēnes simtgadi". Apzīmējums nav manis izgudrots. Pa ceļam vēl ejā izdodas Irēni noķert uz īsu brīdi, jo visi ar vārdiem un acīm pēc viņas tausta. Biju gan domājis par interviju, bet tas šodien ir pats neiespējamākais uzdevums. Irēni ar cildinošām runām un dāvanām apveic viss kopdraudzes sastāvs: vācu, skandināvu, ungāru, spēļu un latviešu valodas draudzību pārstāvji, un atsevišķi - visa klātesošā daudzvalodu pasaule. Bērnu grupa Irēnei balsī noskandina melodiju. Somu jauniešu trio dzied ļoti skunju dziesmu somiski. Un pēc tam dzimšanas dienas torte ar attiecīgām dziesmām - vairāk kā piecās valodās. Dzērienu un uzkodu galds. Saviesīgais brīdis jau pārsniedzis pāris stundu tecējuma robežu. Minētā laikā Irēne Eberšteina jau saņēmusi ziedus un dāvanu saņēmumu, godinājuma un goda titulu kaudzīti.

Kopš 1952. gada, kad, ar mācītāja Alfrēda Gulbja ierašanos, tika plānots un praksē pamazām izveidojās šis vienreizējais kopdraudzes centrs, te dažādās nedēļas nogales stundās joprojam jauca viena ar otru tālo Eiropas zemju valodas. Kā nenogurdināma darba bite, te, dažādu nāciju starpā, mūsu Irēne arī nākotnei līdzina raupjo Baltijas ceļu, stāstīdama visiem par mūsu tautas likteni un ievērojamo kultūru, par mūsu zemes mākslinieciskajiem snieguma veidiem.

Kaguā, 1991. 29.7.

KĀRLIS ŪDRIS.

TĀLUMS IR KĻUVIS TUVUMS.

Noslēgusies Gaņezera vasaras vidusskolas 27. mācību vasara.

Gaņezera brīvdabas baznīcā 18. augustā 32 absolventi saņēma vidusskolas beigšanas apliecības un sirsnīgus novēlējumus turpmākajās dzīves gaitās. Zīmīgi bija skolas direktrienes Gundegas Micheles izlaiduma aktā teiktie ievadvārdi: "Ir noticis sen gaidītais un cerētais - tālums ir kļuvis tuvums. Mūsu saimē ir Latvijas skolotāji, audzinātāji un skolnieki. Par Latvijas brīvības atjaunošanu, uzplaukšanu un gaišu nākotni nerunājam vairs tikai cerībā, bet praktisku iespēju robežās. Novēlu absolventiem ar visu sirdi mīlēt labo, ar spēku darīt pareizo. Neapstāsimies augt latvietībai," aicināja direktriese.

Pirmie 10 labākie absolventi atzīmju secībā saņēma E. Meijas piemiņas balvas: Lilita Matisonē, Māra Svarca, Inga Kalniņa, Baiba Vilka, Kārlis Plūme, Katrīna Bormane, Juris Jauntirāns, Aleksandrs Briedis, Anita Grīnberga un Andris Velkme. Pārēji vidusskolas beidzēji alfabētiskā kārtībā: Ivete Augēberga, Edvards Benks, Ieva Būmane, Andrējs Capo, Kristīne Eriņa, Ingrīda Gagaine, Krista Gaide, Māris Grīnvalds, Edvards Kaļiņš, Katrīna Kīna, Daina Leimane, Eduards Lūsis, Mārtiņš Markēvics, Anna Meija, Imants Pone, Māris Priedītis, Māris Puķītis, Marita Runka, Tālis Sēja, Jānis Spalviņš, Ilze Treimane un Vilis Zaeska.

Absolventu klases audzinātāja Zaija Kēlere skolas beidzējus salīdzināja ar liepām un ozoliem un novēlēja tiem palikt stipriem un nelokāmiem savā pārliecībā, jo viss, kas mūs nesalauž, padara mūs tikai stiprākus. Arī otrajai absolventu klases audzinātājai Mirdzai Paudrūpei bija vairāki padomi un novēlējumi: "Mēs, svešumā, esam sūtīti ar svētu uzdevumu - lai dzīvotu un strādātu dzimtās zemes brīvībai. Latviešu dvēsele sakpojas darbā. To veicot, paturēsim goda prātu un izvairīsimies no paviršības un nevīžības. Neviens mums baltas dieniņas nepienesīs, arī bēdas, kā tas tautas dziesmās teikts, nepaliksim zem akmens bez piepūles. Brīvībai un darbam ir laba slava - būsim tam cienīgi."

Absolventu vārdā vecākiem un skolotājiem

pateicās Inga Kalniņa un Lilita Matisonē. Atvadvārdos izskanēja ne tikai pateicība, bet reizē arī solījums turpmākajās dzīves gaitās saglabāt latvietību un turēt tevmēmi mīļi savā sirdī. "Gaņezera iemācījāmie mīlēt savu zemi, apgūvām labu latviešu valodu, kas ne vienmēr bija vieglākais ceļš," atzina runātājas.

Pagaņa bija apsveicēju rinda. Beverinas vasaras vidusskolas sveicienus nesa Dagnija Staško, ALA Izglītības biroja vārdā sveica Ruta Prauliņa, bet laba vēlējums tālākās dzīves gaitās Gaņezera padomes vārdā teica Rita Kubuliņa, reizē pateicoties arī visiem Gaņezera darbiniekiem un apmeklētājiem. Dzintra Kalkovska sveicināja ne tikai Latvijas skolotāju konferences dalībnieku vārdā, kas risinājās pēdējās divas skolas darbības nedēļās, bet

stiprinājumam dāvināja no Latvijas atvestu rudzu maizes klaipu.

Amerikas Latviešu Jaunatnes Apvienības vārdā sveica Ēriks Sulcs, bet Rietummičigenas Riekstiņa Studiju centra vadītāja Gita Ģemute ar grafiskiem trīsstūru zīmējumiem raksturoja savus vēlējumus: paliksim uzticīgi sev, nepazudīsim latviešu sabiedrībai, dzīvosim pilnvērtīgu dzīvi amerikāņu vidē.

Vecāku padomes vārdā sveica Uģis Grīnbergs. Absolventu vecāku pārstāvis Raimonds Matisons pateicās par 4 skaistām vasarām un skolotāju pašaizliedzīgo darbu. Viņš aicināja absolventus ne tikai atgriezties Gaņezērā, bet vest līdzī citus, kas šeit vēl nebūtu bijuši jeb reti iegriezušies. Pateica šī gada absolventu vecāku dāvinājumu skolai - jaunu filmu projektoru.

Rakstiski skolas beidzējus bija atcerējusies ticības mācības skolotāja Mīna Rautenšilde un pagājušās mācību vasaras dziedāšanas skolotājs Andris Repelis no Rēzeknes.

Šogad turpināta Gaņezera vasaras vidusskolas tradīcija ar naudas balvām apsveikt jaunāko klašu sekmīgākos audzēkņus, vadoties no dāvinātāju novēlējumiem. Rezultātus paziņoja skolas izlaiduma aktā.

Dr. O. Ēvaldsona piemiņas balvu saņēma 8 sekmīgākie 1. klases audzēkņi - pirmie 3: Pēteris Kreišmanis, Ērika Strausa un Laima Rožkalne. Dr. L. Slaučītāja balvu piešķir 2. klases audzēkņiem par sekmēm latviešu valodas priekšmetos un ģeogrāfijā. Pirmie 3 no 6: Līga Kalniņa, Andris Laizāns un Māra Kreišmane. Lienes Venteres-Pētersones balva 1. klases audzēkņiem par tautas dziesmu zināšanu piešķirtas Armandam Reveliņam, Ērikam Strausam, Andai Druvai un Mārcim Braunfeldam.

Absolvente Daina Leimane ar vecmāmiņu Zeltu Stulpiņu.

Daina Leimane savu vecāku - Ināras un Andra vidū.

Māsa Māra dejo tautas dejas Gaņezērā.

Alfrēda Zvanera balvu 2 labākajiem 3. klases audzēkņiem vēstures pārbaudījumos pasniegza mirušā A. Zvanera tēvs, Gaņezera rosīgs darbinieks, Jānis Zvaners - Kirai Erdmanei un Jānim Bungam. Dr. O. Ēvaldsona piemiņas balvas absolventu klases audzēkņiem par darbu latviešu literātūrā saņēma Tālis Sēja, Māra Švarca un Baiba Vilka.

Mirušās mazmeitiņas piemiņai Paudrupu ģimenes balva piešķirta audzinātājiem Beatrisei Reveliņai, Annai Briedei un Annelei Rūtenbergai. E. Meijas piemiņas balvas piešķirtas 9 sekmīgākiem 3. klases audzēkņiem, no kuriem pirmie 3 bija Daina Bolšteina, Kira Erdmane, Jānis Bungs. Inženiera Nikolaja Reinfelda piemiņas balvu piešķir 2 absolventu klases audzēkņiem par latvisku stāju. Šogad to saņēma Daina Leimane un Tālis Sēja. Izlaiduma akta gaitā pateicību izteica vēl Aleksandram Alunānam, Viktoram Krievam un Daumantam Temsonam par palīdzību skolas rotāšanas darbnīcas izveidošanā.

Skolas izlaiduma dienā rīta dievkalpojumu vadīja mācītāja Lauma Zušēvica, kā lektoros iesaistot vairākus skolas audzēkņus.

GVV izlaiduma koncerts - sarīkojums ar jauktā un meiteņu koŗa dziesmām un dejojāju ansambļu piedalīšanos notika 17. augusta vakarā, Graša paviljonā. Koŗus vadīja Anita Ariņa, dejas mācīja Aigars Placītis, bet klavieru pavadījumus izpildīja Ģirts Bīrtis.

Gaņezera vidusskolnieki savās ceļa somās uz mājām līdzī paņēma skolas žurnālu "Jaunatnes atbalss", kur ne tikai ievietoti atsevišķu absolventu uzņēmumi, klašu kopbildes, bet arī adreses. Skolas beidzēji uzrakstījuši žurnālā savus "testamentus", tajos ietverot arī Gaņezera skolas vasaras, katra dzīvei šķietami svarīgākos novērojumus un atmiņas.

Žurnālu pārlasot kļūst skaidrs, kuŗi skolā bijuši vislielākie ēdēji, kam visskaistākās acis, smukākās kājas un kas vislabākie dziedātāji - pieminot tikai dažus no daudzajiem izvērtējumiem.

Zīmīgi, ka vislatviskākie absolventi ceļu uz Gaņezeru mērojuši no Latvijas: Ieva Būmane un Māris Grīnvalds. Jānis Birzkaps no Liepājas, savukārt, žurnālā raksta, ka Gaņezērā dīvainā kārtā pazūdot reālītātes sajūta - šķiet, atrodies Latvijā. Līgita Vaļuka no Ventspils vēlas, lai Dievs mums dodot kopīgi dzīvot Latvijā.

Droši vien, tā nav tikai nejaušība jeb sagadīšanās, ka žurnāla vāku grezno Brīvības pieminēklis ar Latvijas karogu, bet pēdējā lapā ievietots Armanda Reveliņa zīmējums ar salauztu sirpi un āmuru.

JĀNIS POŅEMECKIS.

Dziesmu svētki — garīgā spēka avoti
Vaira Viķe-Freiberga

"Saulē Latvi sēdināja
Baltas jūras malīnā...
Balta jūra, zaļa zeme,
Latvei vārtu atslēdzīnā."

Mēs esam maza tauta, no mazas zemes. Visapkārt mums — lielāku tautu fiziskais pārspēks. Viscauri mūsu vēsturei — lielāku tautu varmācība pret latviešu tautu. Bet tas spēks, ko rada fiziskā masa — ļaužu miljoni, armijas, ieroči, tanki — nav vienīgais kas valda pasaulē. Tautas aug, zeļ un iznīkst ne tikai fiziskā un bioloģiskā plāksnē. Tautu likteņi atkarīgi arī no tautas garīgā spēka. Garīgais spēks ir augstākās pakāpes enerģija, kas fiziskus ierobežojumus nepazīst. Nekas latviešiem neliedz būt garīgi lielai tautai.

Jau kopš aizvēstures miglā tūtiem laikiem latviešu tauta krājusi tās gudrības, kas rada gara spēku un kas ir ierakstītas visā mūsu kultūrā. Tā ir manta, ko kodes nekož un ko rūsa neēd. Tā ir manta, ko laika zobš nesagrauž un kaļa ugunis nesadedzina. Tā ir manta, ko ar varu nevienam nevar atņemt. Tā ir manta ko trimdinieks, tukšām rokām no dzimtenes aizgājis, var paņemt sev līdz un jaunā mītnes zemē turpināt kopt un veidot, lai to nodotu tālāk un ar to dalītos ar saviem pēcnācējiem, ar tautiešiem dzimtenē un ar visu pasauli.

Šodien, mūsu dzimtenei Latvijai uz brīvības un neatkarības sliegšņa stāvēt, mums nav tādu materiālu līdzekļu, lai iepirktu ieročus, mums nav pietiekošas ļaužu masas, lai veidotu armijas. Uz citu tautu palīdzību mēs nevaram paļauties. Viss, kas mums droši ir, ir pašu spēki. Tas nav maz. Īstā laikā un vietā arī ierobežoti fiziskie spēki var daudz paveikt. Tomēr gara spēks ir tas, kas vairāk par visu latviešu tautai šobrīd nepieciešams. Gara spēks palīdz izprast, kur un kā savi spēki liekami lietā, tas atļauj simt un tukstotkārt pastiprināt ikkatras fiziskā līmeņa rīcības rezultātus, spēka iespaidu. Bet kas tad ir gara spēks? No kurienes tas ceļās, kas to veicina, kas to stiprina?

Gara spēks izaug no ipaša apziņas stāvokļa, kam pirmais priekšnoteikums ir iekšējais līdzsvars un saskaņa: spēja sadzīvot pašam ar sevi un citiem, spēja saskatīt savu piederību arī kādai augstākai kopībai. Gara spēks individuālā plāksnē sākas ar savas garīgās esmes atzīšanu un cienīšanu un iet roku rokā ar prāta un jūtu dzīves kopšanu. Gara spēks tautas mērogā sākās ar to, ka katrs tautas loceklis apzināti ar prātu saprot un sirdi ar pārliecību izjūt visu to, kas tam ar citiem tautas locekļiem ir kopējs: kopēja dzimtene, kopēji senči, kopēja pagātne, kopēji tagadnes apstākļi un dotumi. Bet garīgi pieaugusi un nobriedusi tauta kļūst tikai tad, kad vairums tās locekļu apzināti nolemj, ka tai ir arī kopēja nākotne. Tad, kad tauta ir gatava darīt visu, kas nepieciešams, lai veidotu savu nākotni tādu, kādu tā pati vēlējas, tikai tai brīdī tauta ir nobriedusi par nāciju.

Gara spēks sava virzītājā aspektā prasa spējas gara acīm saskatīt un visos sīkumos iztēloties savu vēlamu gala mērķi. Gara spēka enerģija, savukārt, ceļās no jūtām un pārliecības. Savam mērķim ir jātic, pēc tā vajaga dzīties ar visu iespējamo gribas kvēli un mīlestības deģsmi. Mēdz teikt, ka ticība varot gāzt kalnus, ja tikai tā ir pietiekoši stipra. Caurmēra cilvēks pārāk labi apzinās, ka viņa ticība ir gaužam vāja, ka tā nav no tām, kas kalnus gāztu. Tikai briesmu un krīzes brīžos atklājās, ka katram sirds dziļumos ir daudz lielākas ticības spējas, nekā pats viņš to pieradis domāt. Katrā cilvēkā snauz poteciāls kalnu gāzējs, kas nav sevi vēl atklājis.

Laimīgā kārtā ir arī tāds dabas likums, kas atļauj sumēties atsevišķu individu ticības spēkiem, lai veidotu lielāku, spēcīgāku garīgo vienību. Tur, kur izdodās saskaņot dažādas apziņas uz vienu un to pašu garīgo viņu garumu, rodās jauns kopums, jauns garīgā spēka kodols. Kaut katra sastāvdaļa atsevišķi tajā būtu sīka un vāja, visas kopā saliedētas tās spēj pacelties cita līmeņa enerģijas plāksnē. Tas ir tāpat kā ar fizisko vielu. Ja, piemēram, oglekļa atomi veidojās chaotiski un nesaskaņoti, tad rezultāts ir bezformīga, mīksta un pelēka grafīta masa. Bet ja tiem

pašiem oglekļa atomiem ir piedota enerģija sakārtoties saskanīgā kristāla struktūrā, tad rezultāts ir dimants — brīnumaini mirdzošs un caurspīdīgs, un arī apbrīnojami ciets.

Garīgo kopienu, garīgo ģinti, ko veido uz saskanīgu mērķi orientēta gara radnieku saime, franču mistiķi dēvē par egregoru. Tur, kur veselas tautas masas no visas sirds tic un cer savam mērķim, tur, kur pēc brīvas un spontānas vēlēšanās ļaudis ir gatavi sevi upurēt un nodot augstākā mērķa varā, tur sakrājas garīgā spēka koncentrācija, kas veido egregoru. Tad rodās tāds spēks, kas kalnus gāž un kam neviens šķērslis vairs nevar aizsprostot ceļu. Spēcīga egregora, tas ir apmēram tas pats, kā garīga atombumba.

Latviešu valodā mēs mēdzam runāt par spēka vārdiem un par spēkavotiem. Tā ir tautas gudrība, kas intuitīvi izprot, vispirms, ka vārds, doma, mērķa priekšstats ir kā sēkla, no kā garīgais spēks izaug. Bet otrs princips ir tikpat svarīgs: ka garīgais spēks verd no kādām cilvēka prātam apslēptām un neuztveramām dzīlēm it kā no neizsmejamiem ūdens avotiem. Šie avoti nekad neizsīkst, tiem nekad nepietrūkst dzīvā ūdens. Mums tikai jāiemācās, kur un kā no tiem smelties.

Garīgais spēks ir parādība, kam tikai ar individuālās apziņas starpniecību ir iespējams izpausties. Bet viens no spēcīgākiem un vienkāršākiem veidiem, kā individuāli atmodināt neapzinātos iekšējos spēkus, ir pārdzīvojumi, kas veidojās cilvēku kopībā: ar citiem dalīts prieks, sajūsma, jūtu un estētiski pārdzīvojumi. Visu to latviešiem sniedz dziesmu svētki. Tamdēļ nav brīnums, ja dziesmu svētki jau no saviem pirmsākumiem nedalāmi saistīti ar latviešu tautas garīgo izaugsmi. Dziesmu svētki latviešiem vienmēr bijuši kā alķīmijas laboratorija, kurā top pārkausētas, sublimētas un šķīstītas atsevišķo latviešu individuālās apziņas, līdz tās izaug līdz kopējai augstākai apziņai par piederību tautai, par savas individuālās būtības piepildīšanu tautas likteņa labā. Dziesmu svētkos koncentrētā veidā notiek tas pats, kas jau mazāk manāmi visu laiku notiek kultūras dzīvē vispār. Garīgi nesaskaņota, mērķos neskaidra un sirdsdeģsmē remdena masa tiek harmoniski saskaņota, apskaidrota un enerģizēta. Tā ir garīgo vibrāciju pacelšana augstākā plāksnē.

Ikdienas dzīves eksistenciālā vientulībā dzīvojot, cilvēka ierastā, parastā "es" apziņa pārāk bieži jūtas atšķirta no citiem, saskaldīta un vientuļa. Tikai retam izdodas arī ikdienas vienmuļībā paturēt dzīvu savu bērnu dienu sajūsmu un dzīves prieku. Svētku reizēs mēs atgūstam māku priecāties, svinēt un atjaunot garīgās kopības saites ar citiem. Mēs izjūtam sevi kā neatņemamu daļu no lielākas vienības, kas ir mūsu tauta, un šis pārdzīvojums nes sev līdz pilnīgi fantastiskus atbrīvotas enerģijas krājumus. Ja ikdienā cikvēks bieži, pašam negribot, jūtas it kā zemes smaguma un dzīves grūtību nomāks, tad dziesmu svētkos tas viss it kā paliek tālu aiz muguras un katrs vismaz uz brīdi var justies pacilāti un atvieglināti. Dziesmu svētki ir mūsu tautas garīgās kodolenerģijas centrāle un akumulatorš, kurā uzkrāti tiek tautas garīgie spēki. Mūsu apziņa sāk darboties patiesi garīgā plāksnē un viss tas, kas ir sīks, nesvarīgs un zemisks pēkšņi zaudē savu varu pār mums, viss viegli un dabīgi ievietojās savā pareizā vietā. Mēs atklājam kopību kur, citus dzirdot, mēs katrs saklausām atbalsi savas sirds balsij. Mēs zinām un jūtam, ka esam kopējas pagātnes mantinieki un kopējas nākotnes cēlāji. Mēs zinām un jūtam, ka esam daļa no vienas, vienotas, nedalāmas latviešu tautas. Mēs apjēdzam, kas mēs paši esam:

"Saulē mūsu māte,
Daugav' sāpju aukle,
Pērkons, velna spērējs,
Tas mūsu tēvs."

Lai šie vārdi mums atgādina cik ļoti Latvijai un latviešu tautai šodien vajadzīgs mūsu gara spēks un mūsu dvēseles dziļums. Būsim lieli savā mīlestībā un gādībā par latvju tautu. Būsim lieli savā sirdsdeģsmē un savā darba spēkā. Būsim vienoti un lieli savā ticībā brīvai un garā diženai nākotnes Latvijai.

BRĪNUMAINĀ DIEVA VALSTĪBA.

Kas tā ir? Kur tā ir?

Tie kuplos zarus plēta
 No kalna ielejā.
 Un svētais debess klusums
 Še notāj mājaja.

Auseklis-Krogzemju Mikus
 1850-1879

Vācu rakstnieks Eduards Štukens (Stucken) vēsturiskajā romānā "Baltie dievi" (Die weissen Götter) par Hernāno Kortesa karagājieni Meksikā notēlo vienu no viņa karotājiem, neparastu individu, iesauktu par Tras de las puertas, Aizdurvnieku. Pavaļas brīžos, īpaši naktīs, viņš mēdza stāvēt aiz savam durvīm un vērot, kas notiek nometnē. Tur bija daudz ko redzēt. Notika stīviņi ap nedaudzo nometnes sievietes mītnēm, tenkotāji un spiegotāji slāja ap teltīm, kāršu spēlmaņi apkrāpa vientiesīgos laimes tīkotājus, neapmierinātie perināja plānus tikt no Kortesa vaļā un saraust acteku zeltu paši uz savu roku - nekas nepagāja Aizdurvnieka vēriņģajai acij secen. Bet viņš nekur neiejaucās, ļāva visam notikt, iet savu gaitu. "Nekas viņu neizbrīnīja, neko viņš neapbrīnoja. Viņš tikai reģistrēja."

Arī mēs vairs nemēdzam daudz brīnīties, ne mazi, ne lieli. Viss iekārtots un notiek tā, kā tam jābūt un jānotiek, un, ja tā nenotiek, arī par to nav ko brīnīties. Savu apbrīnojamo dzīvības uzturētāju, sirdi, mēs nemaz nejutām un par to nedomājam, kamēr tā vesela un ticīgi veic savu pasakaini akurāto darbu. Mēs ne tikai zinām, kā rodas cilvēki, bet pat, kā cēlusies visa pasaule - izplatījums, universs, vai varbūt tikai iedomājami, ka zinām. Dzīve kļuvusi ikdienišķa un neinteresanta. ASV vien ik gadus notiekot 150,000 jauniešu pašnāvību vai mēģinājumu, dzīves iziruma, apnikuma, apnicības, mērķu trūkuma dēļ. Neviens viņiem nav atklājis viņu pašu eksistences brīnumu šinī brīnumpilnajā pasaulē. Daži sludinātāji, Bībeli rokā turēdami, apgalvo, ka mēs dzīvojam Velna pārvaldītā pasaulē. To pierādot Mateja evaņģēlija 4. nodaļas 8. un 9. rindkopa, kur teikts:

Atkal velns to ved sev līdzī uz ļoti augstu kalnu un rāda viņam visas pasaules valstis un viņu godību. Un uz to saka: "To visu es tev gribu dot, ja tu, zemē mezdami, mani pielūgsi."

Ja visa šīs pasaules vara, manta un godība nebūtu Velna rokā, kā tad viņš to visu varētu solīt? - Bet kādā citā reizē tas pats sludinātājs brīdina Velnam neticēt neviena vārda, jo viņš esot blēdis, melis un krāpnieks. Viņa valdīšanas tūkstošgade arī esot tikpat kā apkārt. Jēzus drīz atgriezīšoties lielā godībā ar saviem debess pulkiem, notīšot Armagedonas kauja, Velnu sagraušot, sasaistīšot un iemetīšot smirdošā mūžīgi degošas zēveles zapķī, kur viņam jāpaliekot mūžīgi. Nesist viņu nevar, jo Velns ir tas pats varens eņģelis Lūcifers, kas kādreiz mēģinājis iesēsties Dieva tronī, bet šai nedarbā pārsteigts un nosvīstis no debess lejā; jo eņģeļi ir nemirstami, reiz tie radīti, nekā no viņiem tikt vaļā. Jēzus gan būšot tās pasaules galva, bet visu laicīgo valdīšanu, bazūnēm skanot, nodošot no trūdiem pieceltajam Ābrāmam, kas par galvenajiem ministriem izraudzīšot, protams, savu dēlu Īzāku, viņa dēlu Jēkabu ar bērniem un bērnu bērniem; arī Mozus un Daniēls tikšot labās vietās - pēdējais pārvaldīšot nežiđu tautas. Nekādas demokrātijas, nedz vēlēšanu pasaulē vairs nebūšot, varenie tēvi visu noteikšot paši. Un tā būšot tā solītā Dieva valstība, tepat zemes virsū.

Ja tāda ir pasaules nākotnes aina, tad viegli saprotams, ka mūsdienu jaunatni tā nevar interesēt. Ja kādam ļauni klājas jau šinī pasaulē, tad Ābrāma valstībā klāsies vēl ļaunāk. Arī es nemāz nekāroju tur nokļūt.

Cits sludinātājs stāsta, ka Dieva valstība neesot no šīs zemes un tāpēc arī cilvēkam jāklūstot citādam, jāpārvēršoties tādā kā garīgā būtnē, ja gribot tur notapt un mist. Tas skaidri pateikts Pāvila 1. vēstulē korintiešiem:

"Miesa un asinis nevar iemantot Dieva valstību" - 15:50.

Patlaban mēs esam staigājoši grēka maisi, mūs nosloga Ādama grēks, tas ir iedzimts, un no tā nevar tikt vaļā ne par kādu naudu. Tikai kad Jēzus izšķīros avis un aļžus, avis nonāks debess pagalmos un aļži elles speltē.

Vēl citi zinātāji apgalvo, ka mūsu miesa esot cietums, kas tur nemirstamo dvēseli iespangotu kā putnu būrī. Šī miesa nekam neder, tā ir nicināma, tās prasības un iekāres apkaļojamas. Pats Jēzus taču teicis: "Ja tava acs tevi apgrēcina, tad izrauj to; ja tava roka tevi apgrēcina, tad nocērt to!" Tikai no tādas grēcīgas miesas atbrīvota dvēsele nonāks debess valstībā, kur gan nekāda darbība vairs nenotiek, tikai sēdēšana vai stāvēšana ap Dieva troni un pateicības un slavas dziesmu dziedāšana. Labi tam, kam laba balss. Bet kam tādas nav? - Kad gāju vidusskolā Jēkabpilī, mūzikas un dziedāšanas skolotājs Vidulejs visus pārbaudīja, un kam "nebija balss", tos iedalīja "rūcēju korī". Vai rūcējam būs atļauts piedalīties tādā dziedāšanā?

Dieva valstība un debess valstība ir identiski jēdzieni un parādās tikai Jaunajā Derībā, galvenokārt, Mateja, Marka un Lūkas evaņģēlijos. Visi Jaunās Derības teksti laiku gaitā ir pārtaisīti, "doktorēti", piemēroti baznīcas vajadzībām un nolūkiem, tā ka dižais cilvēka gala mērķis palicis vai ar nodomu paturēts miglā.

Tad 1945. gadā pie Nag-Hammadas, Augšēģiptā izraka lielu podu, kurā atrada agro koptu gnostiku rakstus, skaitā vairāk nekā 700 papīrusa lapu. Koptu gnostikā bija Ēģiptes kristīgie, kas Jēzum mācību gribēja pamatot uz grieķu filozofiskām doktrīnām un saskaņot ar tām. Atrastie raksti tagad atrodas Ēģiptes senvēstures muzejā Kairo; gadu desmitus tos ir pētījuši senatnes vēsturnieki, tie ir pārtulkoti citās valodās, arī angļiski, un sakopti grāmatā "The Nag Hammadi Library", ko izdevis Harper and Row Sanfranciskā, 1988. gadā. Biezais sējums satur daudz interesanta materiāla, bet te es minēšu tikai divus rakstus. Viens - "The Book of Thomas the Contender", parāda Jēzus mācekli Tomu, literātūrā pazīstamu arī kā "neticīgo Tomu", kā Jēzus paša dvīņu brāli. Viņa īstais vārds nemaz nav Toms, bet gan Jūda, Judas; ebrēju valodā "t'om" nozīmē "dvīnis", un arī grieķu "thomas" ir "dvīnis". Bībeles tulkotāji šo "thomas" pieņēmuši par mācekļa vārdu, kaut gan patiesībā tas paskaidro, ka Jūda ir dvīnis. Arī Jaņa evaņģēlijā trijās vietās minēts "Toms, saukts dvīnis": 11:16, 20:24 un 21:2.

Otrs interesantais darbs ir "The Gospel of Thomas", Toms evaņģēlijs. Tās ir Īsas piezīmes, galvenokārt, ko Jēzus teicis; aptver tikai 13 iespīestas lappuses, un tur Toms jau pašā sākumā paskaidro, ka viņš ir "Didymos Judas Thomas" arī "didymos" ir "dvīnis". Acīmredzot, Toms ir gribējis īpaši pasvītrot, ka viņš ir "dvīņa dvīnis" - Jēzus ir viens dvīnis, viņš ir otrs.

Sava evaņģēlija sākumā Toms saka:

Jēzus teica: Ja tie, kas jūs vada, jums teiks: "Lūk, tā valstība ir debesīs", tad debess putni būs jums priekšā. Ja viņi jums teiks: "Tā ir jūrā", tad zivis būs jums priekšā. Bet gan tā ir jūsos pašos un ārpus jums pašiem. Kad jūs sāksit pazīt sevi pašu, tad jūs kļūsit pazīstami citiem un atskārtīsiet, ka esat dzīvā tēva dēli. Bet ja jūs sevi nepazīsiet, jūs dzīvosit nabadzībā, un jūs paši būsiet tā nabadzība.

Beidzot! Ar nepārspējamu skaidrību Jēzus te pasaka, kas tā debess valstība tāda un kur tā

atrodas: ieskataities sevī pašā, izpētījiet, izdibināit, kas jūs esat, atskārstiet, kāds brīnumains, komplicēts radījums esat - tā ir viena Dieva valstības sastāvdaļa; palūkojieties sev apkārt, ieskataities, iedziļināities savā apkārtņē un dabā - tā ir otra. Divas puses - tu un tas, kas ārpus tevis, jeb senais filozofiskais duālisms, "es" un "ne-es", tie veido Dieva pasauli, tā ir Dieva pasaule, ārpus tās, protams, nav nekā cita. Pazīt pašam sevi, viens no visgrūtākiem pārbaudījumiem, nozīmē sevi saskatīt kā nepieciešamu, integrālu Dieva pasaules sastāvdaļu, Dieva bērnu. Dieva pasaule ir svēta, daiļa; tā ir kopjama, sargājama, tīrījama - tāds ir tavs ķermenis, tavs prāts, tava apkārtne. Staigāt apkārt netīram kā suškim, ignorēt miesas dabiskās prasības, piemētāt, pie gānīt, pieķēzīt apkārtņi, dabu, ir gara nabadzība, un tāds indivīds ir nabadzības iemiesojums.

OSĀNU KĀRLIS.

DIEVA PADOMS.

Dainas bieži runā par Dieva padomu. Tādēļ rodas jautājums, kas tad ir šis padoms jeb jēdziens. Gandrīz visām lielām reliģijām Dievs ir augstākā vara, kuŗas priekšā cilvēks zemojas un lūdz viņa aizgādību un palīdzību. Dieva padoms ir svešs tiem, kas cer no Dieva sagaidīt varenu palīgu un spēku cīņā ar ienaidnieku un ļaunumu. Dainu latvietis no Dieva lūdz padomu.

Ja Dieviņ mantu dodī,
Dodi gudra padomiņa.
Ko līdz man manta lieki,
Ja nav gudra padomiņa.

Tātad, lai vadītu un valdītu savu sētu un mantu, vajag gudra padoma. Bez padoma, bez dzīves pieredzes, ātri vien nonāksi gājēju kārtā. Ko tad dainu latvietis saprata zem Dieva padomā?

Māte māca savus bērnus,
Kas mācīja bārenīti?
Dieviņš māca bārenīti,
Visādiem darbiņiem.

Padomu varētu saukt arī par dzīves gudrību, pieredzi vai izpratni. Vērojot dabas norisi, viņu likumīgo sakarību, cilvēks gūst dzīves pieredzi jeb padomu. Tā kā dabas likumi jau ir Dieva likumi, Dieva klātie šīs zemes gaitās, tad izprast šos likumus jau ir izprast Dieva gribu - Dieva padomu. Ne jau tikai Dieva padoms bija vajadzīgs, lai pareizi koptu savus laukus un lopus, bet vēl vairāk tas bija vajadzīgs ļaužu sadzīvē.

Brāļu dēļ es māsiņa,
Sen pazustu tautiņās,
Būt' Dieviņš man nedevis
Pašai gudra padomiņa.

Apģūt dzīves gudrību, izprast Dieva dotos dabas likumus, bija katra saprātīga cilvēka cenšanās. Ļaužu dzīvē lielu lomu spēlēja tikumi. Tikumi tāpat veidojās ar pieredzi, kā viss cits Dieva laistā zemes dzīvē. Tikumi bija daļa Dieva padoma.

Kur bij man prātu ņemt,
Kur gudraju padomiņu?
Dieviņš man prātu deva,
Laimīt' gudru padomiņu.

Ir zināma sena patiesība, ka Dievs palīdz tam, kas pats sev palīdz. Nebija dainu latvietim parasts no Dieva lūgt un gaidīt brīnumus. Pašam bija jācenšas būt godīgam un labam, lai iegūtu Dieva svētību. Ir reliģijas, kas cer Dieva žēlastību iemantot ar pazemīgām lūgšanām un tādējādi sagaidīt brīnumus no Dieva. Mūsu tautas tumšajās dienās šāda doma tika pausta no tiem, kam Dieva padoms bija svešs jēdziens. Būtu mūsu tautas vadītā toreiz un tagad ļaudis, kam Dieva padoms svarīgāks, kā kāds brīnums vai žēlastība, daudz ko varēja veidot savādāk. Daudzi rūgti bīķeņi būtu palikuši sniedzējiem (okupantiem), bet...

Mākulīti Dieviņš māca,
Nemākulī - māmulīņa;
Nemākulī nevarēja
Ir māmiņa izmācīt.

Tautu dzīves padomu veido vēsture. Vienīgā nelaime, ka šo Dieva padomu tautai, viņas vadītāji reti kad ņem vērā. Vēsture ir zinātne, kas tautas dzīvē pielaistās kļūdas un varoņdarbus reģistrē. Kļūdas atcerēties netīkas, sevišķi jau tiem, kas viņas neizprot. Lielākā tautu nelaime ir tīksmināties ap varoņdarbiem, bieži vien neesošiem, tādējādi apreibinoties tiktāl, ka Dieva padomu vairs nav spējīgi izprast. Kļūdas tiek pielaistas arvien vairāk, un tādējādi tautu posts kļūst arvien lielāks.

Klausies, tautu neveiklīti,
Kā dzied meitas maltuvē,
Ņem prātā, ņem galvā,
Sargā savu tēvu zemi.

ARVĪDS MEMENIS.

VISIEM VIETAS ŠAJĀ SAULĒ.

Bieži mēs lasām dažādu ļaužu domas un uzskatus, spriedumus un aizspriedumus par jautājumiem, kuŗus, varbūt, nemaz nevajadzētu kustināt un tiem pieskarties. Mums nebūtu jālauž šķēpi par to, vai mūsu latviskā dievturības kustība ir labs vai ļauns iestādījums, vai mūsu dzimtenē ievestā vācu kristīgā ticība nav labāka par to, kas mums bija pirms tam un ir vēl šodien - latviskā Dievturu draudžu savienība. Dažādo reliģiju un pasaulē esošo ticību likšana svaru kausos un cenšanās meklēt neesošo - "labāko" un to atšķirt no citām, arī neesošām "sliktākām", ir paša svērēja un izvērtētāja mazvērtības apliecinājums pašam par sevi. Diemžēl, šādus gadījumus mēs atrodam ne tikai mūsu lielajā latviešu presē, bet arī mazākā, kā piemēram, mūsu pašu MLB Zīpotājā, kas metiena skaitā nav tālu no lielajiem. Nav reliģijas vai arī ticības, kas varētu būt labāka, patiesāka, īstenāka par kādu citu, bet katrai no tām ir savs skaistums un spožums, tāpat kā katrai ir arī savas apšaubāmās puses. Šeit pilnīgi piekrītu Osānu Kārlim, kuŗš gaužam skaidri pasaka, ka "esmu gatavs pieņemt labo, ko tur saskatu!"

Man atmiņā nāk kāda saruna ar vienu no Jehova ticības sludinātājiem, ar kuŗu ielaidos īsās sarunās par to pašu ticības jautājumu un kuŗai laipni norādīju, ka nevēlos mainīt savu ticību pret kādu citu, ieskaitot arī Jehova. Tad neatlaidīgā jehoviete man jautāja, kā es uzrunājos Dievu savās lūgšanās. Atbildēju, ka dažādi - Dievs, Kungs, Glābēj, Sargs un arī citādi. Man par pārsteigumu jehoviete atbildēja: "Dievs mīlot, lai viņu uzrunātu, lietojot vārda Dievs vietā Jehove, tad Viņš paklausot." Liekas, ka šo norādījumu varētu attiecināt arī uz tiem, kas dievturu ticību pielīdzina maldū mācībai un pašus dievturus neticīgiem, kas pēc Dieva (kuŗa - kristīgās ticības vai dievturu?) likuma būtu sodāmi.

Savos septiņdesmit gados vēl vienmēr atceros mātes Natālijas atstāsti par sarunu ar savu brāli Jāni Reņģi, agrāko Latvijas Lauksaimniecības kameras Jelgavā dārzkopības nodaļas vadītāja vietnieku. Kad jaunības dienās māte ar brāli Jāni aizgājuši uz kādu žīdu baznīcu, lai vērotu viņu ticības izdarības, tur nejauši viņai pār lūpām pārlaidies viegls smaids. Vēlāk, iznākot no baznīcas, brālis teicis: "Tu, māsa, nekad tā nedari un nesmaidī par viņu izdarībām; tāpat kā mums mūsējās, arī viņiem tās ir svētās! Šo mātes stāstu, laikam gan, nekad neaizmirsīšu, jo tik daudz patiesības tas vēsta.

Dievturu ticības noliedzējiem un noliecējiem un kristīgās ticības nelokāmiem aizstāvjiem gribētu norādīt uz vienu vēsturē negrozāmu faktu. Ceļš, par kuŗu kristīgā ticība ienāca mūsu dzimtenē, nebija Dieva izredzēts, nedz arī viņa ieteikts un norādīts. Tas bija tā toreiz, un vēsturē tas paliek vēl šodien neizdzēšami ierakstīts kā rupjš, necilvēcis un mežonīgs veids, kādā kristīgās ticības nesēji sev pakļāva baltu ciltis. Daļa no tām bija jau kristītas

bet citiem bija viņu latviskais Dievs. Tātad viņi nebija mežoni un viņi arī nebija bezticībnieki. Patīkami vai arī nepatīkami, bet šo noziegumu kristīgās ticības sludinātājiem un arī piekropējiem derētu vienmēr atcerēties. Vismaz tiem, kas atzīst, ka vēsture nav maināma, nedz grozāma.

Prof. Dr. Edgars Dunsdorfs savā grāmatā, kas veltīta mocekļa nāvē mirušajam ģenerālim Kārlim Gopperam, "Mūžīgais latviešu kaņavīrs" (48. lpp.) raksta: "Olekts, krusts, zobens - ar šādiem ieročiem un šādā secībā vācieši iekaroja Latvijas valstis. Ja viņš (bīskaps Meinhards) centās pievērst lībiešus kristīgai ticībai tikai ar krustu, tad otrs bīskaps - Bertolds, atvedot krustnešu kaņaspēku, mēģināja viņus kristīt ar zobenu un uguni."

Bet Kristus taču kristīja ar Svēto garu un ūdeni, ne ar uguni vai zobenu. Tātad tas nebija nedz Dieva ceļš, nedz arī Kristus mācība, bet gan Kristus vārdā radīta slepkavība, ko pirms, apmēram, 800 gadiem baltu tautām atveda vācu bīskapi no svešām zemēm. Tie bija tumsības un vaidu laiki, kas nekādā ziņā nav pielīdzināmi Dieva gribai, nedz arī daudz apdziedātai Kristus mīlestībai, iecietībai un pazemībai. Skatīties acīs patiesībai, kaut arī nepatīkami ir drošsirdība un tā ir cenšanās izvairīties no kļūdām nākotnē, bet patiesību noliegt vai par to klusēt, ir, ne tikai, apzināts aklums, bet arī gļēvuma un atbildības trūkuma pierādījums.

Ja vēl kādam šodien ir šaubas vai aizspriedumi pret mūsu seno latviešu dievestības iestādījumu - seno dievtuņu ticību un tās ieražām, tad paraudzīsimies un palasīsim mūsu tautas dziesmas, kur nav nevienas, kas runātu par atreibību, nodevību, atmaksu, iznīcināšanu un postīšanu. Bezgala daudz tur ir apdziedāts Dievs, vecāku, brāļu un māsu cieņošana, mīlestība, godāšana. Neizsakāmi daudz tur atradīsim dziesmu par līdzcietību un pazemību pret bāreņiem, nabagiem un vārgiem. Vēl jo vairāk - tur pat izteikta līdzcietība pret katru dzīvu radību, katru dzīvnieku, pret koku, zāli un puķi. Tur apdziedāta saule, mēness, lietus un pat bargais pērkons.

Nav aizmirsta arī dzīve viņsaulē, kas ir apliecinājums tam pašam, ko sludina kristīgā ticība, ka mirst gan miesa, bet gars dzīvo, kā nemirstīga un mūžīga būtne. Tur ir dziedāts par labestību un bijību pret Dievu un citiem līdzcilvēkiem, temats, kas tiek apskatīts arī svētajos rakstos.

Bet pretēji šiem svētajiem rakstiem, mūsu tautas dziesmās neatradīsim biedinājumus par elli, degšanu elles ugunīs un elles mokām, jo dievturis, kas dzīvo pēc savu senču seniem sadzīves likumiem, respektējot dabu un tās nerakstītos noteikumus, Dieva klātbūtni lūgšanu brīžos un Laimu dzīves ceļos, nepazīna un nezināja par mokām otrajā saulē, nedz arī elles esamību.

Ne sunīša es nespēru, Divejāda saule teka,
Ne uguņa pagalīt's, Tek kalnāi, tek lejāi;
Ir sunītis Dieva laists, Divejādis mans mūžipš,
Ir uguņa pagalīt'. Ar to vienu dvēselīti.
Šai saulē, šai zemē,
Es atnācu ciemoties.
Viņa saule, viņa zeme,
Tā visam mūžiņam.

Nobeidzot, attiecībā uz dažu kristīgās ticības sludinātāju, šīs dienas modernās dzīves atļautiem pasākumiem, skatot viņu privātās tieksmes un personīgo orientēšanos, vēl vakar nepieļaujamo morālo noslieci, būtu laiks jautāt: "Vai esam uz patiesā Dieva ceļa un vai tas ir Tavs taisnais prāts?" Esmu pārliecināts, ka vienādu atbildi šiem jautājumiem dos kā kristīgās ticības, tā arī dievtuņu Dievs - viens visām radībām un arī viens visām ticībām, kā šajā, tā arī otrā saulē. Viņa atbilde būs bargā!

SKRASTIŅU INDULIS.

FORUMĀ redakcijas darbinieki nepiedalās. Tas domāts dažādu uzskatu un domu izmaiņai.

EKSKURSIJA.

Pa dzimtenes un trimdas laikrakstu slejām.

Skaitli "13" uzskata par nelaimīgu. Man 13. augusta diena bija laimīga, jo Kanadas pastnieks, vēl pirms regulārā pasta streika, pieņēma lielu kaudzi dzimtenes un trimdas laikrakstu. Starp tiem bija arī Montrealas latviešu biedrības Zīpotājs. To izlasīju pirmo. Vēdināja raksti par tikko aizvadītiem dziesmu svētkiem Toronto. "Mūsu tauta ir pelnījusi svētkus. Un ne jau lielumā un skaitļos tā būtība, bet godīgumā un mīlestībā pret savu tautu," saka Sigurds Kļava, viesis no Latvijas, savā rakstā "Mūsu tikšanās".

"Pavisam neparasts izvērtās sarīkojums Pikniks ar presi, kas 30. jūnijā notika Gulbju vassarnīcā Sidrabēnē," raksta MLB Zīpotāja redaktors Mārtiņš Štauers. "Ar patreizējiem Latvijas laikrakstiem iepazīstināja Gunārs Freimanis. Viņam ir sava personīgā nosliece - tikai dažus atzīst par vērā ņemamiem (to vidū visaugstāk vērtē Pilsoni). Ne tā domāja pārējie. Tas Freimani mazliet kaitināja, bet tas arī nekas. Ir jāpierod un pieradīs, ka prese nav tikai vienu ratu ceļš," labsirdīgi pasmaida M. Štauers.

Tā paša MLB Zīpotāja augusta numurā lasāms, ka Kanadā nodibinājusies Pilsoņu kongresa Atbalsta grupa. Zīpojumu parakstījis dzejnieks Gunārs Freimanis, minot arī Linarda Luksa vārdu kā Atbalsta grupas pārstāvi Kanadā un ka ziedojumus var iemaksāt īpašā kontā.

"Jāšaubās, vai Kanadas latvieši skries ziedot tādēļ, ka par Pilsoņu kongresa atbalsta grupas pārstāvi Kanadā minēts mums visiem pazīstamais sabiedriskais darbinieks, bij. PBLA valdes priekšsēdis Dr. Linards Lukss. Es atļaujos šaubīties, vai pats Dr. Linards Lukss ir informēts par jauno atbildīgo pienākumu uzticēšanu viņa vadībai," raksta A. Ķegumnieks laikrakstā "Latvija Amerikā" 3. augusta numurā un piebilst, ka jaunajā amatā viņu iecēlis dzejnieks Gunārs Freimanis, ko Kanadas latvieši pazīstot kā rosīgu tūristu.

Avīzē "Jaunais Laiks", kas iznāk Latvijā, 23. jūlija numurā publicēta intervija ar PBLA priekšsēdi Gunāru Meierovīcu un ALA priekšsēža vietnieku Kārli Ķuzuli viņu Latvijas apmeklējuma. Intervija notikusi 10. jūlijā Strenču psihoneiroloģiskās slimnīcas telpās. Intervētāji griezūšies pie trimdas centrālo organizāciju vadītājiem ar neparastu jautājumu: "Vai jūs atbalstāt vai neatbalstāt pretpadomju cīņu Latvijā?"

"Visu laiku mēs paši esam cīnījušies pretpadomju cīņai!" bijusi mūsu trimdas dzīves vadītāju nepārprotama atbilde, bet pēc nākošā jautājuma vēl noteiktāka atbilde: "Mēs neesam komunisti, un mēs esam atstājuši dzimteni un grūtas dienas dzīvojot mēģinājuši apkarot šo lietu. To nu gan jūs nevarat mums pārnest..."

Beigsim šo Kanadas pastnieka vienas dienas bagāto laikrakstu piensuma pārskatu ar Gunāra Freimaņa piezīmēm Eiropas latviešu laikraksta "Brīvā Latvija" 5. augusta numurā par Toronto dziesmu svētkiem, kur sajutis kādas runātājas plauku no svētku tribīnes, un, lietodams kādu aizgūtu apzīmējumu - "balto cimdu patrioti", raksta: "Un mēs saprotam, ka tie ir nevis kauju vīri, bet sabiedriski darbinieki, runātāji, cīņā saucēji, taču ne cīņā gājēji."

Izlasot šīs piezīmes, rodas jautājums, kā gan Freimanis pēc šāda apzīmējuma domā savākt "balto cimdu patriotu" ziedojumus savam kontam un vai kādas cīņas atbalstīšana ar naudas līdzekļiem arī nav piedalīšanās šinī pašā cīņā?

Ja tā nav, kāpēc ar savu grūtā darbā pelnīto naudu uzbāzties?

K. S.

Manuskripti iesūtāmi līdz ik mēneša 15. datumam.

NEWS RELEASE

Secretary of State for External Affairs

No. 182

August 26, 1991

CANADA ESTABLISHES DIPLOMATIC RELATIONS WITH
LITHUANIA, LATVIA AND ESTONIA.

The Secretary of State for External Affairs, the Honourable Barbara McDougal, today announced that Canada is establishing diplomatic relations with Lithuania, Latvia and Estonia.

For 52 years, the Government of Canada has strongly supported these three courageous countries in their struggle to regain their freedom. Canada never recognized their annexation by the Soviet Union.

Canada maintained de jure recognition against the day when Lithuania, Latvia and Estonia would be free to reclaim their independence. That day has come.

Saturday, August 31, 1991 The Montreal Branch of The Baltic Federation in Canada held a THANK YOU CANADA motorcade in downtown Montreal. Close to 100 cars participated in the event which got a wide media coverage. After the motorcade the participants gathered at the Montreal Latvian Community Center. A letter of thanks was signed at the gathering, and sent to The Prime Minister Right Honourable Brian Mulroney.

ESTONIAN CENTRAL COUNCIL IN CANADA

LATVIAN NATIONAL FEDERATION IN CANADA

LITHUANIAN CANADIAN COMMUNITY

BALTIC FEDERATION IN CANADA
FÉDÉRATION BALTE DU CANADA

CONSEIL CENTRAL ESTONIEN DU CANADA

FÉDÉRATION NATIONALE LETTONE DU CANADA

COMMUNAUTÉ LITHUANIENNE DU CANADA

550 - 33rd Ave., Apt. 401,
Lachine, Que. H8T 1Y8
30 August 1991

The Rt. Hon. Brian Mulroney,
Prime Minister of Canada,
Centre Block, Room 309-S,
Ottawa, Ont. K1A 0A6
Fa.x: 613-957-5636

Dear Mr. Mulroney,

The Estonian, Latvian and Lithuanian communities of Montreal were elated to hear your announcement of 26 August that the Government of Canada is establishing diplomatic relations with the Baltic Republics. On behalf of our communities, we thank you for this very important gesture of support for the democratically elected governments of Estonia, Latvia and Lithuania. We look forward to future cooperation as the Baltic Republics re-enter the world community as independent states.

Peeter Moldre
President
The Baltic Federation in Canada,
Montreal Branch

Richard Leitham
President
The Montreal Estonian Society

Andris Spura
President
The Council of Latvian Organizations
in Montreal

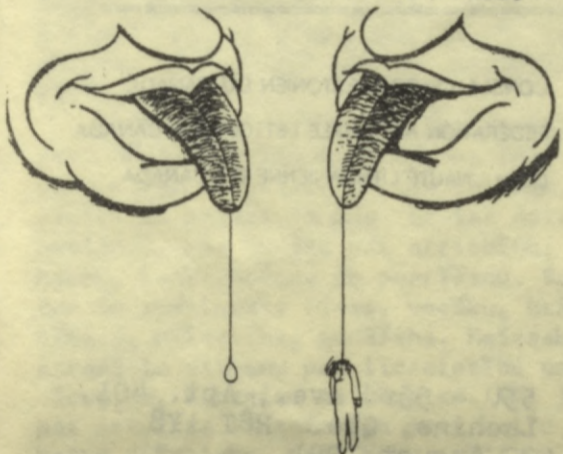
Arunas Staskevicius
President
The Lithuanian Canadian Comm.
Montreal Branch

DZĪVES VIRPULĪ.

No Ed. Keiņa albūma.

Cilvēks cel un cilvēks posta. *

Mēle nonāvē vairāk kā zobens.
- Pāvils. *

Militārie spēki samazinājas,
kriminālie pieaug. *

Lēnāka bojā eja.

* Publicēts starptautiskas izlases izdevumā, Beļģija, 1974./75.

/ Turpinājums sekos. /

Stājieties atkal brīvības sardzē!

Latvijā atkal iestājies krīzes stāvoklis sakarā ar apvērsumu Maskavā. Okupācijas spēki jau sākuši lietot brutālu varu, lai apspiestu brīvības centienus mūsu dzimtenē. Mūsu pienākums brīvajā pasaulē ir atbalstīt latviešu tautas brīvības centienus morāli un materiāli. Jākāpina mūsu politiskā aktivitāte, meklējot valdības un vietējās sabiedrības atbalstu.

Šo mērķu sasniegšanai LNAK ir nekavējoties vajadzīgi daudz lielāki līdzekļi nekā līdz šim. Aicinām ikvienu latvieti stāties BRĪVĪBAS SARDZĒ. Organizācijas, draudzes, korporācijas, firmas un visi sabiedrības locekļi tiek lūgti iemaksāt savu devumu LNAK BRĪVĪBAS SARDZES kontā.

Izrakstiet savus čekus uz LNAK BRĪVĪBAS SARDZES vārda, nosūtot vai nododot LNAK birojā, 4 Credit Union Drive, Toronto, Ontario M4A 2N8.

Šis laiks mūsu tautas brīvības cīņām ir vēl bīstamāks nekā šā gada janvārī, kad pirmo reizi aicinājām jūs stāties BRĪVĪBAS SARDZĒ. Mums šodien jādara viss, lai izmantotu katru iespēju palīdzēt mūsu brīvības cīņājiem, mūsu tautai un Latvijas neatkarības atjaunošanai.

Viesturs Zariņš

LNAK priekšsēdis

Tāivaldis Kronbergs

LNAK vicepriekšsēdis
finanču lietās

Ar šo nosūtu LNAK BRĪVĪBAS SARDZES kontam

\$ _____

Ziedotāja vārds, uzvārds: _____

Adrese: _____

Pakalpojumi Baltijas valstīs

1. Ātri nogādājam dažāda satura pakas, svars sākot ar 2 kg, izdevīgas cenas
2. Nogādājam dolarus personiski adresātam
3. Kārtojam izdevīgākos braucienus, sagādājam vīzas no un uz Latviju
4. Ielūgumu sagatavošana un veselības apdrošināšana Jūsu viesiem
5. Piegādājam ziedus, pasūt. pieminekļus, kopjam kapus
6. Steidzami ziņas pārsūtām pa FAX — stundas laikā.

Pieprasiet jaunu cenrādi!

VARAM JUMS PALĪDZĒT ARĪ CITOS GADĪJUMOS

LATVIEŠU UZNĒMUMS

AMBER GLOBUS LTD

2300 A Bloor St. W., Toronto, Ontario M6S 1P2

Tel. (416) 604-9750

FAX (416) 604-9748

604-9751

RIETUMOS NO RUNNYMEDE PAZEMJA STACIJAS.

VISPASAULES LATVIEŠU ZINĀTŅU KONGRESS

RĪGA, 12.-17. 7. 1991.

"Vispasaules latviešu zinātņu kongresu var uzlūkot par svarīgāko visu laiku notikumu līdzšinējā Latvijas zinātņu vēsturē. Tas pulcinājis kopā vairāk kā tūkstoši dažādu specialitāšu zinātniekus no visiem kontinentiem." Ar šādiem vārdiem kongresa atklāšanas ceremonijā, Dailes teātri, dalībniekus sveica Jānis Liepēteris, Latvijas Zinātņu akadēmijas (LZA) prezidents.

Kongresa rīkošanas iniciatori bija Latviešu Inženieru apvienība (LIA) ārzemēs un Latvijas Zinātnieku savienība (LZS) Latvijā. Vēlāk ārzemēs piebiedrojās Association for Advancement of Baltic Studies, Latviešu Akadēmisko Mācībspēku un Zinātnieku apvienība un Latvijas Arhitektu biedrība. Latvijā izveidoja rīcības komiteju A. Kreitusa vadībā un ārzemēs - A. Padega vadībā. Atzīmējams ka rīcības komitejas Latvijā sastāvā bija visi četri augstāko mācības iestāžu rektori, divi valsts ministri, LZA prezidents un viceprezidents, Augstākās padomes pārstāvji, Rīgas Izpildkomitejas priekšsēdētāji, utt.

Piecu dienu garajā kongresā piedalījās ap 1300 latviešu zinātnieki un specialisti no visām pasaules malām: Latvijas, ASV, Kanādas, Vācijas, Austrālijas, Zviedrijas, Anglijas, Izraēlas, Itālijas, Šveices, Venecuēlas, Brazīlijas, Francijas, Beļģijas, Igaunijas, Lietuvas un Krievijas (arī Sibīrijas). Ceturdaļa dalībnieki bija no ārzemēm.

Pirmās dienas pēcpusdienā, pēc kongresa atklāšanas, plenārsesijās referātus nolasīja: J. Stradiņš "Zinātne Latvijā un latvieši zinātnē"; V. Viķe-Freiberga "Scientia et sapientia"; E. Grēns "Latvijas akadēmiskā zinātne pārmaiņu gaidās"; V. Nollendorfs "Izglītības reforma Latvijā"; G. Ķēniņš-Kings "Akadēmiskās apmaiņas".

Plenārsesijām sekoja svinīgs gājiens un ziedu nolikšana pie brīvības pieminekļa. Korporāciju un akadēmisko vienību locekļi piedalījās krāsās ar karogiem. Vakarā 1500 dalībnieki pulcējās Rīgas pīļi uz kokteiļu vakaru.

Nākošajās divās kongresa dienās tika nolasīti ap 700 referāti 24 zinātņu nozarēs: arhitektūrā, bibliotēku zinātnē, bioloģijā, būvniecībā, ekoloģijā, filozofijā un teoloģijā, fizikā un matemātikā, ... tehniskās zinātnēs, uzņēmējdarbībā, valodniecībā, vēsturē, žurnālistikā. Visvairāk referātus nolasīja ķīmijā - 105,

uzņēmējdarbībā 39, fizikā 31; ekoloģijā 25 plus 22 stenda referāti; būvniecībā, informatikā, ģeozinātnēs, katrā 22.

Trešā kongresa dienas pēcpusdienā pa nozarēm tika novadītas vairākas "apaļā galda" diskusijas: ķīmiķi par jaunāko ķīmijā, izglītība Latvijā un pasaulē; inženieri un arhitekti par profesionālismu, ētiku, izglītību; uzņēmēji par ekonomikas stāvokli; u.c..

Visu referātu kopsavilkumi ar autoru bigrafiskiem datiem un adresēm ir iespiesti deviņās grāmatās, kopsummā uz tūkstots lapas pusēm. Šo darbu vadīja programmas komitejas vadītājs Andris Krēslis Latvijā ar palīgiem U. Bluķi un U. Gravu no ASV. Filozofijas un teoloģijas sekcija bija iespiedusi 22 referātu rakstu krājumu. Bez tam LZA žurnālā "Vēstis" 1991, Nr. 6, iespiesti pārskatu referāti par astoņu zinātņu attīstību Latvijā: valodniecību, ķīmiju, fiziku, matemātikā, bioloģiju, medicīnu, mežzinātni, būvniecību.

Kongresa ceturtais dienas priekšpusdienā, pēc LZA pilsapulces, LZA galvenā ēkā tika pasniegti LZA goda locekļu diplomu un goda doktora diplomu septiņiem ārzemju zinātniekiem.

Kongresa piektajā dienā, t.i. noslēguma dienas priekšpusdienā, LZA galvenajā ēkā, notika "apaļā" galda diskusija par zinātnes un akadēmiskās izglītības integrēšanu; plenārlekcijas par Latvijas valstiskuma atjaunošanu, privatizāciju, ekonomiku un mūsdienu dabas zinātņu problēmām.

Kongresu slēdza Nacionālā teātri, ar uzrunām piedaloties valdības, rīcības komiteju un organizāciju pārtāvjiem. Vairākkārtīgi izskanēja novērtējums ka kongress ir devis vienreizēju plašu iespēju dalībniekiem nodibināt jaunus kontaktus, nostiprināt vecos, iztirzāt šķēršļus kas kavē Latvijas uzplaukumu un iedziļināties problēmās kas steidzīgi risināmas.

Pēc tam sekoja preses konference un vakarā bankets ar deju "Latvijas" viesnīcā.

Dokumentu un fotogrāfiju izstāde par latviešu zinātniekiem pasaulē atvēra dienu pirms kongresa, Ķīmijas vēstures muzejā. Izstāde atspoguļoja zinātnieku un latviešu organizāciju darbību kopš pagājušā gadsimta vidus līdz šai dienai - Latvijā un ārzemēs. LIA piedalījās izstādē ar 28 klāstiem, ilustrējot apvienības un tās 12 biedrību un kopu darbību brīvajā pasaulē kopš 1948 gada.

LIA ierosmē kongresu uzņēma videolentā (16 stundas). Pašlaik sagatavošanā ir pirmā vienu stundu filma "Zinātne Latvijas nākotnei". Galvenais nolūks ir šo filmu izrādīt pēc iespējas plašākām aprindām Latvijā, sniedzot pārskatu par kongresa gaitu un ka ar gribu, centību un zināšanām varam veikt lielus darbus - likt pamatus brīvās Latvijas jaunbūvei. Filma būs arī pieejama ārzemēs. Šo projektu finansiāli atbalstījuši sekojošie montrealieši un otavieši: Jānis Auns, Gunārs Gemsts, Uldis Lūsis, Laimons Ozoliņš, Andris Palejs, Augusts Pušpurs un Nikolajs Zoldners. Paldies visiem.

Nepilnu mēnesi pēc kongresa, mūsu lielais sapnis piepildījies - mūsu mīļā dzimtene, Latvija kļuvusi brīva. Atcerēsimies Jura Alunāna vārdus:

Ja ikviens tik zemē sētu
Vienu graudu veselū
Kas gan izskaitīt tad spētu
Zelta kviešu krājumu

Padomāsīm ikviens kādu sēklu varam sēt mūsu dzimtajā zemē.

ANDRIS PALEJS, LIA prezidents

**Zinātniekus
sveic:**

**Ivars
Godmanis,
premjeministrs**

**Jānis
Liepēteris,
LZA
prezidents,**

**Elmārs
Grēns,
LZS sekretārs**

Fotogrāfiju klāsts pārņemts no laikraksta "Zinātnes Vēstnesis", Nr. 10(24). Foto: G. Janaitis.

Sveiks, kongres! Mēs gaidījām tevi, tu — mūs!

Gunārs Melerovics, PBLA priekšsēdētājs:
Zinātnieki ir tilts uz Rietumiem.

Andris Teikmanis, Rīgas Tautas deputātu padomes priekšsēdētājs:
Tē sapulcējušies visas pasaules gudrākie latvieši.

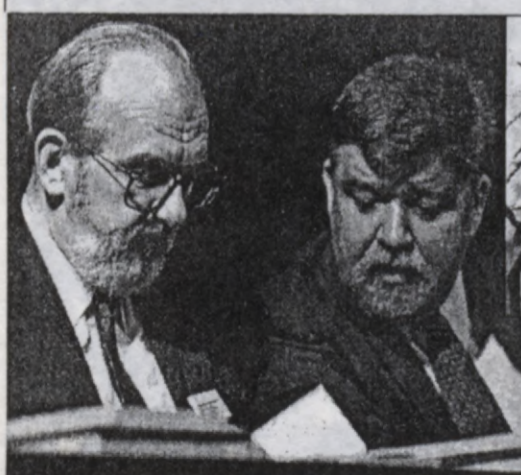
Jānis Lielpēteris, LZA prezidents:
Kontaktiem, kuri veidosies starp zinātniekiem kongresa laikā, būs izšķiroša nozīme.

Andris Palejs, kongresa Ricības komitejas vicepriekšsēdētājs ārzemēs:
Šis notikums ieļos mūsu tautas vēsturē.

Egons Lavendelis, RTU rektors:
Ceru, ka atradīsim iespēju to, ko mēs varam.

Juris Zaķis, LU rektors:
Tikai saprotot viens otru, izjutīsim kopus spēku.

Fotogrāfiju klāsts pārņemts no laikraksta "Zinātnes Vēstnesis", Nr. 10(24). Foto: G. Janaitis.

Rīgā, 1991. gada 16. jūlijā, Vispasaules Latviešu zinātņu kongresā, Latvijas Zinātņu akadēmija (LZA) pasniedza goda doktora diplomu IMANTAM FREIBERGAM par lielo darbu latviešu dabu pētniecībā. ANDRIM PALEJAM goda doktora diplomu piešķir Rīgas Tehniskā Universitāte (RTU) par augstvērtīgu būvzinātnieka darbību un par lielo ieguldījumu latviešu inženieru sadarbības veicināšanā.

Vēl goda doktora grādus LZA piešķir Konstantīnam POČAM (ASV) un Dimvidas SILBAJORIS (Lietuva). RTU piešķir goda doktora grādus Gundaram ĶENIŅAM-KINGAM (ASV), Jānim BUBENKO (Zviedrija) un Jurim SOIKĀNAM (Vācija).

A. P.

TROPU ORCHIDEJAS LATVIJAI.

Latvijas Universitāte piešķirusi doktorādu honoris causa Ernestam FOLDĀTAM, Venecuēlas Universitātes zinātniekam, par izciliem nopelniem minēto universitāšu tuvināšanās laukā. Diplomu pasniegs Latvijas Universitātes dibināšanas atceres gada dienā.

KAGUA, K. ŪDRIS. - Vispasaules Latviešu Zinātņu Kongresā Rīgā Venecuēlu pārstāv divi latviešu zinātnieki - Ernests Foldāts un Edgars Rutkis, abi Zinātņu fakultātes ekoloģijas nozarē.

E. Foldāts ar divu ģimenes zinātnieku - Ernesta Foldāta, seniora, un Ernesta Foldāta, juniora, kopdarbu - **STUDIJA VENECUELAS ORCHIDEJU AIZSARDZĪBAI**. Reprezentācijas darbs balstās uz rūpīgi apstrādātas matemātiskas bāzes - ar datora palīdzību iegūtām formulām.

E. Rutkis, savukārt, stāsta par Venecuēlas zālājiem, tos ilustrējot ar diapositīvu palīdzību. Tādējādi sniedz vizuālu ieskatu Venecuēlas dabas tropiskajās īpatnībās. Minētie priekšlasījumi pārceļ ieinteresēto auditoriju neierastā, eksotiskā vidē, kas visai lielā pretstatā Latvijas ziemeļnieciskās dabas apstākļiem.

Kongresa laiks sakrīt ar liepu vēliņo ziedēšanu un tās vienreizējās smaržas plūsmu Rīgas bulvāros un parkos. Centrāltirgū jau dabūjams šā gada Ogres bišu medus.

Vairāk, kā visa liepziedu smarža un īpatnējā Ogres medus piegārša mulsina tālzemju viesus, Latvijas zinātniekus, eksotisko ziedu mīļētājus, iepriecina lielais, negaidītais Venecuēlas latviešu devums dzimtenei - tropu zemes orchidejas. Silta sveiciens vietā no E. Foldāta, juniora, Rīga saņem orchidejas (patreiz modes puķe), kas zied cauru gadu. Tāpat E. Rutka pašrocīgi sagatavo devumu - herbārija materiālu no Venecuēlas orchidejām.

E. Foldāta un E. Rutka kopīgi aizvesto Venecuēlas orchideju kravu - 40 sugas, vienlīdzīgi sadala Latvijas valsts universitātes botāniskam dārzam, Zinātņu Akadēmijas Salaspils botāniskam dārzam, pazīstamajam orchideju mīļotājam Dr. Egonam Tonem, kurš jau ierīkojis šim nolūkam piemērotu siltumnīcu un to domā paplašināt ievērojama orchidārija apmēros. Visas Latvijā ievestās tropu orchidejas turamas un audzējamas piemērotās siltumnīcās, jo tās Venecuēlas mežos, kā parazītaugi, pa lielāki daļai "nomakšķerētas" no lielu koku zariem, cilvēkam aizsniedzamos augstumos. Tāpat, šaurākos apmēros, tropas atrodamas arī zemes orchidejas ar gumiem, līdzīgas Latvijas, bet te nav ziemeļpuses aukstuma, kas pēdējām atļauj pārzīmot dzimtās zemes augsnē.

Soreiz Venecuēlas latviešu zinātniekus sevišķi satrauca un biedēja, t. s., fito sanitārās kontroles, kurām vajadzēja tikt cauri Ziemeļamerikā, Dānijā un Latvijā, lai vērtīgais sūtījums tiešām sasniegtu paredzēto gala mērķi. Paldies Dievam, vilks likās paēdis - un kaza palika dzīva!

No Latvijas 18 sugu orchidejām 5 šķirnes atceļā pārvietojās uz Venecuēlu. Tās mēģinās pielā-

got šejienes klimatam. Temperatūras starpība, arī vasaras mēnešos, visai ievērojama. Caurmērā jūlija nakts temperatūra Latvijā $+5^{\circ}\text{C}$; Karakasā, 1,000 m augstumā, tanī pašā jūlija mēnesī, $+18^{\circ}\text{C}$.

Latvijas valsts universitātes botāniskā dārza augu mājā dienviņu puses palmas, ievērojamu apmēru gumijkoks un elastīgā trinitārija, kas sasniegusi trīs stāvu augstumu, patīkami iepriecināja tālo Venecuēlas viesu acis. Un senā, tradicionāli latviskā sirenība - kas godbijīgā reverencē - reizēm pārsteidz un mulsina negaidītos ārzemju ciemiņus! Ar to dzimtenes latvieši vēlreiz pierāda, ka arī visi negaidītie viesi ir ļoti, ļoti gaidīti pašu mājas cilvēki, arī gandrīz turpat pēc 47 gadu prombūtnes! Pamestības gadu desmitu vientuļā klaidē melnās varas varmācīgais pārspēks nav spējis gaiši degtu ticības svečītes liesmiņu dzēst sirds labestībai, kā to savos darbos nepārtraukti paudusi rakstniece Zenta Mauriņa. Tas lai mūs visus stiprina, dod jaunus spēkus un rosmi mūsu zinātniekiem, māksliniekiem un visiem, visiem pārējiem latviešiem - dzimtenē un trimdā - strādāt kopēju interešu lokā vienotas nākotnes labā!

TORONTO KARAVĀNA 23. GADĀ.

Kanadas saimnieciskā krīze ikgadīgo Toronto lielpilsētas daudz kultūru KARAVĀNU neiespaidoja daudz. Piedalījās 35 paviljoni. Apmeklētāju bija daudz, ne mazāk kā iepriekšējo gadu. Dalībnieču skaits katru gadu ir citāds. Kādreiz bija pat 45!

Tallinas paviljons nu jau nedarbojas 10 gadu. Arī latvieši nav piedalījušies 3 gadus. Toties braši turās lietuviešu VIĻŅA. Tā šogad uzvedumu - priekšnesumu, kulinārā ziņā un ar košo rokdarbu klāstu, tautiskām lellēm, gleznām, manekēniem, tērptiem tautiskos tērpos, koku izstrādājumiem, priekšzīmīgo viesu-apmeklētāju uzņemšanu ieguva pirmo godalgu kā labākais paviljons Karavānā.

Lietuvas nacionālais karogs arvien izrādījies garākais, un tas greznoja Viļņas austrumu zāles sienu. Paviljona ārpusi greznoja otrs Lietuvas karogs, kas stiepās no ēkas jumta līdz pašiem pamatiem.

Karavānas sarīkojumā nogaršoju skābos kāpostus. Daudzos paviljonos tie nav pieejami un mājās tie sen kā vairs netiek vārīti. Poļiem kāpostu skābēšanā un sagatavošanā ir iedzimti parēmieni un māka. Viļņas paviljonā tie bija izcilus labi, saldskābi, bez taukiem. Tos pasniedza ar deviņu collu garuma maigām un nepārvircotām desām. Piedevās svaigi jaunie kartupeļi, pārkaisīti ar dillēm un šķēlīte saldskābmaizes. Kūku un toršu garšīguma ziņā neviens cits paviljons nespēj pārspēt Viļņu.

Vīne pazīstama ar Sachera torti, bet izvēles tur nav. Ēģiptiešiem un grieķiem toršu nav, bet gan pārsaldināti cepumi. Budapeštā, protams, gulašs. Kāposti te pilnīgi nav taukiem, kamēr Kijevā sīkas savircotas desīņas un tik skābi un dūšīgi kāposti, ka tos vienā reizē nevar apēst.

Krieviem Volgas vietā bija Novgoroda. Tajā plīvoja Nikolaja II laika karogs. Šeit satiku Karavānas dibinātāju Z. Kosāru ar vīru Leonu. Viņa jau domā par 25 gadu jubilejas Karavanu 1993. gadā. Bija ieradies arī Toronto pilsētas galva Egltons ar ģimeni. Priekšnesumos bija dejotāji, mūziķi un dziedātāji, kuņģus vēlākās izrādēs vairs nemanīja.

Kijevas paviljona skatuves dēļi locījās kazāku deju augstajos lēcienos. Viņos vēl saglabājusies apbrīnojama vingrība.

Vīnē deju puiši, tērpušies ādas biksēs. Meitenes griežas tiem apkārt kā uzvilkti vilciņi. Jābrīnās, ka viņas nenoreibst. Bet tas nenotiek. Uz galdiem salikti lielāki un mazāki zvani, no kuriem divi mūziķi izvilina dziesmu melodijas. Tā nu ir apbrīnojama māka un izveicība. Še deju arī jauniešu grupa, kurā mazākai dejotājai divarpus

pēdas. Viņa bija viņa dejotāja.

Arī Viļņas paviljonā šogad uzstājās jauniešu -bērnu dejotāju grupa. Jauki bija vērot, cik viņi bezklūdaini, pašapzinīgi un disciplinēti izpildīja savus deju soļus. Pēc padarītā darba viņi mēlojās pie bagātīgi klāta galdā. Bez mudinājuma zēni veidoja 'V' zīmi. Mani pārņēma jauka sajūta un pie sevis domāju - ak jūs mazie mīļie, vai jūs tik agrā bērnībā jau zināt, ap ko lieta grozas? Tēvu tēvu zemei jāpalīdz atkal kļūt brīvai, brīvai!

Eģiptiešu Luksora paviljonā viesojās Kairo balets ar balerīnu Dianu Kalenti (Calenti), kādreizējo kanadieti. Viņa izveidojusi pavisam jaunu baleta stilu, savijot klasisko baletu ar tīru eģiptiešu deju, eģiptiešu mūzikas pavadījumu. Šī oriģinalitāte un deju skaistums apbūris daudz cilvēku. Noskatījos viņas brīnišķīgo sniegumu trīs reizes. Eģiptiešu priekšnesumi notika Ontario Mākslas koledžas sarīkojumu zālē, kurai ir laba skatuve.

Īsā ziņojumā nav iespējams aprakstīt visu redzēto un dzirdēto. Šī gada Karavāna man sagādāja patīkamus mirklus. Jācer, ka citu gadu tajā piedalīsies arī latvieši.

FREDIS LINDE.

Lietuvieta tautas tērpā Karavānas priekšnesumu laikā.

F. Lindes tušas skice.

LATVIJAS ODISEJA.

Ceļojuma piezīmes.

Seno Rīgu tuvāk iepazīnu pirmo reizi. Jaunības gados tajā biju iekļuvis tikai dažus īsus mirklus, kad vecāki brauca uz kādām ģimenes viesībām vai rāva mani uz zobu kliniku. 1944. gadā izbraucu tai cauri laucinieku ratos, kā daudzi bēgļi, mērojot ceļu no Augšzemes uz Kurzemi, kur toreiz nonācām Pastendē. Nebiju redzējis pat Brīvības pieminekli, kas spožajā vasaras saulē slēpās zilajās Latvijas debesīs, kurās tobrīd nebija ne mākoņa, kad to apbrīnoju savām acīm. Tas taču kluss liecinieks latvju tautas nerakstītām saitēm ar Rietumu pasauli. Brīvības tieksmju simbols, kas izturējis daudzos apspiestības gadus. Latvijai jāklūst zvaigznei brīvo tautu saimē, nodomāju un noliku lauku ziedu, ko man kāds bija

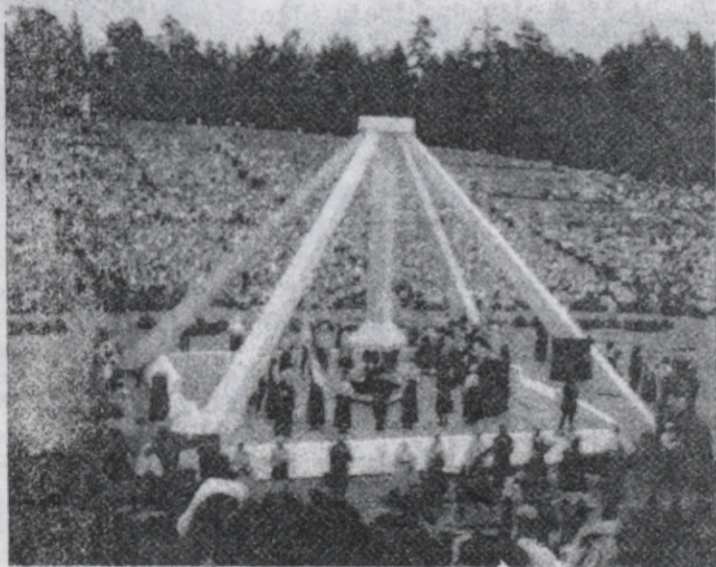
iespiedis rokā pie Dailes teātra, pieminekļa pakājē kā visa lielā Zinātņu kongresa dalībnieku saime.

Latvijā vispār šobrīd ir divi spēcīgi kultūri. Viens no tiem ir ziedu kultūra. Ar ziedu pušķīti izsakām savas nacionālās jūtas, sveicinām radniekus, paziņas un ciemiņus. Pateicamies māksliniekiem, mūziķiem, diriģentiem, koristiem, sportistiem. Ekonomiski tā ir spēcīga industrija gan ziedu ražotājiem, gan pārdevējiem, gan nodokļu ievācējiem, kādus gan neizdevās satikt vai iepazīt. Rīdzinieki gan zināja teikt, ka nodokļu nasta neesot viegla. Uzzinot, kā savā ziemeļnieciskā izturībā tik daudz latviešu uzlabojuši savu dzīves veidu apspiestībā, audzinot tulpes, rozes un citus ziedus, nav ne mazāko šaubu, ka brīvā saimniecība Latvijā spēs atnest daudz laba uzņēmīgiem cilvēkiem, kas droši vien atradīs savu ienākuma avotu arī citos laukos, sevišķi dažādos amatniecības paveidos, jo amata pratēju trūkst.

Otrs ir kapu kultūra. Latvieši atceras un godina viņā saulē aizgājušos. Latvijas kapsētas ir zaļu mežu parki, kurus gandrīz vai pie katras kapu kopības ir solīpē. Tuvinieki kapus uztur tīrus un vienmēr nogrābj smilšu ejiņas ap tiem. Pie daudziem ir mākslinieciski darināti kapakmeņi. Meža kapos okupanti mēģinājuši aizaudzināt ar kokiem prezidenta Čakstes pieminekli un pirms tā uzcēlušī dēmonisku akmeņu kopojumu Vilim Lācim, lai tauta aizmirstu savu pirmo vadītāju. Tagad mežs nocirsts. Glītāis pieminekļis atkal pieejams visai tautai.

Redzamu ievērību ieguvusi folkloras. Izveidojušies dažādi folkloras ansambļi. Tie veidoja Baltica II lielsarīkojuma kodolu. Plašajā salidojumā piedalās daudz cittautu folkloras vienību. Tās visas uzstājas stiliskā skatuvē, kas veido ģimenes pavardu, kurā sprēgā malkas pagaļu uguns. Mežparkā daudz programmas izpildītāju un vēl vairāk skatītāju. Tūkstos. Latvijas republikas valdību pārstāv A. Gorbunovs, I. Godmanis un uzrunu saka Kultūras ministrs Raimonds Pauls. Daudz priekšnesumu - dzied, deju un spēlē tautas mūziku. Visumā programma interesanta, bet, šķiet, par daudz izstiepta. Trīs ar pus stundu vietā būtu pieticis ar divām. Turklāt tematika pārāk nopietna, pa daļai vienmuļa. Pa retam tikai kāds jautrāks priekšnesums. Ritmisku piesitienu dod holandiešu koka tupeles. Simetrisks ir indiešu dejotāju sniegums. Viņas tērpušās sarkanīgos tautas tērpos, kas žilbina acis.

Skatītājos daudz ģimeņu, kas, acīmredzot tur godā mūsu folkloras bāgato pūru. Un arī vairākos ansambļos piedalās veselas ģimenes, to vairākas paaudzes. Zinātņu kongresa dalībnieki, kas Rīgā sabraukuši no visām pasaules malām, kļuvuši šīs lielās, paplašinātās ģimenes daļa un jūtas kā svētkos. Šo sajūtu neizjauc pat lietūs lāses, kas uz mirkli krīt pār lielo saimi.

Baltica II skatuve Mežparkā no estrādes.

Kādā citā Baltica II sarīkojumā, kurā iekļūstu ar Imanta Zemzara caurlaides pasi, vairāki redzami latviešu folkloras ansambļi uzstājās greznajā Ģildes namā, Vecrīgā. Tur uz tiem noraugās agrākie Rīgas tirgziņi un, droši vien, brīnās, kā latvieši savos tautas tērpos iekļuvuši viņu namā. Viņi sen kā pazuduši, bet latviešu folklorā vēl dzīvo. Tā tad tai savs laikmetīgs spēks, kas iet no paaudzes uz paaudzi, pārdzīvo visdažādākos laikmetus. Katrs ansamblis uzved savu temu, kas visas rūpīgi izdomātas un iestudētas, izpelnās pārpildītās zāles nedalītu atsaucību. BUDEĻI apskata dzeršanas ļaunumu, ievadā min, ka Latvijā šobrīd esot divas sērgas - bolševisms un dzeršana. Tieša valoda, kurai mūsu folklorā netrūkst piemēru, ar kuņiem ansamblis iepazīstina skatītājus. Piedziedājums - Ak tu lillā, lillalā - vēl tagad skan ausīs. Programmu ar aprīnojumu mieru vada Andris Lejiņš. Man pretī stikla logā raugās August Hartwig acu pāris... Kaut kur zemapiņā rodas jautājums - vai gadsimtu veco folkloru vēlēsies iepazīt modernie latviešu tirgziņi, kas vadīs Latvijas ekonomisko jaunceltni? Vai tie atvēlēs līdzekļus tautas mantojuma uzturēšanai un nodošanai tālāk. Atbilde šķiet tikai viena - taču jā! Bet to var atbildēt tikai viņi paši.

Vecrīga saista katru. Tajā dienas laikā netrūkst tūristu un ceļinieku grupu, kuņām plašāku informāciju dod pavadopi. Bieži tikai krieviski, jo krievu te netrūkst. Daudz retāk veidojas latviešu saimītes... Par atjaunoto Vecrīgu jau rakstīts diezgan. Tā man ļoti patīk un iesēžas atmiņā. Šobrīd tās atjaunošanas darbs it kā apstājies, jo, t. s., poļu speciālisti pieprasa atlīdzību valūtā, kuņas pilsētas domniekiem trūkst. Un jāšaubās par to, vai šie poļu amatnieki vispār ir tādi speciālisti, jo pirms nedaudz gadiem uzlikta krāsas jau lobas nost un drīz atkal prasīs atjaunojumu. Šķiet, ka tie īsti nezina tehniku un papēmienus, kā apieties ar smilšakmeni, kas veido veco namu sienas...

Uzpostais nams Doma laukumā. Tā priekšā vasarnieku saimīte, kas klausās pavadopa paskaidrojumus.

Vecrīgā tagad daudz un dažādu kafejnīcu, kuņu vidū atrodu BALTO ROZI, ko pat vēl nav pamaujis viens otrs rīdzinieks. Tajās par rubliem, daudz rubliem, var dabūt labas maltītes. Var nogaršot visdažādākās sviestmaizes, dzert tēju ar medu, kafiju bez krējuma vai piena (Latvijā to dzer melnu!), uzkost rudzu maizi ar kaķepu sviestu. Pēdējo ēdu vairākkārt, jo tā man atgādina bērnības un jaunības gadus. Augšzemgalē kaķepu lauks bija kaīmīgos. Gaudi bija grūdenim, stiebrī virvju gatavošanai. Mēs, zēni, laukā bieži gājām glabīpās. Bija gan mums stingri pieko-

dināts, ka nedrīkst mē to darīt ap pusdienas laiku, jo tad tajā varēja apdult un pazust vecākiem, kam bija zināms šo augu narkotiskais spēks. Rīgā kaķepu sviests jeb grūdenis bija tikpat melns un garšīgs kā pirms piecdesmit gadiem Dignājā...

Kā visās pasaules lielpilsētās (Ar saviem 800 tūkstoši iedzīvotājiem Rīgu par tādu varētu uzskatīt.) ielās paveikti un notiek visādi uzlabojumi. It sevišķi ir jāatjauno ūdens apgādes un noteku caurules. Jāveic citi līdzīgi darbi. Tā nu pilsētā daudz satiksmes ierobežojumu, tāpat kā Montrealā, Toronto, Ņujorkā vai citur. Nelaime tikai tā, ka darba darītāji ne vienmēr prot pareizi iestrādāt ielā bruģa akmeņus. Rezultātā Krišjāņa Barona iela ir kā kamieļa mugura ar simtiem kumpju, pa kuņiem automašīnas lēk kā jojo (Jāatzīstas, nezinu šai amerikāniskai spēles lietai latvisko nosaukumu). Šajā ziņā, varbūt, nebūtu ko uztraukties, jo latviešu valoda Latvijā ir tik piebārstīta angļiskoju un patapinājumiem no krievu valodas, ka dažkārt pa muguru noskrien šermuļi. Dardzas ne tikai tādi vārdi kā semofors un stress, bet arī tas, ka ielu krustojumos apstāšanās zīmes ir tikai krieviski rakstītais STOP, kas novietots uz taisnstūra nevis internacionālā astoņstūra, kā tas ir pie mums.

Auto mašīnu braucēji Rīgā brauc neganti pār droši. Lēk kā sienāži no vienas pozīcijas otrā. Sēžot labajā sēdekļī blakus braucējam, šķiet, ka ar drošības jostu vien nepietiks, ja gadījumā notiks "avārija", kādu netrūkst, kā Latvijā dēvē dažādas satiksmes nelaimes. Lielākā daļa auto mašīnu ir vecas. Bieži buntojas karburatori, kas nespēj panest dažkārt atūdeņoto benzīnu. Mašīnas ielās novieto parasti diagonāli, uzbraucot uz ietnes, tā kā gājējiem bieži jāberžas gar to purniem. Par novietošanu nekas nav jāmaksā. Jācer, ka Rīgas pilsētas domnieki drīz atjēgsies un prasīs piemērotu atlīdzību no tiem, kas šo

satiksmes līdzekli var atļauties. Tas ienesīs pilsētas saimniecībā jaunus līdzekļus, kuņus lietderīgi izmantojot, drīz Rīgu vairs nepazīt. Nepazīt tādā ziņā, ka tā tad būs apkopta un rotāsies savā vienreizējā greznumā, kādu arvien vēl var sajust zem noplicinātās virsmas. Mašīnu vadītāju pār drošība sevišķi jūtama uz lielceļiem, kas ir pārsteidzoši labi. Bieži vien labāki kā Kvebekā. Kad par to pagājušā gadā liecināja sieva, negribējās ticēt... Un ar to ticēšanu un neticēšanu mums vienam otram ir savas grūtības ir šeit, ir tur... Neskatoties uz to, ka ātrbraucējus mēģina ķert miliči ar rokas radāriem, ne vienmēr tas izdodas. Pretim braucēji brīdina ar uguņu

mirkšķināšanu. Satiksmes nelaimju skaits ir ievērojams, it sevišķi pārgalvīgas apbraukšanas dēļ. Un visvairāk cieš motociklisti (ieciēnīti ir motocikli ar blakus vāģi). Ar laiku jau pierod pie visādiem trakumiem, bet bīstama tāda pārgalvīga braukšana tomēr ir. Vajadzīga tikai vienreizēja simtdaļsekundes pārrēķināšanās un gala iznākums ir traģisks...

Sakarā ar zinātnu kongresu izdodas iegrieties dažādās ēdnīcās. Visās četrdaļīgās maltītes bagātākas par bagātām. Apkalpe laipna. Nelaime tikai ar to taukumiņu, kas par daudz strauji audzina svaru un spiež uz sirdi. Steidzīgi jāpāriet uz rudzmaizi, tomātiem un gurķiem. To Rīgā vasarā netrūkst, jo pie katras mājiņas un vasarnīcās ir vienkāršas siltumnīcas, kuņās tos audzina.

Kādreizējā Astorijas viesnīca bijušā Armijas Ekonomiskā veikalā gan atstāj drūmu iespaidu. Un nelaime vēl lielāka ar to, ka nedarbojās celtnis. Pieci stāvi jākāpj kājām. Tas aizsūt elpu, un no tā man jāuzmanās.

Pārsteidz tas, cik tagad viegli var izmainīt naudu. Ieeji izmaiņas birojā, pasniedz savu valūtas naudas zīmi un minūtes laikā saņemi paku rubļu bez jeb kādas vaicāšanas vai formalitātēm. Darbinieks aiz letes tikai ar īkšķi pārbauda zīmes īstenību - tā tad arī šeit zina par viltojumiem! Iebraucējs ātri atskārš, ka iepirkties ir daudz izdevīgāk par rubļiem, jo cenas valūtā ir neiedomājami dārgākas. Ir interesanti atzīmēt, ka būtībā vairs neatmaksājas vest uz Latviju dažādos elektroniskos piederumus. Tur tos tagad var dabūt lētāk kā šeit, ja rēķina izdevīgo valūtas kursu. Lieta cita, ja vajadzīgais priekšmets tur vispār nav pieejams. Un tā kā bez sarežģījumiem var ievest pat līdz \$ 10,000.-, daudz vieglāk ir aizvest dolārus. Turklāt ar pavisam nelielu daudzumu valūtas var izpalīdzēt vienam otram pensionāram, lai tam būtu pienācīga izdzīve. Dzīvokļu īres vēl arvien ir neiedomājami zemas. Cits jautājums ir dzīvokļu pieejamība. Tos retais var atrast, bez pazīšanās vai nopirkšanas - nemaz.

Rīgā daudz muzeju. Īsajā ciemošanās laikā iespējams iegriezties tikai dažos. Latvijas Kara muzejs, neskatoties uz to, ka okupanti daudz ko iznīcinājuši, tomēr neiedomājami bagāts. Ka tas tā, jāpateicas individuālām personām, kas muzejam atvēlējušas personīgi saglabātas piemīņas lietas. Sevišķi daudz foto uzņēmumu. Tajā varētu pavadīt vairākas dienas. Līdzīgi ir ar Raiņa Literatūras un mākslas vēstures muzeju Rīgas pilī, kur apmeklētājs var iepazīties ar latviešu literatūras gara milžiem. Jūlijā tur notiek arī Eglīšu dzimtai veltīta skate, kas iepazīstina ar tās dižajiem gariem. Uzzinām, ka rakstnieks Anšlavs Eglītis ir arī gleznotājs un varam skatīt viņa diplomdarbu šajā mākslā.

Visumā Rīgā jūtos kā mājās. Jau ierodoties, tā tuva. Aizbraucot - vēl tuvāka, dārgāka. Tiekos ar laipniem un labiem ļaudīm, kas tik sirsnīgi un izpalīdzīgi. Pilsētas ielās šad un tad var pat pamanīt pa smaidīgai sejai. Un it sevišķi acīs iekrīt labi ģērbtās dāmas. Jaunākā mode Rīgā ir ciepa. Turklāt vairums cilvēku ģērbjas ērti, jo laiks ir pagadījies karsts. Uzzīmēt, kurš vai kurš ir latvietis pagrūtāk. Jāpaklausās sarunu valoda. Citādi var pievilties, ja pagādās nelaipts krievs vai krieviete. Pirmajā dienā pat nopietni sabijos, jo pēkšņi sāku svīst. Kaut ko tādu sen nebiju piedzīvojis. Domāju - tikko iebraucis un jau saaukstējies! Kas tā būs par liktu! Kad ierados Dailes teātrī uz kongresa atklāšanu, atklāju, ka paši rīdzinieki ne tikai svīst, bet ka tiem sviedri pār seju līst aumaļām. Nu bija skaidrs, ka tas ir vasaras siltums un piejūras gaiss, kas mani biedina. Nekādas kaites nebija. Tikai vides pārmaiņa. Nākamajā dienā par sviedriem vairs nebija jāžēlojas. Slimības nekādas nepiemetās. Pilsētas ūdens gan ir visai "smaržīgs" un iezāļganā krāsā. Cilvēki to lieto, parasti gan labi novārītu.

Skats no Pēterļa baznīcas torņa ir vienreizējs. Tikai negants vējš saīsinā uzkavēšanos. Atjaunotajā baznīcas telpā patlaban iekārtot Melgalvju nama skate. Priekšmetu nav daudz, jo lielākā daļa sadegusi. Paredzēts šo vēsturisko namu atjaunot. Izstādīti atjaunošanas meti. Man vēl atmiņā kara laika ziņa, kas vēstīja par baznīcas un šī nama degšanu. Tā bija traģiska vēsts, kuŗas rezultātu pēc tik daudziem gadiem varēju pārbaudīt savām acīm...

Ar neseno janvāra traģiku iepazīstos, apstājoties pie filmu operatora un režisora Andra Slapiņa nāves vietas, kur tagad novietots piemīņas akmens, uz kuŗa daudz ziedu. Tādi ir arī Gvido Zvaigzņem un visiem pārējiem janvāra upuriem. Godbijībā noliecam galvas, šos varoņus pieminot.

Tāpat kā Montrealā un citur Kanadā, Rīgā var

izmēģināt laimi dažādās loterijās. Vietējos apstākļos cenas nav zemas. Tomēr pie ātras laimes, teiksim, jaunas auto mašīnas, tikt grib daudzi un krīt kārdinājumā. Izmēģinu savu laimi, nopērkot divas biļetes par 10 rubļiem. Man laimējas tāda ziņa, ka uz abām laimēju par tām izdoto naudu. Citiem vārdiem, neesmu zaudētājs. Iekasēju savu naudu un eju tālāk. Apstājos pie kioska, kur pārdod žurnālus un laikrakstus. Pēdējo daudz. Nekādu gaŗo rindu nav.

Varbūt ir jāsamierinās ar to, ka Rīga kļuvusi līdzīga citām pasaulespilsētām. Tās iedzīvotāji izvairās no jebkādas iesaistīšanās notikumos ielās, it sevišķi kriminālgadījumos. Ja kādu apzog skaidrā dienas laikā, klātesošie to it kā neredz. Ja kāds ir piekauts vai citādi ievainots, par to vienkārši neliekas zinis... Un dažkārt uz ielu dzelzceļa slīdēm kā bumbas sprāgst pudeles, stikliem šķīstot uz visām pusēm. No kurienes tās mestas - vai no namiem, vai gaŗām braucošām mašīnām - grūti pateikt. Bīstama lieta. Ja nu kāda šķemba trāpa aci?!...

Publiskās labierīcības ir vietas paŗas par sevi. Tajās jāmaksā ieeja un trūkst papīra. Kājnīkam Rīgā ir jānodrošinās ar papīra mutautiņiem katram gadījumam. Tā nu ir dzīves īstenība.

Skaista celtnes Zaķu salā ir Latvijas televīzijas nams. Telpas plaŗas un profesionāli iekārtotas. Aparatūra vismodernākā. Var sacensties ar jebkuŗu līdzīgu celtni šejienes lielpilsētās. Ļaudis laipni un zin savu lietu. No deviņpadsmitā stāva, kur atrodas ērtas un gaumīgi iekārtotas sēŗu zāles, var pārredzēt Daugavu, Vecrīgu un tirgu. Latvijā tagad var skatīt internacionālo CNN raidītāju. Veselu stundu. Skatītāji ir labi informēti un reizē prasīgi. Tie no latvieŗu programmas sagatavotājiem prasa lielāku rūpību, jo sniegumu salīdzina ar CNN. Izvestā aptaujā atklājies, ka skatītāji maz vēlas klasiskas programmas un mūziku. Tās saista tikai 7 % publikas. Raidītājam 5 redakcijas - kultūras, informācijas, izglītības, sporta un bērnu. No tām visprofesionālākā esot pēdējā. Personālā 867 darbinieki, koŗi un orķestri ieskaitot. 473 žurnālisti. Esot daŗi raidījumi krieviski. Patlaban strādā pie Radio un TV likuma sagatavoŗanas. Cer to pieņemt rudens pusē. Ziņas ir plkst. 18, 20 un 22. Saimniecības uzturēŗšanai 98 % līdzekļu dod valsts, 2 % nopelna paŗi.

Rīdzinieki baidās no iebrukumiem dzīvokļos. Par tiem ziņo radio. Tā manas vizītes laikā, kādā iebrukumā dzīvokļa iemītnīkam bija atņemti 500,000.- rubļi. Nākamā dienā zagļi bija jau notverti un liela daļa laupījuma atgūta. Dzīvokļu durvis nobultētas un nodroŗinātas ar visdaŗādākam atslēgam. Daŗkārt to tik daudz un tik daŗādādas, ka rodas grūtības ar durvju atslēgšanu un aizslēgšanu. Ja kāda no atslēgam nedarbojas, slēgšana jāskā no gala. Turklāt apkārt jānēŗsa vesels saiŗķis atslēgu.

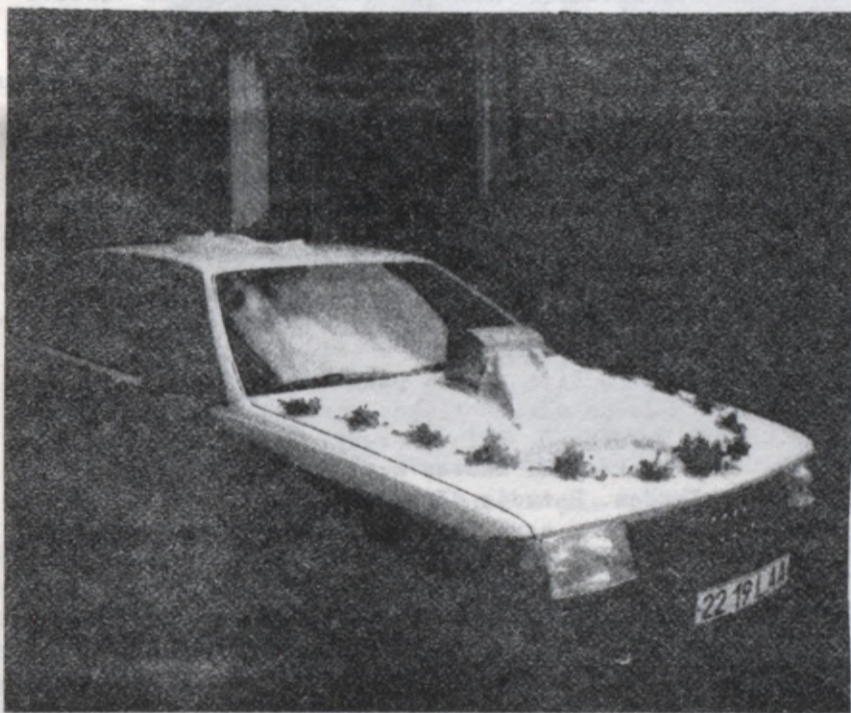
Auto maŗīnu logu tīramie glabājas cimdu novietnē vai bagāŗnīkā. Tos uzliek tikai tad, kad uznāk lietus, jo citādi tie vienkārŗi pazūd... Kaut gan benzīns ir pieejams tikai pret taloniem (Pie tam katrā rajonā ir savi taloni, kas neder citā.), lietpratēji pie degvielas tiek samēŗā viegli arī bez tiem. Notiek aprunāŗšanās, un drīz viss kārtībā. Par pirkumu jāsamaksā iepriekŗ. Šī aprunāŗšanās un savstarpējā izpalīdzēŗšanās daŗdzim ir iztikāŗanas veids, kas mums ir pavisam sveŗs. Un ir arī tā, ka sapirkts daudz nevajadzīgu mantu, kad tās vienkārŗi veikalos bijuŗas pieejamas. Nu tas tā droŗības labad un varbūtējai izmaiņas vajadzībai. Tas nenozīmē, ka nav jāstāŗ rindās un ka tajās var arī izstāŗēties par velti. Ir jāzin, kā rīkoties, un rīdzinieki to zina. Tie, kas pazīst pārdevējus, zem tukŗās letes nereti var iegūt to, ko vēlas... Ceļmalās veŗīpas pārdod meŗā salasītas mellenes, lācenes, paŗu audzētas zemenes, jāpogas, daŗādās sēnes. Jūlijā bija pieejamas gailenes. Taŗu sava veida ienākums. Un tūristu vietās, kā pie Gūt-

maņu alas, Siguldā un Turaidā var iegādāties dažādas rotas, dzintaru, audumus un tā tālāk. Parniecīgu naudu mūsu izpratnē. Bet der uzmanīties un nepārsteigties, jo to pašu Rīgā bieži vien var iegūt par lētāku cenu.

Attālumā Latvijā, salīdzinot ar Kanadu, ir pavisam niecīgi. No Rīgas uz Aizputi garo tēva jostu nolocām pusotrā stundās. Pilsētiņa savos pakalnos guļ neaizskarta un skaista. Nevienš viņu nav sevišķi kopis. Bet tas jau ir darbiņš, ko varēs paveikt pavisam īsā laikā, kad zeme būs brīva un lemšana pašu rokās... Pilsētas tuvumā iepriekšējās dienās kādi pārgalvnieki dzērumā pārlādējuši vienmotora lidmašīnu. Nogāzušies un visi aizgājuši bojā. Upuņu vidū ir kāda jauna meitene. Drausmīgas pārgalvības traģisks rezultāts, par ko runā visā Latvijā. Noliekam ziedus uz viņas kapu kopijas.

Vecajā Aizputes baznīcā, kas celta trīspadsmitā gadu simtenī, no balkona noskatāmies kādas laulības. Jaunais pāris atbrauc dārgā vācu automobilī. Uz tā novietots latviskais divielis un maza pūra lādīte. Mācītājs dzidrā valodā vada laulības un dzied garīgās dziesmas, kas atbalsojas biežajos mūros. Skan ērģeles, kuņģam skaņu dod plēšas, kuņas min mācītāja dzīves biedre... Kāzinieku vidū kāds visu iemūžina video lentā.

Uzzinām, ka Rozentāla gleznu, kas rotājusi baznīcu, nozagusi "speciālisti". Tie gan noķerti, bet pati glezna jau pāri Igaunijas robežai un nonākusi svešinieku rokās. Vai tā jeb kad atgriezīsies Latvijā? Jāpiezīmē, ka Rīgā par 70 rubļiem varēja iegādāties necerēti glītu Rozentāla monogrāfiju ar vairāk kā 200 viņa darbu reprodukcijām krāsās. Kas par izdevumu! Tas iespiests Vācijā. Kaut ko tamlīdzīgu mēs, šeit Amerikā, vienkārši nevarētu atļauties.

Jaunā pāja kāzu auto Aizputē.

Vispār grāmatas Latvijā, ja tās var dabūt, maksā smiekla naudu. Cita lieta, kad naudiņa jāizdod pensionāram, kas mēnesī saņem tikai kādus 120 rubļus... Labas grāmatas izpērk ātri, neskatoties uz samērā lieliem metieniem.

Aizputē dzīvojis un darbojies Fricis Brīvzemnieks. Par to vēstapiemiņas plāksnīte uz kāda nama sienas. Tās apkārtnē daudz sēru vītoli un melno bērzu. Un pilsētniekiem viņu dārziņi, kuņģos atrodam itin visu, kas vajadzīgs veselīgam uzturam. Un šie dārziņi kopti ar lielu mīlestību. Dievs pasargi, kāds izskatīsies mūsu dārziņš, kad atgriezīsies mājās!?

Ceļā uz Aizputi piestājam Skrundā. Tur Airītēs atjaunota piemiņas vieta pulkvedim Oskaram Kalpakam un viņa cīņu biedriem, kas krita nelaimīgā sadursmē. Te ierīkots muzejs, kas atvērts tikai sestdienās. Tajā ir izdevība parakstīties viesu grāmatā, ko savā laikā pievā-

kusi Čeka. Pagājušā gadā atgriezusi atpakaļ pēc piederības! Kas gan vēl neglabājas tās birokrātijas arhīvos? Pēdējais ieraksts grāmatā ir no 1937. gada. Tagad ieraksti atjaunoti 1990. gada novembrī. Neparasts laikmetu liecinieks ir šī grāmata, kas ievieš muzeja apmeklētājā sevišķu bijību... Paskaidrojums muzejā dod kāds bijušais kaņavīrs, kas pagājušā gadā viesojies Toronto.

Gadās aizbraukt uz Jelgavu, bet pilsētu iepazīt neiznāk. Tikai no ārpuses apskatām pili, kuņģā atrodas Lauksaimniecības akadēmija. Uz šejieni ceļš būs jāmēro citu reizi.

Turaidā kāpjām Kr. Baronam veltītā Dainu kalnā. Arī še ir muzejs, kas it sevišķi pastāsta par lībiešiem un kuņģā skatāmi dažādi lauku ziedi. Pierakstīts, kādu slimību ārstēšanai tie noderīgi.

Senā lībieša tēls Turaidas muzejā.

Kādā tornī gaumīgi iekārtota folkloristes Annas BĒRZKALNES 100 gadu piemiņas izstāde. Tajā skatām viņas darbus un lasām viņas atziņu:

"Mūsu tautas dzijā, uz kuņas pamatiem jāveidojas mūsu īpatnējai kultūrai, arī visas pasaules pētnieks meklēs atbalsis no Eiropas senās gara dzīves, tā kā folklorā ir internacionālākā un tai pašā reizē arī nacionālākā, latviskākā zinātne."

Mans šofēris, veiksmīgs braucējs un labs auto mehāniķis, kas teicami pārvalda savu amatu un kam gaiša galva, piedāvā braucienu uz Augšzemgali, kur kādreiz dzīvoju un kur viņš pats vēl nav bijis.

Ir jābrauc, jo tur taču pavadīti dzīves gaišākie gadi. Tur apmeklētas un pabeigtas divas pamatskolas, uzsākta vidusskolas izglītība. No turienes tik daudz atmiņu. Domājot par šo vietu, vienmēr bijusi tāda sajūta: nez' vai kādreiz to vairs izdosies apmeklēt. Un, ja izdosies, droši vien tā būs tā pārvērtusies, ka nepazīšu.

Lai gan auto mašīnā nekad šo ceļu gabalu pa Daugavpils šoseju līdz Jēkabpili un tad caur Biržiem uz Dignāju agrāk ne-

esmu mērojis, manas nojautas ir tik pareizas, ka nonākam līdz gala mērķim bez jeb kādām grūtībām. Pa ceļam atklāju, ka Krustpils vairs nav. Abās pusēs Daugavai tagad ir tikai Jēkabpils. Un atjaunotais tilts pār Daugavu izskatās tik zems - tieši vai vīrs ūdens. Man prātā, ka tas sabumbots karājās augstu gaisā, kad kājām devamies pa ziemas ledu uz Krustpils pusi... Nav ienācis prātā, ka ar jaunās spēkstacijas izbūvi ūdens līmenis ievērojami pacelts. Aizmirsies arī tas, ka par to kaut kur agrāk lasīts vai dzirdēts. Jēkabpils sirdī tās pašas šaurās ielas, kas izdalās ap centra laukumu. Vidusskolu apmeklējot, šad tad stundas notika arī baltajā komercskolā, ar celajām kolonnām. Skrienot no vienas ēkas uz otru, skolotājus satiekot, bija jāpaceļ cepure un jāsvaicina. Nevarēja aizbildināties ar nepazīšanu. Komercskola tagad pārveidota par Tehnikas institūtu. Stāv apkopta un balta! Ģimnāzija ievērojami paplašināta, bet vecā brūnā celtne priekšplānā

Jelgavas pils daļa.

Techniskais institūts Jēkabpilī.

vēl arvien vēl ir. Diemžēl, iekšā netiekam, jo ir vasaras brīvlaiks. Visi atvaļinājumā. Neviena Latvijā atvaļinājumu nelaiž gaļām. Tikai no ārpusē varu iemest skatu telpā (ceru - pareizā), kurā notika mācības manai klasei. Ap skolu izveidots parks.

No Rīgas līdz Zasai tiekam divi stundās. Tur kādreizējā pamatskola tagad kļuvusi par vidusskolu. Šoseja tai tagad iet gaļām, ne cauri, kā agrāk. Pie skolas laimējas satikt skolotāju Sarmīti Upenieci, kas vada skolas muzeja telpu. Apskatām to. Viņa man izrāda skolas gaiteņus. Lūk, tur ir trepes, kas vijas uz otro stāvu! Atceros dažādus zēnu nedarbus. Toreiz dzīvoju internātā. Zēni mīta augstāvē un ar sasiētiem dvieļiem un palāgiem laidās lejup naktī meitenes kaitināt. "Nekas nav mainījies," iebilst Upeniece. "Tagad meitenes ir augstāvē un zēni ar dvieļiem un palāgiem rāpjas augšup." Viņai ir savi jautājumi, kurus visus atbildēt nespēju. Stāstu to, ko vēl atceros, bet tas ir gaužām maz.

Skolotāja S. Upeniece savā muzejā.

Šī negaidītā tikšanās ir brīnišķīgs brīdis. No Upenieces arī uzzinu, ka mūsu Krustceles, Dignājas mežziņa māja un lauksaimniecība, arvien vēl ir - tos pašus 7 km tālāk uz austrumiem. Pie rakstu skolas adresi un apsolu nosūtīt šo piezīmju MLB Zīpotāja numurus. Sīrīgi atvadāties.

Braucam uz Krustcelēm. Tā kā dreb sirds - kā tur izskatīsies, vai tās pazīšu? Pēc brīža, braucot lēnāk, kreisajā pusē pamanu pļaviņas trīsstūri. Zinu, esam klāt! Tikai māju nevar ieraudzīt. Lūdzu šoferi pieturēt. Viņš to dara, bet reizē grib aptaujāties kādai gājējai, kas gadas pa ceļam. Drošs paliek drošs. To darām. Un viņa teic: "Esat klāt! Tur jau aiz ābelēm viņas ir. Jāgriež atpakaļ un tūdaļ pa labi."

Šoferis izbrīnā saka paldies. Pēc mirkļa griežam iekšā pa kuplu liepu gatvi un esam pagalmā, kas izkāpj no atmiņas tuvs un pazīstams. Tajā zēnu rotaļlieta bija slotas kāts un tačka. Nav vairs sētas un iebraucamo vārtu, bet tas netraucē. Bijušā mežziņa māja raugas pretim gaiša un silta. Tur tagad mīt mežsargs un kāda Zesas vidusskolas skolotāja. Tajā pusē malkas šķūnis un pazemes kartupeļu klēts. Piesakos un ielūdzos mājā. Jaunā saimniece rāda bijušo ēdamistabu un dzīvojamo telpu. Abās savu uzdevumu arvien vēl godam pilda vecās porcelāna podiņu krāsnis. Virtuvē tā pati ar savu maizes ceptuvi, kurā uz kļavu lapām māte cepa rupjmaizi un dažādas karašas. Puikām vienmēr bija mazie kukulīši, kas ar sviestu apziesti garšoja kā lielākie pasaules gardumi. Un kur nu vēl svaigi ceptās maizes smarža! Tā kairināja nāsīs... Kādu laiku ne no kurienes virtuvē bija ieradusies prusaki. Pirms māte atveda dzeltenu krītu, kas prusakus iznīdēja, mēs, puikas, ar tiem barojām pīles, kurus audzināšana bija mūsu pienākums. Tāpat ar vistām un gaiļiem. Vai burvestība? - Nē, taču īstenība! Tikai viss mazāks, šaurāks.

Otrā pusē mājai kūts ar visiem aizgaldiem. Klēts ar sviem apcirķiem. Pa vidam siena šķūnis, un klēts galā otrs. Kā viss tas varējis saglabāties? Tikai pirtiņa šķiet jauna. Nav vairs upes malā, bet augstāk. Vecajā puikām līdz 10 gadu vecumam bija jāiet kopā ar sieviešiem. Kad uzlēja garu, tā bija tvaiku pilna...

Ja nu sākumā liekas, ka nekā nav mainījies, vēlāk atdarās acis un redz, ka ir arī pārmaiņas. Tēva stādītās ābeles kļuvušas vecas, Daudzas iznīkušas. Pazudis dārzs, bet vēl ir vecais dambis upītē. Tas savā laikā veidoja paplašu ezeriņu, kurā tēvs audzināja zivis - raudas un līņus. Bija arī līdakas un vēdzeles. Tagad tur aizaugusi pļava. Mums tur bija plostis. Vienreiz uz tā bijām sakāpuši daudz par daudz. Tas apvēlās un mēs visi iebīrām ūdenī. Tas nebija joks. Laimīgā kārtā nenotika nekā ļauns. Tikām cauri ar izbīlēm. Šaubos, ka par šo notikumu vecākiem stāstījām.

Pie malkas šķūnīša, kas pilns ar rūpīgi saskaldītu un sakrautu malku, kādreiz nocirtu kreisās rokas īkšķim labo malu... Māte to meklēja skaidās. Gribēja atrast, lai varētu pieaudzināt. Neatrada. Pametu acis uz liecinieku...

Jaunā saimniece pati laipnība. Ļauj fotogrāfēt. Tādu ciemiņu nav gaidījusi. Droši vien, es viņai izskatos apstulbis.

Un tad pa atmiņu taku eju pāri ceļam pie kaimiņa, kur tagad sētu kopj viņa jaunākais dēls. Atceros, ka 1938. gadā biju viņa vec-tēva bērēs. Viņam tad esot bijis tikai viens gadiņš. "Sveiks, kaimiņ!" es saku, un viņš sveicienu atņem ar to pašu un skatās manī pārsteigtām acīm.

Arī kaimiņos viss šķiet tāds pats. Nav tikai kalējsmēdes, kurā kādreiz minu plēšas, kad kalējs kala sakarsēto dzelzi, vai skatī-

Dignājas Krustceles.

Piezīmju autors pie klētiņas durvīm Dignājas Krustcelēs.

kā viņš appakavoja zirgu... Mēs iegrimstam sarunās, kas uzrauš patīkamas jaunības ainas, par kurām jāveido pavisam cits stāsts. Pārsteidz tas, ka atmiņa nav pievilusi. Par to pāsteigts arī mans vedējs, jo to viņš nav sagaidījis. Viņš un viņa draudzene, kas brauc mums līdz, izdzīvo manu Odisejas stāstu.

Kā gan var būt, ka piecdesmit gados tik maz pārmaiņu? Laikam tādēļ, ka šis ir nomaļus stūris lielu Latvijas mežu vidū. Svešiniekiem te maz bijis ko meklēt. Bet man tas ir skaistāks par skaistu!

Aizbraucam uz 3,5 km attālo Mežgalu pamatskolu, kuras 4 klases beidzu trīsdesmito gadu beigās. Ceļa otrā pusē uzcelta jauna. Vecā palikusi savā pusē, un tajā tagad dzīvo pagasta ļaudis. Viņu vidū Ida Nereta, kas labi atceras manu māti. No viņas uzzinu, ka 1949. gadā lielākā daļa apkārtnes saimnieku ar visām ģimenēm savākti uz aizvesti uz Sibīriju un pēc 9 gadiem atvesti atpakaļ. Šoreiz vestas ģimenes kopā. Bērni savākti no skolām. Sibīrijā bijusi priekšā apmešanās vieta. Vecās ēkas, kas celta kaut kad pirms gadu simteņa maiņas, šķautnē vēl la-

sāms nosaukums MEŽGALU/DIGNĀJAS pamatskola. Sāk līt lietūs. "Pie mums tā šogad katru dienu. Nevarēsīm ievākt sienu," sūdzās Nereta. Cik gan dažāds var būt klimats tik mazā zemītē - Aizputes pusē lietūs tikpat kā nav bijis...

Pakalni uz šīs skolas pusi, pa kuriem savā laikā ziemeļos ar slēpēm, tagad izskatās tik necīgi, it kā nolīdzināti. Savādi ar to atmiņas iztēli - tai ir dažādas puses.

Vēl jāiegriežas bijušā Slātes virsmežniecībā, uz kuru vedām salasītos čiekurus, par kuriem dabūjām 5 latus pūrā. Tā bija laba kabatas nauda. Vieta tagad pārdēvēta pas Saulēm. Ēkai tagad cita funkcija. Tur ir mežziņa birojs un dažādas novietnes. Neviena nav iekšā. Tā ar to iepazīšanās izpaliek. Kādreiz šajā namā notika visādas viesības, kad no Rīgas ieradās kungi no Meža departamenta. Izskatās tā, ka tam it kā būtu pagājusi garām pasaules godība.

Zēl, ka šim vienreizējam apciemojumam bija paredzētas tik maz stundu. Būs jābrauc vēl.

/ Turpinājums sekos./

M. ŠTAUVERS.

Godājamie Latviešu Fonda dalībnieki!

Ir pienācis laiks balsot par 1991. gada Latviešu Fonda piešķirumu projektiem, kas bija fondam pieteikti dažādu latviešu kultūras un audzināšanas pasākumu atbalstam. Pirms izpildiet balsošanas zīmi, lūdzu rūpīgi izlasiet zemāk minētos balsošanas noteikumus un sekojošos projektu aprakstus. Lai nerastos tāds stāvoklis, kad lielāko uzmanību saņem tikai nedaudzie pirmie projektu pieteikumi, pirms balsošanas lūdzu rūpīgi izlasiet un iepazīstieties ar visu projektu aprakstiem.

Sogad piešķirumiem paredzēti \$40,000. No šīs summas atskaitāma \$4,000 sēklas naudas rezerve. Sēklas naudā līdz šim piešķirts:

1. Baibai Robinai-Olinger, \$500, mācības līdzekļu iegādei Latvijas skolas vajadzībām.

2. Kultūras fondam VAGA Latvijā, \$120, iespēšanas materiālu iegādei angļu valodas mācību grāmatām.

No kopējās summas arī jāizmaksā \$5,000 Latviešu Studiju centra bibliotēkai otrais maksājums trīsgadīgam projektam.

Balssotājam jānosauk projekti. Katram balsstiesīgam dalībniekam nobalsošanā ir 20 punktu, kurus var izmantot šādi:

a) Atsevišķam projektam var piešķirt ne vairāk kā 10 punktu.

b) Mazākā vienība balsojot ir viens (1) punkts. Punkts nav dalāms.

c) Kopsummā var piešķirt 20 punktu.

d) Projektu skaits, kam punktus piešķir, nav ierobežots; tas atkarīgs no balsotāja izvēles šo noteikumu robežās.

Balssotājam jānosauk projekti, līdzekļus piešķirs individuālo projektu iegūtas punktu kopsummas secībā, sākot ar lielāko punktu

1991. gadā iesniegto projektu saraksts

(visi 1991. gada projekti ir piešķiruma pieprasījumi)

1. STIPENDIJAS LATVIJAS STUDENTIEM. Iesniegusi Latviešu Fonda padome. Atbalsts papildu stipendijām Latvijas studentiem ārzemju augstākajās mācību iestādēs.	\$ 5000
2. KOPĒJAMĀ MAŠĪNA LIEPĀJAS 15. VIDUSSKOLAI. Iesniedzis Aivars Ronis. Atbalsts kopējamās mašīnas iegādei.	\$ 2500
3. KOLIBRI ANSAMBLA PROJEKTS. Iesniegusi Līga Aldiņa. Kolibri vokālā un instrumentālā ansambļa skaņu ieraksta projektam.	\$ 4000
4. SAULES RAKSTI. Iesnieguši Modris Tenisons un Edīte Ozola, lai iegādātos datoru latvisko jostu rakstu pētīšanai.	\$ 5370
5. LATVIEŠU FOTOGRAFĪ GLASNOST LAIKMETĀ. Iesniedzis Vidvuds Ingelēvičs. Atbalsts izstādei, kas popularizētu latviešu fotomākslu.	\$ 5480
6. "PAŠNODARBĪBU MĀCĪBU METODE LATVIEŠU SKOLĀS". Iesniegusi Dace Copeland. Atbalsts, lai izdotu rokas grāmatas un nodarbību materiālus bērniem no pirmsskolas līdz 4. klases līmenim.	\$ 3050
7. RĪGAS DOMA ZĒNU KOĶA TURNEJA. Iesniegusi Hudsonas ielejas latviešu biedrība koķa turnejas atbalstam Ziemeļamerikā.	\$ 19800
8. "LATVIJAS LAUKU KROGI UN CEĻI". Iesniedzis Arno Teivens. Atbalsts zinātniska pētījuma publicēšanai grāmatā.	\$ 6000
9. SKOLOTĀJU KONFERENCE GAREZERĀ. Iesniegusi Gundega Michele, lūdzot atbalstu Latvijas skolotāju līdzdalībai 1992. gada konferencē.	\$ 8000

ieguvēju un turpinot, kā mēr pieejamie līdzekļi izsmelti. Lai saņemtu piešķirumu, projektam ir jāiegūst atbalsts no ne mazāk kā 20% no balsotāju skaita.

Balssotājam jānosauk projekti. Balsstiesīgi ir visi tūkstošnieki, kā arī tie LF dalībnieki, kas nokārtojuši savus maksājumus līdz š. g. 1. novembrim. Dalībnieki, kas maksājumus nav nokārtojuši, balsošanā var piedalīties, ja tie, līdz ar balsošanas materiāliem, ārējā aploksnē pievieno čekus par \$120 (pilnu viena gada dalības maksu), izrakstītu uz Latvian Foundation, Inc. vārda. Studenti patur savas balsstiesības, ja tie, līdz ar balsojumu, ārējā aploksnē pievieno pilnu viena gada dalības maksu, \$10. Jauniem LF dalībniekiem jāiemaksā \$170 (pilna viena gada dalības maksa plus iestāšanās maksa \$50), studentiem – \$20 (pilna viena gada dalības maksa plus iestāšanās maksa \$10).

Katram dalībniekam balsošanas materiāliem pievienots pārskats par maksājumiem. Uzrādītie maksājumi ir līdz š. g. 30. aprīlim.

Balssotājam jānosauk projekti. Izpildīto projektu, padomes un revīzijas komisijas locekļu kandidātu balsošanas zīmi lūdzam ievietot mazākajā aploksnītē, to aizlīmēt un ielikt lielākajā aploksnē, kas adresēta revīzijas komisijai. Uz šīs aploksnis jāparakstās, un jāatzīmē vārds un adrese.

Terminš. Balsošanas zīmes nosūtāmas revīzijas komisijas loceklim Aivaram Ronim, 449 South 40th Street, Lincoln, NE 68510, USA, līdz š. g. 25. septembrim.

Lūdzam ievērot, ka revīzijas komisija pieņems tikai tās balsošanas zīmes, kam būs š. g. 25. septembra vai agrāks pasta zīmogs!

Rezultāti. Amatpersonu vēlēšanu un projektu nobalssotājam rezultātus paziņos attiecīgajā dienas kārtības punktā šī gada NNN, 12. oktobrī, St. Pētersburgā.

Jūsu,

Biruta Abula

Latviešu Fonda padomes priekšsēde

A. GŪTMANIS MĀCĪSIES DIRIĢĒŠANU LATVIJĀ.

Sagādījās, ka pēc Dziesmu svētkiem Kanadā virsdiriģents Edgars Račevskis vairākas dienas pavadīja Montrealā un apmetās Gūtmaņu ģimenē. Par šo viesošanos viņš intervijā laikrakstā NEATKARĪGĀ CĪŅĀ izteicies:

"Pēdējās divas dienas Kanadā pavadīju Andra Gūtmaņa ģimenē Montrealā. No viņa stāstījumiem bija iespējams izjust trimdnieku neapskaužamo likteni. Pēckāja Vācija, Holande, Arģentīna un visbeidzot Kanada. It visur dzīve jāsāk no jauna, jāiekārtojas, jāmacās jauna valoda.

Viens no šā brauciena rezultātiem ir arī tāds, ka 1. septembrī gaidu audzēkņi, kuŗš pie manis mācīsies diriģēšanu. Andris Gūtmanis ir mūzikas pedagogs kādā skolā, vada arī jauniešu kori. Viņš ir jau izkārtojis no tiešā darba brīvu gadu, lai brauktu uz Rīgu. Mājās atgriezies, jau paspēju ar akadēmijas rektoru Juri Karlsonu nokārtot formalitātes.

Šāda sadarbība jau ne sākās, ne beidzās. Tā turpinās par svētību šim un tam krastam."

Sakarā ar notikumiem Latvijā un Padomju Savienībā formalitāšu izkārtošana tomēr ievilkās. Tās tagad nokārtotas, un A. Gūtmanis uz Latviju varēs izbraukt 6. septembrī. Viņam līdzī dosies arī kundze Velta, lai Latvijā pavadītu vairākas nedēļas.

Vēlēsim Andrim Gūtmanim vislabākos panākumus!

I.

TĒRVETES BĒRNU NOMETNE JAUNATNES ROKĀS.

Bieži dzirdētie ieteikumi, kas nereti izpaušies argumentos, par mūsu sabiedrisko aktivitāšu un nacionālpolitiskās darbības nodrošināšanu jaunās paaudzes rokās, ir atkal atraduši auglīgu zemi. Ka laba sēkla, sēta auglīgā zemē, nes redzamus augļus, kuŗus labprāt mīl redzēt arī vecākā paaudze, pierādījās vēl reiz Montrealas pievārtē esošā latviešu bērnu nometnē Tērvetē. Ik gadus nometne pulcina mūsu jaunos brīvības un neatkarības cīnītājus ne tikai no ap 60 jūdžu attālās Montrealas, bet arī no tādām vietām, kā Hamiltonas, Toronto, Otavas un St. Katrīnām. Ja iepriekšējos gados bērnu skaits svārstījās ap 30 galviņu, šogad tas sasniedza 46. Turklāt valdei bija, diemžēl, telpu trūkuma dēļ, jānoraida ap 15 jauno nometpotāju. Nu jau 12 gadus nometni vada jaunā paaudze, kuŗas liela daļa ir Latviešu skolas Montrealā bijušie audzēkņi, kas tur iegūto latviskās dzīves pārlicību vēlas dot tālāk citiem viņu jaunajās dzīvēs. Tērvetes latviešu bērnu nometne ir oficiāli reģistrēta pie provinces valdības ar savu inkorporācijas numuru. Tā ir tiesīga izdot nodokļu atlaides zīmes par ziedojumiem nometnes vajadzībām

Sogad nometnes valdes priekšsēdis ir sabiedriskais darbinieks Jānis Mateus. Nometnes vadība un citi izkārtojumi ir padoti Robertam Kalniņam. Galvenās audzinātājas pienākumus pildīja Kristīne Bilinska. Par meiteņu labklājību rūpējās audzinātājas Kaiva Sukse, Laima Mazute, Sarma Spūrmāne, Krista Apse, Daina Brauna, Aija Zommere un Agita Alksnīte-Cine. Kā zēnu audzinātāji darbojās Edmonds Činis, Aldis Sukse un Aldis Zandbergs. Galvenā nometnes ārste - Dr. A. Tiltiņa, bet palīdzē-sanitāre - Alda Steprāne.

Vienu atbildīgākiem pienākumiem (varbūt arī nepateicīgākiem) - galvenās saimnieces pienākumu pildīja Ingrida Mazute ar palīdzēm Anitu Porieti, Brigitu Lozi un Solvitu Zāli.

Tērvetes bērnu nometne sastāv no piecām koka ēkām, kas atrodas skaistās Sarkanās upes krastā kuplu koku paēnā, kur jau agri rītā no-

metpotājus modina nepārtrauktas putnu dziesmas, bet upes otrā krastā govju māvieni.

Tērvetes bērnu nometni atklāja 14. jūlijā ar māc. Gunāra Hūna vadīto, jaunatnei piemērotu dievkalpojumu, kad mastā uzviļās Latvijas karogs.

Svinīgā aktā pateicību J. Mateusam teica Kristīne Bilinska, pasniedzot velti - keramikas trauku.

Lai izvairītos no atkārtotiem elektriskās līnijas bojājumiem un vadu pārraušanas, tās no stabiem pārvietoja apakšzemē. Tas nodrošinās nometni no strāvas trūkuma. Pateicība par šo darbu pienākas māc. G. Hūnam ar brāli Viesturu un palīgiem.

Atklāšanas dievkalpojumā bija ap 80 dievlūdēju, bet nedēļu vēlāk - 21. jūlija svētdienas dievkalpojumā, kas lietus dēļ notika Tērvetes lielajā pagraba telpās, bija ap 120. 20. jūlija ugunsкура vakarā, kuŗā nometpotāji uzveda jaukus, labi sagatavotus priekšnesumus, bija ap 45 dažādu vecumu un dažādu pilsētu ļaudis. Tālu Tērvetes kalnos un lejās atskanēja Sarkanās upes krastos dziedātās dziesmas. Pa laikam domās iezagās atmiņas no Ventas un Gaujas krastiem, tur savā laikā pavadītām stundām.

Nometnes sarunu valoda vadītājiem un bērniem ir latviešu.

Varētu jautāt jaunajiem nometpotājiem, kas gan viņus vilina doties uz 300 vai 400 jūdžu tālo vasaras nometni Kvebekas Labrenču kalnos, ja ir citas pašu māju pievārtē, kas izmēru ziņā nav mazākas. Skatiet, ka atbilde viņiem visiem bija gandrīz vienāda - labais draudzības gars, audzinātāju mīlestība pret padotajiem, labās maltītes un skaistā Tērvetes daba ar straujo Sarkanu upi, ar, bez šaubām, patīkamo peldēšanas. Būs, laikam grūti pārliecināt torontiešus, ka Tērvetes nometnē nometpoja 32 viņu jaunieši, kas bija "aizmukuši" no lielā latviešu centra uz daudz mazāko.

Atsaucība par bērnu vasaras nometni Tērvetē gadu tecējumā ir redzami pieaugusi. Par to priecājas ne tikai nometnes vadība un tās valde, tās audzinātāji, bet arī paši mazie nometpotāji un, it sevišķi, Montrealas latviešu sabiedrība.

Līdzīgi bērnu vasaras nometnei pati Tērvete ir inkorporēta Kvebekā, Tās atbildīgais un ilggadīgais valdes priekšsēdis ir Voldemārs Paegle, kuŗš ar savu čaklo un rosīgo dzīves biedri AINU ir neizdēšami ierakstījuši savus vārdus Tērvetes vēsturē. Pie ilgadīgiem Tērvetes iemītniekiem var pieskaitīt mākslinieku un bijušo MLB Zīpotāja karikatūristu Jāni Strepģi ar dzīves biedri Loniju, kas ilgus gadus pildīja Tērvetes saimnieces pienākumus.

Tērveti pirka pirms, apmēram, 40 gadiem bijušā Sv. Pāvila ev.-lut. latviešu draudze ar 77 akriem lielu zemes platību paralēli Sarkanai upei. Tajā pārdoti 38 zemes gabali un uzceltas 27 vasaras un arī ziemas mājas. Vēl atlikuši ap 25 akri tiem, kas vēlētos iegādāties zemi šajā latviešu īpašumā. Zemes īpašnieku vidū ir arī daži otavieši, jo Tērvete atrodas, apmēram, pusceļā starp Otavu un Montrealu.

SKRASTIŅU INDULIS.

KĀ CENTRS PULSĒ?

Centra valdes sēdē, kas notika 14. augustā, pārrunāja Centra 8 gadu pastāvēšanas atceri, kas notiks 21. septembrī, plkst. 18:00, Centrā. Ieeja \$ 15.- no personas. Cenā ieskaitītas siltas vakariņas. Būs arī priekšnesumi un saviesīga dzīve. Skatiet plašāku paziņojumu citā slejā!

Jaunais Centra saimnieks Danny Pauluk darbojas sekmīgi un jau nostrādājis pirmo mēnesi. Uzspodrinātas visas telpas. Ārpusē apkoptas puķes un košuma krūmi.

Centrs savā laikā iegādājās aužamās stelles, lai rīkotu aušanas kursus. Kā izrādās šim pasākumam nav ieinteresēto. Tādēļ valde nolēma tās pārdot. Tuvāka informācija pie A. Pušpura, tel. 334-6502.

Viens virtuves ledus skapis vairs nestrādā. Ja

kādam lasītājam būtu lieks ledus skapis un labā kārtībā, Centrs ar pateicību pieņemtu šādu dāvinājumu.

Nākošā Centra valdes sēde notiks 18. septembrī, plkst. 19:30, Centrā. Centra valdes sēdes ir atklātas un tajās var piedalīties visi interesenti.

L. KALNIŅŠ.

VAI CENTRS VĒL PULSĒ?

Tas nav jāprasa tiem, kas 31. augustā mūsu mājās svinēja Baltijas valsti neatkarības atgūšanu un pateicās Kanadai par sniegto atbalstu. Un man no sirds jāsaka, ka esmu gandarīts, ka esmu Centra atbalstītājs. Nav šaubu, ka Centra ietekme mūsu pašu saimes dzīvē ir bijusi tāda, lai mēs drusciņ sapurinātu un lai mūs padarītu jūtami lepnākus par to, ko mēs vēl varam.

Nedomāju, ka bez Centra mēs būtu varējuši uzņemt tik daudz dažādu grupu un ciemiņu no Latvijas pirmajos atmodas mēnešos. Jā, arī mums bija jāatmostas un jāatrod saites ar mūsu Dzimtenes ļaudīm. Mūsu vadmotīvs vienmēr ir bijis Latvijas ideja un tās brīvības atgūšana. Mēs esam savu darījuši šajā virzienā. Mēs pateicamies Dievam, ka šo pēdējo nedēļu brīvības viesuļvējš ir prasījis tik maz upuņu un ir devis tik daudz, lai atnāktu mūsu sen lolotā brīvības diena. Centrs godam pildījis latviešu reprezentēšanas lomu. Un arī mūsu draugi un kaimiņi par to mums ir pateicīgi.

Bet mūsu darbs ir tikai sācies. Līdz šim mēs runājam un protestējam. Tagad mums ar jaunu iedvesmi un enerģiju ir jāpiedalās Latvijai atkal uzbūvē. Mums ir jāstrādā un mums ir jāiegulda. Un arī šeit Centram būs jānes sava atbildība. Caur kopēja darba puduļiem, piemērotiem sarīkojumiem un saietiem un Centra Izturības fondu katrs latvietis var savā veidā pielikt roku Latvijas nākotnes darbā.

Centra gada svētkos, 21. septembrī, Jūs varēsīt ne tikai pamatīgi izpriecāties par nesen notikumiem, bet arī likt pamatus jaunam darba psomam. Te mūsu lūgums it sevišķi ir tiem, kas līdz šim šaubījās. Nu Jūsu darbam un atbilstam nav vairs tikai sapnis, bet realitāte pamatā.

Lai centrs pulsē vēl ilgi!

J. TĒRAUDS.

MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKAIS CENTRS

r ī k o

ASTOŅU GADU PASTĀVĒŠANAS ATCERI

sestdien, 21. septembrī, plkst. 18:00,

Centrā, Lielajā sarīkojumu zālē, 3955

Provosta ielā, Lašīna.

IEEJA: \$ 15.- no personas.

Cenā ieskaitītas ciltas vakariņas.

Jautrā daļā mūs iepriecinās Latvijas viesis P Ē T E R I S L O Z E .

Dejas mūzika un saviesīga dzīve.

Galdiņi rezervējami pie -

Jāņa Bilinska, tel. 681-3966.

Visi mīļi gaidīti.

Uz redzēšanos Centrā!

CENTRA VALDE.

Paziņojumi MLB Ziņotājā atmaksājas!

BRIVIBAS CIŅU ATCERE DZINTAROS.

DV vietējas nodaļas Brīvības cīņu atceres dievkalpojums ar dievgaldu notika 11. augustā tās lauku īpašumā "Dzintari". To vadīja māc. G. Huns. Bija ieradušies ap 50 atceres dalībnieku. Sprediķis klausītājos izsauca dziļas pārdomas par lielo un vareno tautu nostāju pret mazajām. Mācītājs apskatīja divus tematus. Vienā viņš runāja par mūsu tautas, šeit un dzimtenē, dažādu cilvēku un grupu domu novirzieniem. Salīdzināja tos ar Kristus līdžību par kviešu druvi un arī tajā esošām nezālēm, uzsverot, ka daļa no mums ir ļoti steidzīgi un ātri nezāļu ravētāji, nedomājot par to, vai tā ir nezāle vai kviešu asns. Tas attiecas it sevišķi uz dažu iebildumiem un uzbrukumiem mūsu patreizējai dzimtenes valdībai un tās vadītājiem.

Otrajā savā sprediķa daļā viņš saskatīja divkosību ASV prezidenta Džordža Buša apciemojuma laikā Padomju Savienībā, bet it sevišķi Ukrainas galvas pilsētā Kijevā, kur viņš gan nolika vaipagu II pasaules karā kritušajiem padomju karavīriem, bet tajā pašā laikā ne ar vārdu nepieminēja miljoniem deportēto un noslepkavoto ukraiņu Sibīrijas vergu nometnēs, kuŗu skaits nesalīdzināmi pārsniedz pirmo. Mēs, dzīvie, šodien esot nesamaksājama pateicību parādā mūsu tautas varoņiem - strēlniekiem, kalpakiešiem un latviešu leģionāriem. Noslēgumā aicināja mūžam paļauties uz Dieva tik bieži neizdibināmo un nesaprotamo prātu, kas tomēr reiz vadīšot mūsu tautu pretim Latvijas brīvības rītam.

Pie dievgalda devās 15 dievgaldnieku, laba daļa no tiem vietējie ezerkalnieši, kuŗiem tālais ceļš uz Montrealas baznīcu nav viegli mērojams.

Dievkalpojums notika Dzintaru lielajā sarīkojumu zālē. Tam sekoja bijušā leģionāra Jāzepa Zača stāstījums par drošajiem Latgales partizāņiem. Viņš vadījās no sava tēva piedzīvojumiem atbrīvošanas cīņu laikā. Dievkalpojumā uz pārnēsāmām ērģelēm dziedātājus pavadīja Jūlijs Metums. Sarīkojuma turpinājumā patriotiskas dzejas lasīja vana džu priekšniece Ērika Vītiņa, Eižens Reveliņš un Indulis Skrastiņš.

Sarīkojumā bija ieradušies ciemiņi no Madonas puses - Jāņa Ļavas meita un mazmeita. Viņas pastāstīja par dzīvi Latvijā un apstākļiem uz laukiem, kur maizes gan pietiekot. Sevišķi grūta esot darba rīku un mašīnu sagāde, kas patreiz esot lielākais šķērslis sekmīgai lauksaimniecības attīstībai jauno lauksaimnieku dzīvē. Dzimtenes viešņas jautāja, kāpēc dažs mūsu laikraksts izsmejot un nievājot dzimtenē demokratiskā ceļā ievēlēto Latvijas valdību.

Ko varēju atbildēt uz šo sāpīgo jautājumu? - Patiesību noliegt negribēju, tādēļ atbildēju, ka tāds laikraksts mums ir tikai viens, un piekritu, ka arī tas jau ir par daudz.

Skriet, ka vietā bija māc. G. Hūna salīdzinājums par nezālēm un kviešu asniem, jo arī pie mums dažs labs, censdamies izravēt nezāles, izrauj jaunos kviešu asnus.

Vanadzēs, Ē. Vītiņas vadībā, pacienāja viesus ar maizītēm, cepumiem un kafiju, bet vecie leģionāri dalījās domās un pārrunās par aizvadītiem kara gadiem.

SKRASTIŅU INDULIS.

ED.

... Zirgu skriešanas sacīkstēs piedalījās arī mans brālis... No mūsu avižu slejām.

TRĪSREIZTRĪS NOMETNE DZIMTENĒ.

Šī nometne Zemgalē, netālu no Bauskas, notika Saulaines Sovchoza tehnikuma telpās, pie Kaucminde muižas. Trīsreiztrīs nometnes bija domātas trīdās ģimenēm latviskās dzīves veicināšanai. Šodien šī nometne tiek rīkota arī dzimtenē ar trīdās latviešu līdzdalību.

Arī es ar Margu nolēmām šai nometnē piedalīties. Lai tuvinātu draudzību, trīdās ģimenes bija novietotas blakus dzimtenes ģimeņu istabām. Mēs kopīgi sportojām, ēdām, darbojamies ievirzēs un pārrunājām dzīvi dzimtenē un svešumā. Ņemot vērā daudzo gadu prombūtni un dažādo zemju īpatnības, dalībniekiem nebija grūtību saprasties un iztirzāt dzīves problēmas. Mums bija daudz kas kopīgs un ļoti maz, kas šķīr, jo bija grūti uzzīmēt, kurš trīdās un dzimtenes latvietis.

Lekciju ievirze un kvalitāte bija dažāda, tikai žēl, ka daži zinīgi lektori nerunāja pietiekami pilnā balsī, lai gan tika aizrādīts, ka lekciju nevar sadzirdēt.

Nometnes dalībnieki arī izdeva laikrakstu SPURGLIS ar 8 lpp. Nedēļas laikā iznāca 4 numuri. Šis vērtīgais izdevums ar nometnes informāciju un dalībnieku adresēm paliek katra dalībnieka rīcībā.

No Montreas kā lektori piedalījās Vaira un Imants Freibergi, un kā dalībnieki Jānis Palieps, Roberts Vītiņš (latviskā virtuve), Marga Lūse (reliģija un latviskā ģimene) un Uldis Lūsis (senču rotas).

Dalībnieki nāca no Latvijas novadiem, Ļeņingradas, Maskavas, Austrālijas, Zviedrijas, Vācijas, ASV un Kanadas.

No redzamākām personām mūsu sabiedrībā vēl nometnē redzējām Daini Īvānu ar bērniem, Gunāru Meierovicu, Uldi Klausu, Līgu Rupertu un Ilgvaru Spilneru.

Un kam es ieteiktu šo nometni apmeklēt? Vispirms, jauniem zēniem, jo meitenes bija vairākumā; trīdās ģimenēm, kam nav radu un draugu dzimtenē, jo nometne dod iespēju iepazīties, un beidzot ģimenēm, kurām interesē latviskā vide. Trīsreiztrīs nometnes tuvina ģimenes neatkarīgi no viņu dzīves vietām.

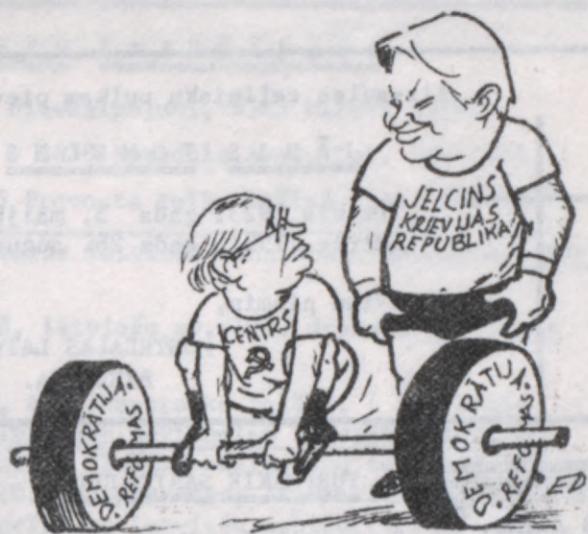
ULDIS LŪSIS.

Rīgas "ziēds" - četru dzīvokļu mājiņa ar plašu dārzu un sēpu audzētavu ir jaunākais modelis divi simti kvadrātmetru ierobežotai zemītei. Kā kungs Leopolds Sīpoliņš apgalvo, fasāde Maskavas priekšpilsētā pelnot apbalvojumu.

Ed. Keišs piedāvā savu modeli.

VIDVUDA INGEĻEVICA foto izstāde, Maison de la Culture Mercier, 8105 Hochelaga, Nr. 9, laikā no 9. septembra līdz 27. oktobrim.

Boriss: Michail Sergejevič, tev vispirms būtu jāiepazīstas ar Buša instrukcijām!
Ed. Keiša zīmējums.

ARĪ ASV ATZĪST BALTIJAS VALSTIS.

ASV prezidentam Dž. Bušam vajadzēja veselu nedēļu, kamēr viņš un viņa padomdevēji izšķīrās par Baltijas valsts atzīšanu 2. septembrī, savā pēdējā atvaļinājuma dienā. Bušs personīgi pa telefonu paziņojis priecīgo ziņu V. Landsberģim un A. Gorbunovam. Abu priecīgās sejas redzējām šejienes televīzijā. Līdz šim Baltijas valstis jau atzinušas 37 valstis, un saraksts nemītīgi aug.

Kanadas tirdzniecības ministrs M. Vilsons, liels baltiešu draugs, ceļojumā pa Baltijas valstīm jau parakstījis oficiālus dokumentus par diplomātisko saīšu atjaunošanu un apsolījis tehnisko un finaciālo atbalstu.

Visas trīs valstis vēlas iestāties Apvienotajās nācijās.

Rīgā publikai atvērta baismīgā čekas stūre māja, novākta Ļeņina pieminekļis un notikušas citas pārmaiņas.

Ar visu to brīvības cīņa ieiet jaunā fāzē - jāatjauno un jāceļ valsts.

Sajā darbā, nav šaubu, piedalīsimies visi, kas vēlamies demokrātisku Latvijas republiku.

Š.

Latvijā sākušas iznākt avīzes ar stingru mugurkaulu.

● Vakar saņēmu vēstuli no brāļa Latvijā, un viņš man ziņo, ka lielās muitas likmes esot atceltas, izņemot video un radio aparātus, skaņu lentas. Viss pārējais ir tāpat kā agrāk - drēbes un apavi bez muitas.

Tas nozīmē, ka varēsim paciņas uz Latviju sūtīt tāpat kā līdz šim.

I. SKRASTIŅŠ.

Lūdzam paziņot visas adrešu maiņas!

Aizsaules ceļinieku pulkam pievienojies

J Ā N I S T O M S O N S

Dzimis 1923. gada 3. maijā.
Miris 1991. gada 26. augustā.

Vīgu piemin,

MONTREALAS LATVIEŠU
BIEDRĪBA.

TURPMĀKIE SARĪKOJUMI.

MLB ZIŅAS:

2. novembrī, plkst. 10:00, Latviešu centrā, Gadskārtējais MLB MAJAS CEPUMU, GARDUMU un DAŽĀDU PRIEKŠMETU TIRDZIŅŠ.

Tirdziņam vajadzīgi mājas cepumi, ievārījumi, rudzu maize, pīrāgi, piparkūkas un citi gardumi, kā arī rokdarbi, lietiskās mākslas priekšmeti, apsveikumu kartiņas un tā tālāk. Citiem vārdiem, itin viss, ko šādā tirdziņā var pārdot.

Laipni lūdzam visus līdzšinējos un it sevišķi jaunus labvēļus šī gada TIRDZIŅA talciniekos.

Gatavojaties šim vispārējam notikumam, ar kuru reprezentējamies mūsu vietējā sabiedrībā. Līdzekļi, ko mūsu viesi izdod mūsu vidū, daudz palīdz MLB nākotnes mērķu īstenošanā.

Tirdziņa laikā darbosies arī ēdnīca, kurā varēs iegādāties padzērienu, maizītes, kūkas un pusdienas.

Pieteikšanās un plašāka informācija:

Elga Čops - tel. 684-2522
Gita Lukstiņa - tel. 685-2218
Marga Lūse - tel. 488-7615
Velta Ozola - tel. 626-3501
Anita Poriete-Bedard - tel. 697-6624
Ilga Štauvere - tel. 457-9832
Dagmāra Ziediņa - tel. 694-2817

Šī gada MLB ZIŅOTĀJA decembra numurā atkal publicēsim

KOPEĶO ZIEMSVĒTKU un JAUNGADA APSVEIKUMU,

kā to esam darījuši iepriekšējos gadus, jo šis pasākums ieguvis ievērojamu atsaucību mūsu sabiedrībā.

Tas ir mūsu kopējais SVEICIENS, ne atpirkšanās no apsveikuma kartiņām. Tas neaprobežo personīgo apsveikuma kartiņu sūtīšanu.

Sveicienā piedalīties var ikviens. It sevišķi aicinām tajā piedalīties MLB Zīnotāja lasītājus, labvēļus un citus interesentus, kas to vēlētos, gan tuvumā, gan tālumā. Ļoti gaidām montrealiešu, kvebekiešu un otaviešu piedalīšanos!

Ērtības labad un lai taupītu laiku, AUTOMATISKI PIENĒMAM, ka šī gada SVEICIENĀ piedalīsies visi iepriekšējā gada DALĪBNIEKI.

Ja nu tomēr kaut kādu iemeslu dēļ to nevēlāties darīt, lūdzam to nekavējoties paziņot MLB ZIŅOTĀJA redakcijai - tel. - 457-9832.

Protams, kā arvien, īpašus sveicienus gaidām no mūsu draudzēm, organizācijām un privātajiem uzņēmumiem.

PIEDALĪŠANĀS pret labprātīgu ziedojumu.

Pieteikšanās termiņš: šā gada 26. novembris. Lūdzam to ievērot.

Ceki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda un adresējami - SVEICIENS, 291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tel. 514-457-9832, vai A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624.

Gaidām jaunus dalībniekus!

MLB bibliotēka, kas atrodas Latviešu centrā, izsaka sirsnīgu paldies J. Mūrniekam par dāvētām grāmatām.

Bibliotēka parasti atvērta pensionārun sanāksmju un citu sarīkojumu laikā.

Lūdzam lasītājus atgriezt lasīšanai paņemtas grāmatas, lai tās būtu pieejamas arī citiem.

Bibliotekārs Jānis Birze sasniedzams, zvanot 684-4391.

Pirms likvidējiet savus grāmatu krājumus, sazināties ar vīgu.

Grāmatas ļoti gaida arī Latvijā.

PASTA STREIKS.

Kanadu atkal piemeklējis jau it kā par tradīciju kļuvošais PASTA STREIKS. Tam vēl nav paredzams gals. Iespējams, ka pasta darbinieki darbā atgriezīsies tikai tad, kad valdība vienkārši izdos attiecīgu likumu. Streiks rada visādas grūtības. It sevišķi tas ierobežo mūsu preses izdevumu izplatīšanu un sagatavošanu.

MLB Zīnotāja septembra numuru Montrealā izdalām pensionāru sanāksmē, kas notiek 5. septembrī un dievkalpojumā 8. septembrī. Citi montrealieši var to saņemt redakcijā. Pārējos eksemplārus izsūtīsim pa pastu, tiklīdz tas būs iespējams.

Gadījumā, ja streiks ievilkto līdz mēneša beigām, pastāv iespēja, ka neizsūtītos eksemplārus izsūtām kopā ar OKTOBĒRA numuru, īpaši lasītājiem ASV un citur aiz Kanadas robežām.

Esam atkarīgi no apstākļiem, kurus grozīt nespējam. Ceram, ka lasītāji izpratīs situāciju, kas prasa pacietību un izturību.

REDAKCIJA.

MLB Zīnotāja tehnisko izdevumu vajadzībām 1991./2. gada pirmajos mēnešos esam saņēmuši sekojošus ziedojumu:

R. Velme, Toronto, Ontario, \$ 10.00, K. Tannis, Toronto, Ontario, \$ 5.00, Elmārs Bārdiņš \$ 15.00, P. Strazdiņš, Boltonā, Ontario, \$ 10.-, J. Zaļinkēvics \$ 10.00, A. Skuja \$ 25.00, M. Kariņa-Celmiņa, Elktonā, Merilandē, ASV, \$ 3.36, Jānis Klīdzējs, Napā, Kalifornijā, ASV, \$ 3.36, Paulis Gerge \$ 5.00, Lūcija Zeltiņa \$ 5.00, Sigurds Arājs, Potsdamā, NY, ASV, \$ 113.50.
Pavisam kopā \$ 205.22.

Sirsnīgs paldies visiem mūsu darba atbalstītājiem!

Laipni lūdzam Jūsu ziedojumus un atbalstu arī turpmāk.

Viens no veidiem, kā variet aktīvi un organizēti pieņemt neatkarīgās LATVIJAS veidošanā, ir kļūstot par MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBAS biedru un caur MLB par LNAK dalībnieku.

Iestāšanās maksa MLB ir tikai \$ 5.00, bet biedru maksa 1991./2. darbības gadā - \$ 10.00. LNAK dalības maksas, maksājot caur MLB, ir \$ 10.00 (maksājot individuāli tieši LNAK, tā ir \$ 20.00 gadā), bet pensionāriem - \$ 5.00. LNAK mūža biedra karte maksā \$ 250.00, sudraba - \$ 500.00, bet zelta - \$ 1.000.00.

Maksājumus lūdzam sūtīt MLB kasierei Anitai Porietei-Bedard, izmantojot pēdējā lappusē iespiesto blanku. Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Iestāties Montrealas Latviešu Biedrībā un kļūstiet aktīvs LNAK dalībnieks!

MLB ZIŅOTĀJA abonements uz Latviju maksā tikai \$ 40.00 gadā. Pasūtīniet to saviem tuviniekiem un paziņām dzimtenē. Gaisa pasta piegāde.

S A B I E D R I S K Ā S D Z Ī V E S L A I K R Ā D I S :

Biežāk lietoto Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek dievkalpojumi, 4345 Marcil ielā.
telpu adreses: Ev.-lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
Latviešu Sabiedriskais Centrs - 3955 Provosta ielā, Lašīnā, tel. 634-4082.

5. septembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
8. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
10. septembrī, plkst. 19:30, Ģētes institūta telpās, 418 Sherbrooke ielā E. (St. Denis ielu krustojumā), Gunāra Bandēna filmas par notikumiem Latvijā, laikā no 19. - 24. augustam, i z r ā d e (Skatiet plašāku paziņojumu zemāk!). Filma ir, apmēram, 2 stundu gara. Ieeja \$ 10.- no personas; studentiem un pensionāriem \$ 8.-. Rīko Atlantic Film sabiedrība un Latviešu sabiedriskais centrs.
15. septembrī, plkst. 10:00, katoļu Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelā, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums. Sakarā ar prāv. J. Krastiņa saslimšanu dievkalpojumu angļu valodā vadīs vietējais mācītājs.
18. septembrī, plkst. 19:30, Latviešu centrā, Montrealas latviešu sabiedriskā centra valdes sēde. Sēdes ir atklātas un tajās var piedalīties jeb kurš interesents.
19. septembrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
19. septembrī, plkst. 19:00, Latviešu centrā, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba rudens sezonas atklāšanas sanāksme. Piedalīties aicināti kolekcionāri, kas krāj pastmarkas, naudu, sērkokļu kastītes un citus priekšmetus.
21. septembrī, plkst. 18:00, Latviešu centrā, Centra 8 gadu pastāvēšanas atceres sarīkojums (Skatiet paziņojumu 28. lpp.!).
22. septembrī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
28. septembrī, plkst. 14:00, Dzintaros, DV Montrealas nodaļas vasaras sezonas slēgšanas sarīkojums. Par uzkožamiem gādās vanadzis.
6. oktobrī, plkst. 10:00, Tērvetē, Montrealas latviešu ev.-lut. draudzes Plaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu. Pēc dievkalpojuma tradicionālais svētku mielasts.
6. oktobrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes Plaujas svētku dievkalpojums ar dievgaldu.
10. oktobrī, plkst. 13:00, Latviešu centrā, Montrealas latviešu pensionāru apvienības kārtējā sanāksme.
17. oktobrī, plkst. 19:00, Latviešu centrā, Montrealas Baltiešu pastmarku kluba kārtējā sanāksme.
19. oktobrī, plkst. 18:00, Latviešu centrā, ev.-lut. Trīsvienības draudzes gadskārtējais rudens bazārs.
20. oktobrī, plkst. 10:00, Notre Dame bazilikas Jēzus Sv. Sirds kapelē, Sulpice ielā, Montrealas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
20. oktobrī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.

ATLANTIC FILMU SABIEDRĪBA un
MONTREALAS LATVIEŠU SABIEDRISKAIS CENTRS

r ī k o
otrdien, 10. septembrī, plkst. 19:30,
Ģētes Institūta telpās, 418 Sherbrooke
ielā E. (St. Denis ielas krustojumā),
nokļūšana ar 2. līnijas pazemi līdz
SHERBROOKE ielas stacijai vai ar 24.
pilsētas autobusu,

GUNĀRA BANDĒNA filmas par noti-
kumiem Latvijā, laikā no 19.-24.
augustam,

I Z R Ā D I.

IEEJA: \$ 10.- no personas.
\$ 8.- pensionāriem, studentiem.

Apmeklēt aicina

RĪKOTĀJI.

PĀTEICĪBA.

Miļš un sirsnīgs paldies Montrealas
latviešu pensionāru saimei par apsvei-
kumu un labajiem vēlējumiem un tik
daudz skaistajiem ziediem mūsu 60 gadu
kāzu jubilejas gadījumā 1991. gada 18.
jūlijā, Montrealas latviešu Centrā. Tas
mūs patiešām dziļi aizkustināja un ie-
priecināja par mums parādīto uzmanību.

LEONS un EMILIJA VARSLAVĀNI.

SVEICIENS.

Vislabākie apsveikumi un novēlējumi
Latvijas valsts atdzimšanas laikā!

Leonīds Lapa,
bijušais ģenerālkonsulāta
sekretārs Dancigā un Lat-
vijas Sarkanā Krusta virs-
nieks Briselē, Beļģijā.

0312017098

FREE ESTIMATES

On ALL kinds of TV's, CD's, VCR's,
STERO SYSTEMS, WALKMAN, small
electrical appliances, telephone
systems, Vacuum cleaners and Radio
control systems.

Anything Electronic or Electrical-

WE REPAIR IT.

R/C LEON SERVICE

5887 Sherbrooke St.
West,
Montreal, Québec

488-3363

FAST SERVICE. REASONABLE RATES.
PICK UP & DELIVERY.

VIDEO EQUIPMENT FOR LATVIA

VCR's from \$ 329.00
VIDEO CAMERAS from \$ 1,299.00
DOUBLE CASSETTE RADIOS from \$ 99.00
COMPUTERS (IBM compt.) from \$ 799.00
220V, 50 Hz
ELECTRICAL APPLIANCES 210V/50 Hz

ALL JAPANESE BRAND NAMES.

WE SHIP TO LATVIA AND ALL OTHER
REPUBLICS

VIDEO TRANSFERS: PAL - SECAM - NTSC
(To be able to watch a video tape from Latvia
or to send a video tape to Latvia)

R/C LEON SALES

5887 Sherbrooke Street W.
NDG, Montreal, Québec

MONTREAL - **514-488-3363**

TORONTO - **416-886-7659**

Līdzam montrealiešus, kas sa-
pēmuši MLB Zīpotāju pa dažā-
diem izdales ceļiem, paziņot
citiem, ka SEPTEMBRA numurs
iznācis un pieejams redakcijā.
Pārējiem to izsūtīsim, kad
būs beidzies pasta STREIKS.

1991. IX MLB Z 1.400 e

**COLLINS CLARKE
MACGILLIVRAY
WHITE**

FLOWERS
by

Flowers

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514-483-1870

MLB ZINOTĀJA administrātorai, A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada H9R 2X5, tel. 514-697-6624.

Ar šo nosūtu MLB Zīpotāja abonementa samaksu (\$ 25.- vai \$ 20.-; skatiet likmes zemāk!) par _____ gadu/iem \$ _____

Gaisa pasta piemaksu (ASV - \$ 5.-, citos kontinentos \$ 15.-) ..... \$ _____

Ziedoju izdevuma tehnisko izdevumu segšanai ..... \$ _____

Ziedoju spiestuves uzlabošanai, mašīnu iegādei ..... \$ _____

Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Zīpotāja numurus: _____ à \$ 2.- ziedojums ..... \$ _____

Dāvinu MLB Zīpotāju: _____ (adrese) \$ _____

Iesakū nosūtīt MLB Zīpotāja paraugburtnīcas _____ \$ _____

Ar šo nosūtu iestāšanās maksu MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBĀ - \$ 5.- ..... \$ _____

Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-) ..... \$ _____

Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (MLB biedriem \$ 10.-; pensionāriem - \$ 5.-) ..... \$ _____

Ziedoju MLB darba un pasākumu veicināšanai ..... \$ _____

Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.

Pavisam kopā \$ _____

(Maksātāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

Paraksts: _____

MLB ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mārtiņš Štaubers, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

ADMINISTRĀTORE: Anita Poriete-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624.

EKSPEDĪCIJA: Velta Ozola. **DARBINIEKI:** Elmārs Bērdiņš, Jānis Birze, Elga Čope, Edgars Kajaks, Vīna Kajaka, Austra Konovālova, Anna Kreipāne, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Aina Paegle, Voldemārs Paegle, Ilga Štaubere, Vilma Ulmane un daudzi citi.

MLB ZINOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 25.- gadā; MLB biedriem, pensionāriem un kara invalīdiem \$ 20.- gadā; gaisa pasta piemaksu uz ASV \$ 5.-, uz citiem kontinentiem - \$ 15.- gadā. Atsevišķas burtnīcas pret \$ 2.- ziedojumu.

LAPPUŠU MAKSAS: Mazākais paziņojums \$ 15.-, 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-. Klīšeju un paziņojumu sagatavošana - \$ 15.-. Iespējama foto uzņēmumu publicēšana. Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda. MLB ZINOTĀJS, tāpat kā MLB, ir BEZPELŅAS PASĀKUMS.

MLB ZINOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tekošajam numuram iesūtāmi vai nododāmi redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus īsināt. Raksti un ziņas nepauž ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē. Redakcija iesūtītos rakstus neuzglabā.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
ASSOCIATION LETTONE DE MONTRÉAL

SEPTEMBER 1991 SEPTEMBRE

MONTHLY BULLETIN MLB ZINOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZINOTĀJS

Envoyé par la Association Lettonne de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society - 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Québec, Canada H9X 2R2, ph. 514-457-9832.